HABITATELE NATURALE ȘI SPECIILE DIN PODIȘUL NORD DOBROGEAN

Speciile de păsări vizate de proiect

Datele privind mărimea populației și starea de conservare a speciilor de păsări sunt cele prezentate în Formularul Standard Natura 2000 din 2017, deși nu au mai existat studii de actualizare a lor după desemnarea din 2007.

ROSPA0091
Pădurea Babadag

Nr. crt.	Denumirea ştiinţifică	Anexa Directivei Păsări şi OUG nr. 57/2007	Mărimea populaţiei		Starea de conservare	Foloseşte aria protejată pentru: hrană, iernat sau în alte situaţii
			Min.	Max.		
1.	*Accipiter brevipes*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	60 p	100 p	A	R
2.	*Accipiter nisus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	2503 i	3970 i	C	C
3.	*Anthus campestris*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	1600 p	2000 p	C	R
4.	*Aquila clanga*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	2 i	5 i	B	C
5.	*Aquila heliaca*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	3 i	5 i	B	C
6.1	*Aquila pomarina*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	15 p	30 p	C	R
6.2.	*Aquila pomarina*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	4270 i	8580 i	C	C
7.	*Bubo bubo*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	1 p	4 p	C	R
8.1.	*Burhinus oedicnemus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	35 p	50 p	B	R
8.2.	*Burhinus oedicnemus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	400 i	500 i	B	C
9.	*Buteo buteo*	Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare	14675 i	28487 i	C	C
10.	*Buteo lagopus*	Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	W
11.	*Buteo rufinus*	Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare	15 p	30 p	B	R
12.	*Calandrella brachydactyla*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	200p	300 p	B	R

Nr. crt.	Denumirea ştiinţifică	Anexa Directivei Păsări şi OUG nr. 57/2007	Mărimea populaţiei		Starea de conservare	Foloseşte aria protejată pentru: hrană, iernat sau în alte situaţii
			Min.	Max.		
13.	*Caprimulgus europaeus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57			C	R
14.	*Carduelis chloris*	Anexa nr. 4 B din OUG nr. 57			D	R
15.	*Ciconia ciconia*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	35000 i	122000 i	B	C
16.	*Ciconia nigra*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	1877 i	2123 i	B	C
17.1	*Circaetus gallicus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	20 p	30 p	B	R
17.2.	*Circaetus gallicus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	195 i	300 i	B	C
18.	*Circus eruginosus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	1517 i	3970 i	C	C
19.1	*Circus cyaneus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	110 i	330 i	C	C
19.2	*Circus cyaneus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	20 i	30 i	C	W
20.	*Circus macrourus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	70 i	100 i	B	C
21.1.	*Circus pygargus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57		3 p	B	R
21.2	*Circus pygargus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	500 i	830 i	B	C
22.	*Columba palumbus*	Anexa II si III din Directiva Păsări Anexa nr. 5C şi 5D din OUG nr. 57			D	R
23.	*Coracias garrulus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	400 p	500 p	B	R
24.	*Cuculus canorus*	Anexa III din Convenția de la Berna			D	R
25.	*Dendrocopos medius*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	500	620 p	B	P
26.	*Dryocopus martius*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	60 p	80 p	C	P
27.	*Emberiza hortulana*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	600 p	800 p	C	R
28.1	*Falco cherrug*	Anexa I din Directiva Păsări	1 p	2 p	B	R

Nr. crt.	Denumirea ştiinţifică	Anexa Directivei Păsări şi OUG nr. 57/2007	Mărimea populaţiei		Starea de conservare	Foloseşte aria protejată pentru: hrană, iernat sau în alte situaţii
			Min.	Max.		
		Anexa nr. 3 din OUG nr. 57				
28.2	*Falco cherrug*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	6 i	8 i	B	C
29.	*Falco peregrinus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	2 i	4 i	D	C
30.	*Falco vespertinus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	600 i	800 i	C	C
31.	*Ficedula parva*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	500 i	2500 i	D	C
32.1	*Haliaeetus albicilla*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	1 p	1 p	C	R
32.2	*Haliaeetus albicilla*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	5 i	10 i	C	C
33.1	*Hieraaetus pennatus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	20 p	30 p	A	R
33.2	*Hieraaetus pennatus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	270 i	400 i	A	C
34.	*Hippolais icterina*	Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R
35.1	*Hirundo rustica*	Anexa II din Convenția de la Berna			D	R
34.2	*Hirundo rustica*	Anexa II din Convenția de la Berna			D	C
36.	*Lanius collurio*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57			C	R
37.	*Lanius excubitor*	Anexa II din Convenția de la Berna			D	W
38.	*Lanius minor*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57			C	R
39.	*Lanius senator*	Anexa II din Convenția de la Berna			D	R
40.	*Lullula arborea*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57			D	R
41.	*Melanocorypha calandra*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	800 p	1500 i	C	R
42.	*Motacilla alba*	Anexa nr. 4B din OUG nr. 57			D	R
43.	*Motacilla flava*	Anexa nr. 4B din OUG nr. 57			D	R
44.	*Muscicapa striata*	Anexa nr. 4B din OUG nr. 57			D	R

Nr. crt.	Denumirea ştiinţifică	Anexa Directivei Păsări şi OUG nr. 57/2007	Mărimea populaţiei		Starea de conservare	Foloseşte aria protejată pentru: hrană, iernat sau în alte situaţii
			Min.	Max.		
45.	*Oenanthe isabellina*	Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare	20 p	30 p	A	R
46.	*Oenanthe oenanthe*	Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R
47.	*Oriolus oriolus*	Anexa nr. 4B din OUG nr. 57			D	R
48.	*Parus lugubris*	Anexa II a Convenției de la Berna	700 p	800 p	B	P
49.	*Pelecanus onocrotalus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	2850 i	3800 i	C	C
50.	*Pernis apivorus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	3190 i	7050 i	C	C
51.	*Phoenicurus phoenicurus*	Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R
52.1	*Phylloscopus collybita*	Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R
52.2	*Phylloscopus collybita*	Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	C
53.	*Phylloscopus sibilatrix*	Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R
54.	*Picus canus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	200 p	300 p	C	P
55.	*Saxicola torquata*	Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R
56.	*Streptopelia turtur*	Anexa II/2 din Directiva Păsări Anexa nr. 5C din OUG nr. 57 Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R
57.1	*Sturnus vulgaris*	Anexa II din Directiva Păsări Anexa nr. 5C din OUG nr. 57			D	R
57.2	*Sturnus vulgaris*	Anexa II din Directiva Păsări Anexa nr. 5C din OUG nr. 57			D	C
58.	*Sylvia atricapilla*	Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R
59.	*Sylvia curruca*	Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R
60.	*Sylvia nisoria*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	300 p	400 p	C	R
61.1	*Tadorna ferruginea*	Anexa I din Directiva Păsări	3 p	7 p	B	R

Nr. crt.	Denumirea ştiinţifică	Anexa Directivei Păsări şi OUG nr. 57/2007	Mărimea populaţiei		Starea de conservare	Foloseşte aria protejată pentru: hrană, iernat sau în alte situaţii
			Min.	Max.		
		Anexa nr. 3 din OUG nr. 57				
61.2	*Tadorna ferruginea*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57		243 i	B	C
62.	*Upupa epops*	Anexa nr. 4B din OUG nr. 57			D	R

ROSPA0100
Stepa Casimcea

Nr. crt.	Denumirea ştiinţifică	Anexa Directivei Păsări şi OUG 57/2007	Mărimea populaţiei		Starea de conservare	Foloseşte aria protejată pentru: hrană, iernat sau în alte situaţii
			Min.	Max.		
1.1	*Accipiter brevipes*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	3 p	4 p	R	C
1.2	*Accipiter brevipes*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	30 i	30 i	C	C
2.	*Accipiter nisus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	1050 i	1650 i	C	C
3.	*Alauda arvensis*	Anexa II din Directiva Păsări Anexa nr. 5C din OUG nr. 57			D	R
4.	*Anthus campestris*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	3600 i	5000 i	C	R
5.	*Aquila heliaca*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	2 i	4 i	B	C
6.1	*Aquila pomarina*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	1 p	1 p	C	R
6.2	*Aquila pomarina*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	2800 i	5500 i	C	C
7.	*Asio otus*	Anexa II din Convenția de la Berna			D	R
8.	*Burhinus oedicnemus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	45 p	50 p	B	R

Nr. crt.	Denumirea ştiinţifică	Anexa Directivei Păsări şi OUG 57/2007	Mărimea populaţiei		Starea de conservare	Foloseşte aria protejată pentru: hrană, iernat sau în alte situaţii
			Min.	Max.		
9.	*Buteo buteo*	Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare	10000 i	20000 i	C	C
10.	*Buteo rufinus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	8 p	14 p	B	R
11.	*Calandrella brachydactyla*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	600 p	700 p	B	R
12.	*Ciconia ciconia*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	11000 i	55000 i	B	C
13.	*Ciconia nigra*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	400 i	455 i	C	C
14.1	*Circaetus gallicus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	9 p	10 p	B	R
14.2	*Circaetus gallicus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	70 i	130 i	B	C
15.	*Circus aeruginosus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	540 i	1400 i	C	C
16.1	*Circus cyaneus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	150 i	200 i	B	C
16.2.	*Circus cyaneus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	90 i	100 i	B	W
17.	*Circus macrourus*	Anexa I din DirectivaPăsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	60 i	70 i	B	C
18.	*Circus pygargus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	155 i	380 i	C	C
19.	*Columba palumbus*	Anexa II/1 şi III/1 din Directiva Păsări Anexa nr. 5 C şi 5 D din OUG nr. 57			D	C
20.	*Coracias garrulus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	60 p	70 p	C	R
21.	*Coturnix coturnix*	Anexa nr. 5 C din OUG nr. 57	600 p	700 p	C	R

Nr. crt.	Denumirea ştiinţifică	Anexa Directivei Păsări şi OUG 57/2007	Mărimea populaţiei		Starea de conservare	Foloseşte aria protejată pentru: hrană, iernat sau în alte situaţii
			Min.	Max.		
22.	*Cuculus canorus*	Anexa III din Convenția de la Berna			D	R
23.	*Dendrocopos syriacus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	20 p	30 p	D	R
24.	*Emberiza hortulana*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	10 p	20 p	D	R
25.	*Falco cherrug*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	4 i	6 i	C	C
26.	*Falco peregrinus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	4 i	4 i	D	C
27.	*Falco vespertinus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	200 i	300 i	C	C
28.	*Ficedula albicollis*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	200 i	200 i	D	C
29.	*Hieraaetus pennatus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	140 i	190 i	C	C
30.	*Hippolais icterina*	Anexa II din Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R
31.	*Hirundo daurica*	Anexa II din Convenția de la Berna	12 p	12 p	D	R
32.	*Hirundo rustica*	Anexa II din Convenția de la Berna			D	R
33.	*Jynx torquilla*	Anexa nr. 4 B din OUG nr. 57			D	R
34.	*Lanius collurio*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	400 p	500 p	D	R
35.	*Lanius minor*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	210 p	240 p	C	R
36.	*Lanius senator*	Anexa II din Convenția de la Berna			D	R
37.	*Lullula arborea*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	300 p	350 p	C	R
38.	*Luscinia megarhynchos*	Anexa II din Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R
39.	*Melanocorypha calandra*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	220 i	2500 i	C	R
40.	*Merops apiaster*	Anexa II din Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R

Nr. crt.	Denumirea ştiinţifică	Anexa Directivei Păsări şi OUG 57/2007	Mărimea populaţiei		Starea de conservare	Foloseşte aria protejată pentru: hrană, iernat sau în alte situaţii
			Min.	Max.		
41.	*Miliaria calandra*	Anexa nr. 4 B din OUG nr. 57			D	R
42.	*Milvus migrans*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	20 i	30 i	C	C
43.	*Motacilla alba*	Anexa nr. 4 B din OUG nr. 57			D	R
44.	*Motacilla flava*	Anexa nr. 4 B din OUG nr. 57			D	R
45.	*Oenanthe isabellina*	Anexa II din Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R
46.	*Oenanthe oenanthe*	Anexa II din Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R
47.	*Oenanthe pleschanka*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	20 i	30 i	D	C
48.	*Oriolus oriolus*	Anexa nr. 4 B din OUG nr. 57			D	R
49.	*Pelecanus onocrotalus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	150 i	300 i	C	C
50.	*Pernis apivorus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	1190 i	2640 i	C	C
51.	*Saxicola torquata*	Inclusă ca obiectiv de Anexa II din Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R
52.	*Streptopelia turtur*	Anexa II/2 din Directiva Păsări Anexa nr. 5 C din OUG nr. 57			D	R
53.	*Sylvia atricapilla*	Anexa II din Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R
54.	*Sylvia borin*	Anexa II din Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R
55.	*Sylvia communis*	Anexa II din Convenția de la Bonn – specie migratoare			D	R

ROSPA0040
Dunărea Veche-Braţul Măcin

Nr. crt.	Denumirea ştiinţifică	Anexa Directivei Păsări şi OUG 57/2007	Mărimea populaţiei		Starea de conservare	Foloseşte aria protejată pentru: hrană, iernat sau în alte situaţii
			Min.	Max.		
1.1	*Accipiter brevipes*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	12 p	15 p	B	R
1.2	*Accipiter brevipes*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	30 i	30 i	B	C
2.	*Accipiter nisus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	600 i	1200 i	C	C
3.	*Acrocephalus melanopogon*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57			D	R
4.	*Alcedo atthis*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	110 p	140 p	C	R
5.	*Anthus campestris*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	350 p	400 p	C	R
6.	*Aquila pomarina*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	2930 i	5500 i	C	C
7.	*Ardea purpurea*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	30 p	50 p	B	R
8.	*Aythya nyroca*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	30 p	50 p	C	R
9.	*Botaurus stellaris*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	12 p	15 p	B	R
10.1	*Branta ruficollis*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	30 i	30 i	C	C
10.2	*Branta ruficollis*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	2000 i	5000 i	B	W
11.	*Bubo bubo*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	2 i	2 i	C	P
12.	*Burhinus oedicnemus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	12 p	20 p	B	R
13.1	*Buteo buteo*	Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare	6p	6p	D	R
13.2	*Buteo buteo*	Anexa II Convenția de la Bonn – specie migratoare	5026i	10000i	D	C
14.	*Buteo rufinus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	8 p	11 p	B	R
15.	*Calandrella brachydactyla*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	20 p	20 p	C	R
16.	*Caprimulgus europaeus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	50 p	70 p	C	R

Nr. crt.	Denumirea ştiinţifică	Anexa Directivei Păsări şi OUG 57/2007	Mărimea populaţiei		Starea de conservare	Foloseşte aria protejată pentru: hrană, iernat sau în alte situaţii
			Min.	Max.		
17.	*Charadrius alexandrinus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	4 p	4 p	C	R
18.	*Chlidonias hybridus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	460 p	500 p	B	R
19.1	*Ciconia ciconia*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	24 p	24 p	C	R
19.2	*Ciconia ciconia*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	13200 i	75780 i	C	C
20.	*Ciconia nigra*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	2000 i	4000 i	B	C
21.	*Circaetus gallicus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 5	50 i	100 i	C	C
22.1	*Circus aeruginosus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	10 p	18 p	C	R
22.2	*Circus aeruginosus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	530 i	1370 i	C	C
23.	*Circus cyaneus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	28 i	136 i	C	C
24.	*Circus macrourus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	20 i	20 i	C	C
25.	*Circus pygargus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	150 i	350 i	C	C
26.	*Coracias garrulus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	120 p	130 p	B	R
27.	*Dendrocopos syriacus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	70 p	80 p	C	R
28.	*Dryocopus martius*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	15 p	20 p	D	R
29.	*Egretta garzetta*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	320 p	380 p	B	R

		Anexa nr. 3 din OUG nr. 57				
31.	*Falco vespertinus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	22 p	34 p	C	R
32.	*Ficedula albicollis*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	200 i	200 i	D	C
33.	*Ficedula parva*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	200 i	200 i	D	C
34.1	*Haliaeetus albicilla*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	1 p	1 p	C	R

Nr. crt.	Denumirea ştiinţifică	Anexa Directivei Păsări şi OUG 57/2007	Mărimea populaţiei		Starea de conservare	Foloseşte aria protejată pentru: hrană, iernat sau în alte situaţii
			Min.	Max.		
34.2	*Haliaeetus albicilla*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	20 i	30 i	C	C
35.	*Hieraaetus pennatus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	50 i	100 i	C	C
36.	*Himantopus himantopus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	24 p	24 p	B	R
37.	*Ixobrychus minutus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	40 p	60 p	C	R
38.	*Lanius collurio*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	400 p	400 p	D	R
39.	*Lanius minor*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	120 p	120 p	C	R
40.	*Larus melanocephalus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	40 i	40 i	D	C
41.	*Larus minutus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	400 i	400 i	C	C
42.	*Lullula arborea*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	300 p	300 p	C	R
43.	*Melanocorypha calandra*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	300 p	300 p	C	R
44.	*Milvus migrans*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	4 p	5 p	B	R
45.	*Nycticorax nycticorax*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	120 p	140 p	C	R
46.	*Oenanthe pleschanka*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	60 p	90 p	B	R
47.	*Pandion haliaetus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	20 i	20 i	C	C
48.	*Pelecanus onocrotalus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	300 i	600 i	C	C
49.	*Phalacrocorax pygmeus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	1000 i	1000 i	C	C
50.1	*Philomachus pugnax*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	100 i	100 i	C	C
50.2	*Phoenicurus phoenicurus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	60 p	90 p	B	R
51.	*Platalea leucorodia*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	20 i	20 i	C	C
52.	*Plegadis falcinellus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	100 i	100 i	C	C

		Păsări								
		Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	Anexa I din Directiva Păsări							
	Philomachus pugnax	Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	Anexa I din Directiva Păsări		200 i	200 i	D		C	
Phalacrocorax pygmeus		Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	Anexa I din Directiva Păsări	200 i	200 i	C		C		
	Picus canus	Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	Anexa I din Directiva Păsări		30 p	30 p	D		R	
Phalacrocorax pygmeus		Anexa nr. 3 din OUG nr. 57		180 i	180 i	C		W		

Nr. crt.	Denumirea ştiinţifică	Anexa Directivei Păsări şi OUG 57/2007	Mărimea populaţiei		Starea de conservare	Foloseşte aria protejată pentru: hrană, iernat sau în alte situaţii
			Min.	Max.		
53.	*Platalea leucorodia*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	80 i	90 i	C	C
54.	*Plegadis falcinellus*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	240 i	280 i	C	C
55.	*Porzana parva*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	30 p	80 p	C	R
56.	*Recurvirostra avosetta*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	8 p	8 p	C	R
57.	*Riparia riparia*	Anexa II din Convenția de la Berna	1800 p	2300 p	B	R
58.	*Sterna albifrons*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	34 p	34 p	B	R
59.	*Sterna hirundo*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	400 i	400 i	C	C
60.	*Sylvia nisoria*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57			D	R
61.	*Tringa glareola*	Anexa I din Directiva Păsări Anexa nr. 3 din OUG nr. 57	80 i	80 i	D	C

Legendă:

- Mărimea populaţiei:
  - i = indivizi
  - p = perechi
- Stare de conservare:
  - A = conservare excelentă
  - B = conservare bună
  - C = conservare medie sau redusă
  - D = populaţie nesemnificativă
- Foloseşte aria naturală protejată pentru:
  - P (Permanent): se găsesc în sit pe tot parcursul anului (specii nemigratoare/populații rezidente ale unor specii migratoare)
  - R (Reproductiv): folosesc situl pentru creșterea puilor (de exemplu pentru împerechere, cuibărire).
  - C (Concentrație): situl este folosit ca punct de trecere, spațiu de cuibărire, popas în cursul

Speciile de floră și faună de interes comunitar, cu excepția speciilor de păsări vizate de proiect

Datele privind mărimea populației și starea de conservare a speciilor de faună și floră de interes comunitar sunt cele prezentate în Formularul Standard Natura 2000 din 2017, comparativ cu cele furnizate de EUNIS (Comisia Europeană).

ROSCI0201

Podișul Nord Dobrogean

Nr. crt.	Denumirea științifică	Anexa Directivei Habitate și OUG 57/2007	Mărimea populației	Starea de conservare FS N2000/EUNIS
Plante				
1.	*Campanula romanica*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Excelentă/favorabilă la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
2.	*Centaurea jankae*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	D – populație nesemnificativă
3.	*Echium russicum*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Bună/favorabilă la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
4.	*Himantoglossum caprinum*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Bună/nefavorabilă-inadecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
5.	*Iris aphyllassp. hungarica*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Bună/nefavorabilă-inadecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
6.	*Moehringia jankae*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Excelentă/ nefavorabilă-inadecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
7.	*Potentilla emilii-popii*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	D – populație nesemnificativă
Nevertebrate				
1.	*Bolbelasmus unicornis*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Bună/ necunoscută la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
2.	*Cerambyx cerdo*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Bună/ nefavorabilă-inadecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
3.	*Lycaena dispar*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Bună/ nefavorabilă-inadecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201

Nr. crt.	Denumirea științifică	Anexa Directivei Habitate și OUG 57/2007	Mărimea populației	Starea de conservare FS N2000/EUNIS
4.	*Morimus funereus*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Bună/ nefavorabilă-inadecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
5.	*Paracaloptenus caloptenoides*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Bună/ nefavorabilă-inadecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
Amfibieni				
1.	*Bombina bombina*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	D – populație nesemnificativă
Reptile				
1.	*Elaphe quatuorlineata*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Bună/ favorabilă la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
2.	*Testudo graeca*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Bună/ favorabilă la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
Mamifere				
1.	*Lutra lutra*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Bună/ favorabilă la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
2.	*Mesocricetus newtoni*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Bună/ nefavorabilă-inadecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
3.	*Sicista subtilis*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Bună/ necunoscută la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
4.	*Mustela eversmannii*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Bună/necunoscută la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
5.	*Vormela peregusna*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Bună/nefavorabilă-inadecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201)
6.	*Spermophilus citellus*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Excelentă/nefavorabilă-inadecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
7.	*Rhinolophus ferrumequinum*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Bună/ nefavorabilă-inadecvată la nivelul

Nr. crt.	Denumirea științifică	Anexa Directivei Habitate şi OUG 57/2007	Mărimea populației	Starea de conservare FS N2000/EUNIS
				regiunii stepice și în ROSCI0201
8.	*Rhinolophus hipposideros*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007 Anexa IV din Directiva Habitate Anexa nr. 4A din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Nefavorabilă – indaecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
9.	*Myotis emarginatus*	Anexa II din Directiva Habitate Anexa nr. 3 din OUG nr. 57/2007 Anexa IV din Directiva Habitate Anexa nr. 4A din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Nefavorabilă – indaecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
10.	*Eptesicus serotinus*	Anexa IV din Directiva Habitate Anexa nr. 4A din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Nefavorabilă – indaecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
11.	*Hypsugo savii*	Anexa IV din Directiva Habitate Anexa nr. 4A din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Necunoscută la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
12.	*Nyctalus leisleri*	Anexa IV din Directiva Habitate Anexa nr. 4A din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Nefavorabilă – indaecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
13.	*Nyctalus noctula*	Anexa IV din Directiva Habitate Anexa nr. 4A din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Nefavorabilă – indaecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
14.	*Pipistrellus kuhlii*	Anexa IV din Directiva Habitate Anexa nr. 4A din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Nefavorabilă – indaecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
15.	*Pipistrellus nathusii*	Anexa IV din Directiva Habitate Anexa nr. 4A din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Nefavorabilă – indaecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
16.	*Pipistrellus pipistrellus*	Anexa IV din Directiva Habitate Anexa nr. 4A din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Nefavorabilă – indaecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201
17.	*Vesperilio murinus*	Anexa IV din Directiva Habitate Anexa nr. 4A din OUG nr. 57/2007	necunoscută	Nefavorabilă – indaecvată la nivelul regiunii stepice și în ROSCI0201

Speciile de floră și faună de interes național - reprezintă obiectivele de conservareale rezervațiilor naturale din Podișul Nord Dobrogean, o parte din ele fiind menționate și în SDF de caracterizare a ROSCI0201 (3.3. Alte specii importante de floră și faună)

Nr. crt.	Denumirea științifică	Anexa Directivei Habitate și OUG 57/2007	Mărimea populației	Starea de conservare
Plante				
1.	*Achillea clypeolata*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
2.	*Achillea ochroleuca*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
3.	*Agropyron cristatum ssp.brandzae*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
4.	*Allium guttatum*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
5.	*Allium flavum ssp. tauricum*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
6.	*Allium saxatile*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
7.	*Anacamptis pyramidalis*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
8.	*Arenaria rigida*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
9.	*Asparagus verticillatus*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
10.	*Asphodeline lutea*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
11.	*Astragalus ponticus*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
12.	*Astragalus glaucus*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
13.	*Astragalus corniculatus*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
14.	*Asyneuma anthericoides*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
15.	*Centaurea kanitziana*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
16.	*Cephalanthera rubra*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
17.	*Corydalis solida ssp. slivenensis*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
18.	*Crocus chrysanthus*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
19.	*Crocus flavus*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
20.	*Dianthus nardiformis*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută

Nr. crt.	Denumirea științifică	Anexa Directivei Habitate și OUG 57/2007	Mărimea populației	Starea de conservare
21.	*Echinops ruthenicus*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
22.	*Festuca callieri*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
23.				
24.	*Fritillaria orientalis*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
25.	*Gagea bulbifera*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
26.				
27.	*Gagea szovitsii*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
28.	*Galium verticillatum*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
29.				
30.	*Galanthus plicatus*	Listă roșie IUCN	Necunoscută	Necunoscută
31.	*Globularia bisnagarica*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
32.	*Goniolimon collinum*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
33.				
34	*Gymnospermium altaicum*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
35.	*Himantoglossum hircinum*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
36.	*Koelaria lobata*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
37.				
38.	*Lactuca viminea*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
39.	*Lathyrus pannonicus*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
40.				
41.	*Limodorum abortivum*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
42.	*Lunaria annua ssp. pachyrhiza*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
43.				
44.	*Mercurialis ovata*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
			Necunoscut	Necunoscut

Muscari neglectum	*Nectaroscordum dioscoridis*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută
Myrrhoides nodosa	*Omalotheca supina*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută
Nectaroscordum siculum ssp.bulgaricum	*Odontites morio*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Listă roșie națională	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută

Nr. crt.	Denumirea științifică	Anexa Directivei Habitate şi OUG 57/2007	Mărimea populației	Starea de conservare
		(Oltean, 1994)		
45.	*Ornithogalum amphibolum*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
46.	*Ornithogalum sibthorpii*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
47.	*Paeonia peregrina*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
48.	*Paeonia tenuifolia*	Anexa I din Convenția de la Berna	Necunoscută	Necunoscută
49.	*Paliurus spina-christi*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
50.	*Paronychia cephalotes*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
51.	*Pimpinella tragium ssp. lithophila*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
52.	*Piptatherum virescens*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
53.	*Platanthera chlorantha*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
54.	*Rosa turcica*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
55.	*Rumex tuberosus*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
56.	*Salvia aethiopis*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
57.	*Satureja coerulea*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
58.	*Scorzonera mollis*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
59.	*Scutellaria orientalis*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
60.	*Sempervivum ruthenicum*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută
61.	*Silene compacta*	Listă roșie națională	Necunoscută	Necunoscută

		(Oltean, 1994)	(Oltean, 1994)	ă		ă	ă		ă
Spiraea hypericifolia	*Thymelaea passerina*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută
Stachys angustifolia	*Verbascum nigrum*	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Listă roșie națională (Oltean, 1994)	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută	Necunoscută
Tanacetum millefolium		Listă roșie națională		Necunoscut		Necunoscut			

Nr. crt.	Denumirea științifică	Anexa Directivei Habitate și OUG 57/2007	Mărimea populației	Starea de conservare
		(Oltean, 1994)		
Mamifere				
1.	*Talpa europaea*	Anexa IV din Directiva Habitate Anexa nr. 4A din OUG nr. 57/2007	Necunoscută	Necunoscută
Amfibieni și reptile				
1.	*Lacerta viridis*	Anexa IV din Directiva Habitate Anexa nr. 4A din OUG nr. 57/2007	Necunoscută	Necunoscută
2.	*Lacerta trilineata*	Anexa IV din Directiva Habitate Anexa nr. 4A din OUG nr. 57/2007	Necunoscută	Necunoscută
3.	*Podacris tatarica*	Anexa IV din Directiva Habitate Anexa nr. 4A din OUG nr. 57/2007	Necunoscută	Necunoscută

Tipurile de habitate naturale de interes comunitar

Datele privind starea de conservare a habitatelor naturale de interes comunitar din cadrul sitului sunt cele care au fost folosite la desemnarea acestuia în anul 2007. Datele nu au fost actualizate până în prezent prin studii de teren.

ROSCI0201
Podișul Nord Dobrogean

Nr. crt	Denumirea şi codul Natura 2000	Anexa Directivei Habitate şi OUG 57/2007	Procentul acoperit de tipul habitat raportat la întregul sit	Starea de conservare în aria proiectului
1.	40C0* Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice	Anexa I din Directiva Habitate Anexa nr. 2 din OUG nr.57/2007	2%	Bună
2.	62C0* Stepe ponto-sarmatice	Anexa I din Directiva Habitate Anexa nr. 2 din OUG nr.57/2007	27,87%	Bună
3.	8230 Comunităţi pioniere din *Sedo-Scleranthion* sau din *Sedo albi-Veronicion dilleni* pe stâncării silicioase	Anexa I din Directiva Habitate Anexa nr. 2 din OUG nr.57/2007	1%	Bună
4.	8310 Peşteri în care accesul publicului este interzis (Peşteri închise accesului public)	Anexa I din Directiva Habitate Anexa nr. 2 din OUG nr. 57/2007	0,001%	Bună
5.	91AA* Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos/ Păduri estice de stejar alb	Anexa I din Directiva Habitate Anexa nr. 2 din OUG nr. 57/2007	17,07%	Bună
6.	91I0* Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp*.	Anexa I din Directiva Habitate Anexa nr. 2 din OUG nr. 57/2007	2,25%	Excelentă
7.	91M0 Păduri panonice-balcanice de stejar turcesc	Anexa I din Directiva Habitate Anexa nr. 2 din OUG nr. 57/2007	24,7%	Bună
8.	91X0* Păduride fag dobrogene	Anexa I din Directiva Habitate Anexa nr. 2 din OUG nr. 57/2007	27,87%	Bună
9.	91Y0 Păduri de stejar şi carpen dacice	Anexa I din Directiva Habitate Anexa nr. 2 din OUG nr. 57/2007	23,58%	Bună
10.	92A0 Zăvoaie cu *Salix alba* şi *Populus alba*	Anexa I din Directiva Habitate Anexa nr. 2 din OUG nr. 57/2007	0,02%	Bună

SCURTĂ CARACTERIZARE A HABIITATELOR NATURALE ȘI A SPECIILOR

HABITATE NATURALE

40C0* Tufărişuri de foioase ponto-sarmatice

Habitatul cuprinde tufărișuri cu frunze căzătoare caracterizate de prezența speciilor ponto-sarmatice *Caragana frutex, Paliurus spina-christi, Jasminum fruticans*, cu numeroase elemente floristice submediteraneene, pontice și balcanice, fitocenozele având afinități pentru zone bogate în săruri de calciu, adaptate la un climat arid situate la limita silvostepei și zona pădurii de stejar.

62C0* Stepe ponto-sarmatice

Habitatul cuprinde pajiștile stepice vest-pontice din România; include fitocenoze din asociațiile: *Festucion valesiacae, Stipion lessingianae, Agropyro-Kochion si Pimpinello-Thymion zygioidi*. Acest habitat este reprezentat de pajişti xerice, situate pe diverse expoziții ale dealurilor din zonele de stepă și silvostepă. Peste 44 % din suprafața ocupată de acest tip de habitat prioritar în România se regăsește in ROSCI0201.

8230 Comunităţi pioniere din *Sedo-Scleranthion* sau din *Sedo albi-Veronicion dilleni* pe stâncării silicioase

Habitat situat în zone colinare unde fitocenozele ocupă terenuri relativ restranse de 1-2(3) hectare. Vegetatia specifică include în principal plante anuale, comunităţi pioniere din alianţele *Sedo-Scleranthion* sau *Sedo albi-Veronicion dillenii,* care colonizează solurile superficiale ale stâncăriilor silicatice. Ca urmare a deficitului hidric, această vegetaţie deschisă este caracterizată de muşchi, licheni şi plante suculente (*Crassulaceae*).

8310 Peşteri în care accesul publicului este interzis (Peşteri închise accesului public)

Habitat care include mai multe tipuri de micro-habitate din peșteri. 90% dintre speciile terestre si 60% dintre cele acvatice din aceste habitate sunt endemice, faună cavernicolă fiind foarte specializată. Include forme relicte subterane ale unei faune care s-a diversificat în afara peşterilor. Această faună este în principal formată din nevertebrate care trăiesc exclusiv în peşteri şi în apele subterane. Nevertebratele terestre cavernicole sunt în principal coleoptere, aparţinând mai ales familiilor *Bathysciinae şi Trechinae*, care sunt carnivore şi au o distribuţie foarte limitată. Nevertebratele acvatice cavernicole constituie o faună strict endemică, dominată de crustacee (*Isopoda*, *Amphipoda*, *Syncarida*, *Copepoda*) şi includ numeroase fosile vii.

91AA* Vegetaţie forestieră ponto-sarmatică cu stejar pufos/Păduri estice de stejar alb

Păduri extrazonale dominate de stejar pufos, cu floră submediteraneană, ocupând enclave mai calde în cadrul arealelor subcontinentale ale lui *Quercion frainetto* şi *Carpinion illyricum*. Păduri de *Quercus pubescens* şi *Q. virgiliana*. Stejarii sunt însoţiţi de *Carpinus orientalis, Fraxinus ornus, Acer campestre* sau *Tilia tomentosa* şi de elemente floristice submediteraneene.
62% din suprafața ocupată cu acest tip de habitat prioritar în România se regăsește în ROSCI0201.

91I0* Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu *Quercus spp.*/Păduri stepice euro-siberiene cu *Quercus spp*.

Cuprinde pădurile xero-termofile din România, cu răspândire mai largă în sudul și estul țării, formate din diferite specii de stejari, care se dezvolta pe soluri profunde, uscate pe timpul verii, pe substrat de loess. Caracteristică este asocierea mai multor specii de stejari și aproape mereu prezența speciei *Tilia tomentosa*.

91M0 Păduri panonice-balcanice de stejar turcesc

Păduri subcontinentale xero-termofile de *Quercus cerris*, *Q. petraea* sau *Q. frainetto* şi alte specii de stejari caducifoliaţi, local păduri de *Q. pedunculiflora* sau *Q. virgiliana*, din Câmpia Panonică, dealurile şi câmpiile din vestul şi sudul României, zonele deluroase din nordul Balcanilor şi din etajul supra-mediteranean al nordestului Greciei continentale, din Anatolia supra-mediteraneană şi munţii de mică înălţime cu *Acer tataricum*. Sunt distribuite în general la altitudini cuprinse între 250 şi 600 (800) m deasupra nivelului mării şi dezvoltate pe substrate diferite: calcare, andezite, bazalt, loess, argilă, nisip, etc., pe soluri brune slab acide, de obicei profunde.

91X0* Păduri de fag dobrogene

Păduri relictare de fag din Munţii Măcinului, cu o distribuţie insulară şi izolată, în condiţiile climatului stepic al Dobrogei, departe de principalele zonele de răspândire a fagului în Carpaţi, cu specii de *Fagetalia* şi specii sud-europene în stratul ierbos. În făgetele din Dobrogea acestea se regăsesc actualmente sub forma unor fragmente reziduale de mică extindere, fiind compuse din *Fagus taurica, Carpinus betulus* şi *Tilia tomentosa*.

În România acest tip de habitat prioritar se întâlnește doar în două situri, 70,6% fiind prezent în ROSCI0201.

91Y0 Păduri de stejar şi carpen dacice

Păduri de *Carpinus betulus* şi diverse specii de *Quercus*, de pe versanţii şi piemonturile Carpaţilor Orientali şi Meridionali şi din podişurile din vestul Ucrainei; păduri extrazonale, adesea izolate, de stejar şi carpen din arealul moesiac a lui *Quercion frainetto*, din zona de silvostepă est-panonică şi vest-pontică şi din dealurile pre-pontice din sud-estul Europei. Acestea se caracterizează printr-un amestec de specii submediteraneene de *Quercion frainetto* şi, în est, de specii pontice (euxinice).

92A0 Galerii de *Salix alba* şi *Populus alba*

Păduri de luncă (zăvoaie) din bazinul mediteranean şi cel al Mării Negre dominate de *Salix alba, S. fragilis* sau alte specii de salcie înrudite cu acestea. Păduri de luncă multistratificate mediteraneene şi central-eurasiene cu *Populus* spp., *Ulmus* spp., *Salix* spp., *Alnus* spp., *Acer* spp., *Tamarix* spp., *Quercus robur, Q. pedunculiflora, Fraxinus angustifolia, F. pallisiae,* liane. Speciile de plop de talie mare domină de obicei coronamentul prin înălţimea lor; aceştia pot fi absenţi sau rari în anumite grupări vegetale, care sunt atunci dominate de specii din genurile enumerate mai sus.

SPECIILE DE MAMIFERE DE INTERES COMUNITAR
CHIROPTERA

1. *Rhinolophus ferrumequinum* – liliacul mare cu potcoavă

Liliacul mare cu potcoavă este predominant troglofil, cu preferinţă pentru regiunile calcaroase, care au proprietăţi termice favorabile. Caută curusurile de apă şi apele stătătoare. Se întrunesc în colonii de câteva sute de invizi, mai ales cele maternale, din timpul verii. Pentru hibernare caută numai peşterile, galeriile de mină şi alte construcţii subterane, cu grad ridicat de umiditate şi cu temperaturi relativ constante.

Zborurile de hrănire le întreprind solitari, odată cu lăsarea întunericului. Zboară la aproximativ 3 m deasupra solului, în zone deschise, semiîmpădurite, sau de-a lungul falezelor şi lizierelor păşunate de ovine şi bovine. Nu se îndepărtează mai mult de 10 km de adăpsoturile diurne. Hrana constă din lepidoptere, coleoptere, himenoptere, trihoptere.

Reproducerea are loc toamna. Puii se nasc în iunie – iulie. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 3 -4 ani. Longevitatea = 30 ani.

Deplasările cu semnificiaţie în migraţii nu sunt pe distanţe mai mari de 200 km.

2. *Rhinolophus hipposideros* – liliacul mic cu potcoavă

Din arealul său Vest-Palearctic şi marginal Afrotropical, pe teritoriul României a fost raportat în toate zonele, cu răspândire în Europa continentală, până în nordul Alpilor şi în partea estică a Mării Negre. Preferă altitudinile joase (de câmpie) până la poalele munţilor, în spepcial în zonele calcaroase. Se adăposteşte în peşteri, dar intră şi în podurile locuinţelor. Coloniile nu depşesc 300 de indivizi. Hibernează din octombrie până în aprilie.

Zborurile de hrănire încep după asfinţitul soarelui, la aproximativ 5 m deasupra solului, în păduri de foioase şi mixte, dar şi în zone semi-împădurite, în pajişti naturale, înconjurate de liziere de arbori.

Hrana constă din diptere, lepidoptere, mai puţin căutate sunt coleopterele, himenopterele, neuropterele şi hetropterele.

Reproducerea are loc toamna. Grstaţia durează 60de zile, după care femelele nasc 1 – 2 pui, pe care îi îngrijesc până la vârsta de 6 – 7 săptămâni.

Se deplasează pe distanţe mici (5 – 10 km) în zborurile de hrănire sau pentru schimbarea adăpostruilor. Cele mai mari distanţe parcurse înregistrate au fost de 153 km.

3. *Myotis emarginatus* – liliacul cu urechi scobite sau liliacul cărămiziu

Este o specie cu răspândire generală Vest-Palearctică, în zona Turanic-Europeo-Mediteraneană. În România a fost semnalată în Dobrogea şi în vestul ţării.

Specie termofilă, cu preferinţă pentru pădurile de foioase de pe calcarele grotifere submontane. Originară ca specie cavernicolă, ulterior s-a adaptat să locuiască podurile calde ale clădirilor. Trăiesc în colonii de câteva sute de indivizi. Hibernează în perioada octombrie – aprilie.

Zborurile de hrănie le întreprind în amurg, la 1 – 5 m deasupra solului sau deasupra apei.

Hrana constă din insecte (diptere, trihoptere, himenoptere), araneide, opilionide – multe din ele culese de pe sol sau de pe ramurile arborilor.

Reproducerea are loc toamna; fecundarea în primăvară. Gestaţia durează 50 – 60 de zile, după care femelele nasc 1 – 2 pui, pe care îi alăptează 4 săptămâni. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de un an. Longevitatea = 18 ani.

Specie predominant sedentară, cu deplasări în căutare de adăposturi, pe distanţe de 30 – 40 km; distanţa maximă cunoscută ca urmare a inelărilor a fost de 106 km.

4. ***Eptesicus serotinus*** **– liliacul cu aripi late**

Este o specie raspândită pe întreg continentul european, din zona mediteraneana, până în nord, la paralela de 55° . În România specia este frecventă și răspândită pe întreg teritoriul țării.
Adăposturile de vară sunt aproape exclusiv în clădiri, în poduri sau în cavitățile zidurilor. De obicei hibernează în clădiri, în fisurile din poduri, cavități ale zidurilor. Coloniile de naștere rar sunt sunt localizate la altitudini de peste 800m.
Folosește o mare varietate de habitate. Vânează la liziera pădurilor, în parcuri, gradini, pășuni cu arbori, peste terenuri agricole, de-a lungul vegetației situate la malul apelor.

5. ***Hypsugo savii*** **- liliacul lui Savi**

Este întâlnită în întreaga zonă mediterană, inclusiv în majoritatea insulelor din Marea Mediterană. În România există semnalări ale speciei în centrul, vestul si sud-vestul țării dar și în Moldova și Dobrogea.
Este o specie de talie mică care se adăpostește în fisurile apărute în fațadele clădirilor, în crăpături de stâncă, fisuri situate în zona de intrare a peșterilor, uneori și în structura podurilor.
Vânează peste pășuni, fânețe, suprafețe de apă, tufărișuri, în localități, în jurul corpurilor de iluminat. Prezintă o adaptare excepțională la mediul antropic, în unele părți ale distribuției fiind frecvent întâlnit și în orașele mari.

6. ***Nyctalus leisleri*** **– liliacul mic de amurg**

Este prezent pe aproape tot continentul european, ajungâd în nord, până aproape de 57^{0} latitudine. În România, există puține semnalări ale speciei de-a lungul timpului. Însă în cursul ultimilor ani, prin folosirea metodelor acustice, numărul datelor de distribuție s-au înmulțit considerabil și arată prezența speciei în majoritatea regiunilor.
Adăposturile de vară sunt situate, în general, în scorburi. Liliacul mic de amurg prefera, totuși, cavitățile naturale, față de scorburile făcute de ciocănitoare. Rar ocupă adăposturi în clădiri. Hibernează în primul rând în scorburi dar și în clădiri, foarte rar în fisuri de stâncă.
Specie tipică de pădure, habitatele preferate fiind pădurile mature de foioase.
Vânează în pădure sau la marginea acesteia, de-a lungul unor drumuri forestiere, în general la nivelul coronamentului sau deasupra lui.

7. ***Nyctalus noctula*** **– liliacul de amurg**

Este o specie răspândită pe zone extinse ale continentului european. În România, este întâlnită frecvent și răspândită pe întreg teritoriul țării.
Nyctalus noctula foloseşte ca adăposturi scorburile, preferându-le situate în general la înălțimi de 4-12 m. Prezintă adaptare la mediul urban, apărând chiar şi în orașele mari, unde adăposturile preferate sunt crăpăturile dintre pereții blocurilor. Este uşor de identificat, fiind o specie de talie mare, care vânează la înălțimi considerabile (in general 10-50 m), fiind întâlnită in aproape orice tip de habitat.
Are un zbor foarte rapid şi direct. La fel ca şi păsările migratoare, liliecii de amurg pot parcurge distanțe semnificative între adăposturile de vară şi cele de iarnă. În unele cazuri pot migra pe distanțe cu mult mai mari de 1000 km. Hibernează în scorburile copacilor, în fisurile din clădiri sau poduri, dar şi în adăposturi subterane, sau in fisurile din stâncă.

8. ***Pipistrellus kuhlii*** **– liliacul pitic al lui Kuhl**

Adăposturile de vară sunt situate îngeneral în clădiri, în fisuri şi cavități situate în diferite părti ale construcțiilor, dar şi în scorburi. Hibernează în cavități situate în pereții exteriori ai clădirilor. Este o specie frecventă în localități, vânează în parcuri, grădini, peste suprafețe de apă, în jurul corpurilor de iluminat.

Prezintă o bună adaptare la mediul antropizat şi poate supraviețui în zone unde structura peisajului este puternic modificată de către om: terenuri agricole, zone despădurite.
Are un zbor rapid şi foarte agil. În general, vânează la înăltimi de 2-10 m deasupra solului, iar în unele cazuri şi la înălțimi mult mai mari.
La nivel european, specia P. kuhlii este răspândită în toată zona mediteraneană, inclusiv insulele mari din Marea Mediterană. În România, în cursul ultimilor ani, numărul semnalărilor speciei a crescut considerabil. Specia este prezentă in Dobrogea, Moldova, sudul țării (Bucureşti), Transilvania şi vestul țării.

9. *Pipistrellus nathusii* – liliacul pitic al lui Nathusius

Distribuția europeană a speciei acoperă cea mai mare parte a continentului, la nord până aproape de paralela de 60°.
În România, specia a fost semnalată din vestul şi centrul țării până în Moldova şi Dobrogea.
Adăposturile de vară sunt în general situate în scorburi, fisuri, sau sub coroana arborilor, dar şi în clădiri. Mai rar pot fi găsite exemplare şi în structura podurilor, sau în fisuri de stâncă. Adăposturile ocupate de masculi în perioada împerecherii sunt frecvent situate în locuri expuse: alee, poduri, clădiri înalte izolate, turnuri de observanie.
Hibernează în scorburi, dar şi în diferite cavități ale clădirilor sau în fisuri din stâncă, foarte rar în adăposturi subterane.
Habitatele preferate sunt pădurile mature de foioase şi pădurile de luncă, dar apare şi în păduri de conifere.
Cel mai frecvent vânează în interiorul sau la liziera pădurilor şi peste suprafețene de apă.
Are un zbor rapid, rectiliniu, mai puțin manevrabil decât zborul liliacului pitic.

10. *Pipistrellus pipistrellus* – liliacul pitic

Este prezent pe tot continentul european. În România este una dintre speciile de lilieci frecventă şi răspândită pe întreg teritoriul țării.
Este o specie foarte răspândită şi frecvent întâlnită, adaptându-se bine şi mediului antropizat. Vara coloniile pot fi găsite în scorburi de copaci, în fisuri, sub scoarță, în clădiri, în poduri, în fisurile zidurilor. Hibernează în podurile sau pivnilele clădirilor, fisurile zidurilor, în adăposturi subterane naturale şi artificiale.
O specie foarte flexibilă, foloseşte o mare varietate de habitate. Poate fi observată vânând atât în centrul oraşelor mari, cat şi în păduri sau peste suprafele de apă.
Are un zbor rapid, agil, vânează în jurul coronamentului arborilor, de-a lungul aleelor, gardurilor vii, peste suprafele de apă, în jurul stâlpilor de iluminat.

11. *Vesperilio murinus* – liliacul bicolor

În Europa, specia Vespertilio murinus este răspândită din estul Franței şi zona Alpilor până în Peninsula Balcanică, unde este prezentă într-o densitate mica. În Romania, specia a fost semnalată în toate regiunile țării, însă, numărul adăposturilor cunoscute sunt foarte reduse.
Liliacul bicolor se adăposteşte, în general, în clădiri, în crăpăturile zidurilor, sau în spatele obloanelor. Este frecvent întâlnit în construcții situate în zone montane, dar şi în clădiri înalte din diverse localități, precum şi în fisurile din stâncă.
Vânează deasupra suprafețelor de apă şi a vegetației din jurul lor, în terenuri agricole, pajişti, dar şi în localități, fiind frecvent văzut în jurul corpurilor de iluminat.
Zborul acestei specii este foarte rapid şi rectiliniu, vânând la înăllimi considerabile (10-40m), asemenea speciilor genului Nyctalus.

RODENTIA

***12. Spermophilus citellus* – popândău, şuiţă, ţâstar**

În Bărăgan şi în Dobrogea, densitatea popândăilor poate ajunge la 13 – 17 indivizi/ha. În nordul Moldovei, Maramureş şi Crişana, densitatea poate ajunge la 8 -10 indivizi/ha.

Există populaţii de popândăi, numai în afara arcului carpatic, răspândirea lor fiind discontinuă. Pe verticală nu urcă decât până la maximum 450 m (ex. Dealul Pietricica din Piatra Neamţ). Doar în Bulgaria a fost semnalat la 2.500 m altitudine – în Munţii Rodope şi în Serbia – la 2.300 m.

Intră în hrana păsărilor răpitoare de zi şi de noapte (ocazional şi în hrana berzelor), şi este căutat de toate mamiferele carnivore.

Desţelenirea islazurilor (habitate preferate) şi creşterea complexă a presiunii antropice sunt principalii factori ce le afectează starea de conservare.

Perioadele critice din ciclul lor de dezvoltare sunt în lunile de primăvară, când se poate prelungi iarna şi nu permite indivizilor să iasă din hibernare, epuizându-şi rezervele energetice acumulate din toamna precedentă. În consecinţă, atât adulţii, cât şi pui ies slăbiţi din iarnă şi sunt mai vulnerabili în timpul primăverii, infestărilor cu paraziţi, acţiunii răpitoarelor şi prădătorilor.

***13. Mesocricetus newtoni* – grivanul, hamsterul dobrogean, grivanul mic, grivanul de Dobrogea**

Aceatsă specie este întâlnită pe teritoriul României numai în Dobrogea: Malcoci, Cernavodă, Negruvodă, Măcin, Valul lui Traian.

Preferă terenurile înţelenite, nepăşunate. Populaţiile speciei sunt în continuă descreştere numerică din cauza fragmentării, distrugerii şi poluării habitatelor preferate. Perioadele critice din ciclul de viaţă al indivizilor sunt toate lunile în care sunt în activitate (aprilie – octombrie), în care în afara presiunii antropice se exercită aceea a păsărilor răpitoare şi a mamiferelor carnivore.

***14. Sicista subtilis* – şoarecele dungat de stepă sau şoarecele săritor de stepă**

Populaţile de şoareci săritori de stepă din fauna României au fost semnalate în Dobrogea (Malcoci şi Valul lui Traian), Muntenia (la Mărculeşti), Transilvania (la Apahida şi Cluj), Moldova (la Fălciu şi Rogozeni). Preferă terenurile înţelenite, fâneţele, poienile pădurilor şi culturile de lucernă din zonele stepice. Bun căţărător şi săritor, dar fără aptitudini de săpător, folosind galeriile părăsite de alte rozătoare.

Hibernează, şi ca urmare perioada sa de activitate este din aprilie până în septembrie. Deşi este rozător şi principala sa hrană o reprezintă părţile verzi ale planetlor spontane (în principal de păpădie) şi a celor cultivate, la acestea se adaugă primăvara numeroase larve şi adulţi de insecte (coleoptere, ortoptere, lepidoptere, diptere, himenoptere, dermaptere), miriapode şi arahnide, astfel aducând importante servicii agriculturii prin controlul dăunătorilor. În acelaşi timp, specia intră în componentele hranei păsărilor răpitoare şi mamiferelor carnivore.

***15. Lutra lutra* – vidra**

Are o largă răspândire în aproape întreaga Eurasie şi în nord-vestul Africii, în România fiind prezentă în întreaga reţea hidrografică a ţării.

Preferă ţărmurile împădurite ale lacurilor, heleşteelor, râurilor şi ale oricăror cursuri de apă, de la şes până la munte şi chiar în zonele de coastă din dreptul Deltei Dunării.

Are indivizii cu mod de viaţă terestru şi acvatic, crepusculari şi nocturni. Pe sol se mişcă greoi, prin salturi pe distanţe scurte. Este excelentă înotătoare, iar pe sub apă înoată cu viteza de 10 -12 km/h, pe o distanţă

de aproximativ 400 m; cele mai multe scufundări au durata până la un minut; când este speriată, se scufundă pentru 3 – 4 minute.

Este activă noaptea, tot timpul anului. Trăiesc solitare sau cel mult în grupe de familii. Mărimea şi situarea teritoriilor individuale depind de poziţia indivizilor din ierarhia în grup: cei mai slabi ocupă zonele periferice ale teritoriului. Masculul dominant se află în centrul grupului; femelele cu pui sunt înconjurate şi ocrotite de masculi; masculii tineri, care încă nu-şi au teritoriile lor, precum şi femelele fără pui se bucură doar de o tolerare temporară sau tranzitorie.

Hrana constă din peşti, broaşte, raci, insecte acvatice, viermi liberi, iar ocazional, prind păsări şi mamifere mici.

Reproducerea are loc tot timpul anului. Gestaţia durează 9 – 12 luni, după care femelele nasc 2 – 3 pui de numai 15 cm lungime fiecare. Mamele îşi învaţă puii să înoate, începând cu vârsta de 2 – 3 luni. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 1,5 ani. Longevitatea = 19 ani.

***16. Vormela peregusna* – dihorul pătat**

Arealul său se întinde din estul Peninsulei Balcanice, în estul României şi sudul Republicii Moldova, peste Turcia şi Ucraina, până în Orientul Mijlociu, în Afganistan, Iran şi Asia Centrală.

Spre deosebire de dihorul de stepă, cel pătat pătrunde mai mult în zonele subdeşertice, dar trăieşte şi în câmpiile deschise, pe câmpuri cu tufe şi mărăcini, dar intră şi în pădurile rare, de şes.

Este un foarte bun săptor de galerii, adaptare pentru care are ghearele lungi şi puternice; în acest fel poate urmări şi prăzile galericole: cârtiţe, orbeţi, şobolani de apă, bizami. Ziua stă retras în galeriile spaţioase şi devine activ la crepuscul. Trăieşte solitar, cu excepţia perioadei de reproducere. Îşi marchează şi apără teritoriul individual, estimat la 4 – 6 ha.

Hrana constă din viermi, insecte, şopârle, păsări, mamifere mici.

Reproducerea are loc în februarie – martie. Gestaţia durează 2,5 luni, duă care se nasc 4 – 6 pui. Alăptarea durează 5 săptămâni. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 10 luni. Longevitatea = 6 ani.

***17. Mustela eversmanni* – dihorul de stepă**

Caracteristic stepelor Asiei Centrale şi Mijlocii, în Kazahstan şi sudul Siberiei, apoi în estul şi centrul Europei, spre vest, până în Ungaria, Serbia, Austria şi Slovacia, pe teritorul României este raportat numai din Dobrogea.

Preferă câmpiile aride şi cele înţelenite, de regulă unde se găsesc şi popândăi (*Spermophilus citellus*), pe de o parte pentru a le ocupa galeriile, iar pe de altă parte, pentru că popândăii sunt hrana preferată a dihorului de stepă. În lipsa popândăilor, amenajează, prin lărgire şi extindere, galeriile de hârciogi şi ale altor mamifere de talie mică şi mijlocie.

Este strict terestru, cu ritm de activitate crepusculară, foarte bun alergător, dar se deplasează şi prin salturi, lungi de până la un metru. În urmărirea prăzilor îşi poate schimba cu uşurinţă direcţia de fugă. Hrana puţină, dar şi iernile grele, cu multă zăpadă îl pot detrmina sa întreprindă deplasări spre zone mai favorabile din punct de vedere climatic.

Hrana constă din popândăi, hamsteri, şoareci, şobolani, ouă şi pui de păsări.

Reproducerea are loc în februarie – martie. Gestaţia durează 38 – 41 zile, după care femelele nasc 6 – 8 pui. Alăptarea durează 6 săptămâni, după care femelele îşi învaţă puii să vâneze prăzi mici. Maturitatea sexuală este atinsă la vârsta de 9 luni. Longevitatea = 6 ani. Are ca duşmani naturali vulpea, bufniţele, ulii.

<u>SPECIILE DE MAMIFERE DE INTERES NAȚIONAL</u> – (constituie obiectivele de conservare din rezervațiile naturale din Podișul Nord Dobrogean, conform Fişelor de caractrizare)

1. ***Talpa europaea*** **– cărtița**

Este un mamifer insectivor adaptat la viața subterană, săpând în pământ galerii care formează o rețea complicată care converg spre un culcuș central. Pământul din galerii este scos la suprafață, unde formează mușuroaiele caracteristice. Este răspândită în Europa, din Insulele Britanice până la Munții Urali și Caucaz. Trăiește și în România și Republica Moldova. Cârtițele trăiesc oriunde unde solul este adecvat, cu conținut bogat în humus (în pădurile de foioase, de-a lungul râurilor, mlaștinilor, șesurilor, în terenuri cultivate și în cele înțelenite, dar și în zonele cu dune nisipoase, fixate). Are o lungime mică de 115-158 mm (cap + trunchi) și o greutate de 47-100 g. Poate trăi 3-5 ani. Corpul este cilindric și blana neagră catifelată; membrele anterioare sunt scurte, cu gheare puternice, adaptate săpatului, iar capul este conic, cu bot alungit și ochi foarte mici; pavilionul urechilor lipsește, iar mirosul și auzul sunt foarte fine. Se hrănește mai ales cu râme, dar și cu insecte adulte și larvele lor, moluște terestre, miriapode și furnici. Se împerechează o dată pe an în aprilie-mai, gestația durează circa 4 săptămâni. Femela fată 3-7 pui golași. Cârtița este folositoare prin distrugerea multor larve din sol, afânarea și îmbunătățirea drenajului intern al apei.

Cârtițele sunt animale complet carnivore (vermivore, insectivore). Stăpânite mereu de nevoia și pofta de mâncare mănâncă orice vietate pe care o găsește săpând în pământ sau mai rar pe suprafața solului. Hrana predominantă a cârtiței o constituie râmele, care reprezintă peste 90% din componența hranei. Se hrănește și cu insecte adulte și larvele lor, moluște terestre (melci etc), crustacee terestre, miriapode, furnici și ouăle lor, care toate la un loc nu depășesc 5-10% din hrana cârtițelor. Dintre insecte predomină în hrană coleopterele (cărăbuși etc., mai ales larvele lor, care trăiesc în pământ), dipterele(larve subterane de muște, mai ales din familiile *Bibionidae* și *Tipulidae*), mai puțin lepidoptere (omizi de fluturi de noapte etc), himenoptere și ortoptere (coropișnițe). Anii de invazie cu larve de cărăbuși sunt ani de belșug pentru cârtiță. Ocazional, mănâncă și broaște, chițcani, șoareci, șopârle și șerpi, care ajunși în galeriile de cârtițe, nu mai văd lumina soarelui. Nici canibalismul nu e rar; învinsul din competițiile crâncene care se dau între masculii de cârtițe în epoca împerecherii este mâncat de învingător. Resturile vegetale găsite în analizele conținutului stomacal este pusă pe seama înghițirii accidentale.

Datorită metabolismului intens și gradului redus de calorii al hranei, cârtițele mănâncă mult și neîncetat și sunt stăpânite mereu de nevoia de mâncare. Ele au nevoie în 24 de ore o cantitate de hrană de 3-4 ori mai mare decât greutatea lor corporală. Ținute la post, fără hrană, mor de inaniție în numai 8-12 ore.

Cârtițele își dobândesc hrana prin muncă grea și neîncetată, săpând mereu în stratul de pământ în care trăiesc animalele cu care se hrănesc, pe care le prind cu membrele anterioare, iar râmele sunt strivite cu ghearele puternice, pentru a scoate pământul din aparatul lor digestiv. Cârtițele obișnuiesc să-și fac mici rezerve de hrană în cotloanele de pe traiectul galeriilor, care sunt formate din 2-2,5 kgde râme imobilizate prin mușcarea primelor 3-5 segmente anterioare, fără a le omorî.

SPECIILE DE PĂSĂRI DE INTERES COMUNITAR

Conform prevederilor art. 4 alin. (1) din *Directiva Consiliului 2009/147/CE privind conservarea păsărilor sălbatice* ariile de protecție specială avifaunistică (SPA) se desemnează pentru conservarea habitatelor speciilor de păsări menționate în Anexa I A Directivei Păsări și a celor migratoare. Cu toate acestea, la desemnarea SPA-urilor au fost introduse o serie de alte specii de păsări ce nu se află în Anexa I și nu sunt nici migratoare, ci în alte anexe ale Directivei Păsări sau care chiar nu se află pe nicio anexă și pentru care din punct de vedere al conservării nu este nevoie de stabilirea unor măsuri speciale de conservare a habitatelor, prevederile art. 33 din OUG 57/2007 cu modificările și completările ulterioare fiind suficiente pentru conservarea acestora.

La fel de anormală este și includerea speciilor de păsări pe Anexa nr. 4B din OUG nr. 57/2007 cu modificările și completările ulterioare (specii strict protejate de interes național), deoarece toate speciile de păsări intră sub incidența art. 33 ale aceluiași act normativ, astfel că oricum toate speciile beneficiază de acest statut de protecție.

În continuare prezentăm pe scurt toate speciile ce fac obiectul desemnării celor 3 SPA-uri din Podișul Nord Dobrogean.

A. SPECII DIN ANEXA I DIN DIRECTIVA PĂSĂRI/ANEXA NR. 3 DIN OUG NR. 57/2007
(specii pentru care este necesară desemnarea SPA-urilor)

1. *Phalacrocorax pygmeus* - Cormoranul mic

În Europa, este specia cea mai mică din familia cormoranilor. Are un penaj negru lucios şi este o specie acvatică. Adulţii au o lungime a corpului cuprinsă între 45 – 55 cm, fiind cu puţin mai mari decât o lişiţă. Anvergura aripilor variază între 75 – 90 cm. Proporţional cu dimensiunile corpului, coada este lungă iar ciocul scurt. Adulţii au o înfăţişare similară. Năpârlesc complet în toamnă înainte de sfârşitul lunii noiembrie. Se hrăneşte în special cu peşte şi nevertebrate acvatice, scufundându-se până la câţiva metri adâncime şi o perioadă de până la 1 minut.
Trăiesc în "cârduri"şi pescuiesc adesea împreună cu pelicanii. Pentru că au un penaj ce se udă uşor, pot fi observaţi frecvent pe arbori, stânci, grinduri, în poziţii caracteristice (cu aripile desfăcute şi "proptiţi" în coadă), uscându-şi penajul la soare. În caz de pericol, cormoranii regurgitează hrana înghiţită.
La sfârşit de martie şi început de aprilie, perechile revin în coloniile vechi unde repară cuiburile existente (alcătuite din crengi şi căptuşite cu vegetaţie) sau construiesc cuiburi noi. Numărul cuiburilor variază pe un arbore, de la câteva până la câteva zeci. Femela depune 4 - 6 ouă în a doua jumătate a lunii mai, dar uneori şi în iunie. Dimensiunile medii ale ouălor sunt de 46,7 x 30,8 mm. La incubarea ouălor care durează 27 – 30 de zile, participă ambii părinţi. Puii ieşiţi din ou sunt orbi, golaşi şi neputincioşi, rămânând o perioadă îndelungată la cuib. Într-o colonie mare este o forfotă permanentă generată de adulţii ce aduc şi pleacă după hrană, amplificată de ţipetele puilor şi de ploaia de găinaţuri care atinge în rafale luciul apei. Atmosfera e copleşită de mirosul greu al peştilor şi puilor căzuţi din cuiburi şi aflaţi în diferite stadii de putrefacţie. Puii au penajul complet la 42 de zile dar rămân în colonie până la 8 - 10 săptămâni, perioadă în care sunt hrăniţi de către părinţi.

Pierderea sau degradarea zonelor umede asociată cu fragmentarea sau pierderea habitatelor de cuibărit (arbori, arbuşti, stuf) şi hrănire, împreună cu poluarea apelor interioare, braconajul şi înecarea păsărilor în

plasele de pescuit, constituie principalele ameninţări. Implementarea Planului Naţional de Acţiune este o prioritate pentru conservarea speciei în România.

2. *Pelecanus onocrotalus* - Pelicanul comun

"Marele Pelican Alb" este o specie acvatică masivă, ce pare complet albă atunci când e aşezată pe sol. În zbor, se distinge uşor culoarea neagră de pe partea inferioară a aripilor. Are un cioc larg şi lung de care atârnă "*o guşă galbenă strabătută de vine roşii*". Adulţii au o lungime a corpului cuprinsă între 160 – 180 cm şi o greutate de 8.000 – 10.000 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 270 – 320 cm. Adulţii au o înfăţişare similară. Se hrănesc cu peşte în ape cu adâncime redusă (1,5 – 2,5 m) deoarece nu se pot scufunda într-un mod asemănător cormoranilor. Haina "completă adultă" este vizibilă din al patrulea an când devine matur, iar penajul se colorează încă din luna aprilie într-un "roz somon frumos". Din luna iulie începe să năpârlească şi culoarea roz - roşiatică se pierde.

Apare în sud - estul Europei şi cuibăreşte în colonii, uneori împreună cu ruda sa - pelicanul creţ. Se hrănesc împreună şi organizează "adevărate goane în cerc" în care pelicanii aşezaţi roată împing peştele în centrul cercului prin bătăi repetate ale aripilor, asemeni unei plase vii şi miscătoare, după care îl pescuiesc. De asemenea organizează şi "goane cu flancuri larg desfăcute" iar peştii sunt împinşi în apropierea unui mal de unde sunt pescuiţi în apa mică. Adesea, în special în ape mai adânci, se asociază cu cormoranii pentru a dirija şi prinde peştele. Este remacabilă uşurinţa cu care această pasăre mare pluteşte în cercuri largi folosind curenţii ascensionali. Cartierele de iernare sunt localizate în Israel şi coastele Africii. E o specie longevivă, putând trăi până la 30 de ani.

Se reîntorc din cartierele de iernare în a doua parte a lunii martie. Cuibăresc în colonii mari unde cuiburile sunt alăturate, construite simplu (adâncituri căptuşite cu plante) şi adăpostesc 1 - 2 ouă, deşi uneori se întâmplă să fie depuse şi 3 ouă. Dimensiunile medii ale ouălor sunt de 95,2 x 60,2 mm. Privită de sus sau de la distanţă, o asemenea colonie este fascinantă iar mormăitul înfundat al pelicanilor este caracteristic. Incubaţia durează 32 – 36 de zile şi ouăle sunt clocite de către ambii parteneri. Puii abia ieşiţi din ouă sunt golaşi în primele zile şi primesc hrana de la adulţi, prin regurgittare şi aproape digerată. Puii rămân în cuib şi sunt hrăniţi de părinţi timp de 9 săptamâni până devin zburători.

Deranjul şi braconajul, asociat cu degradarea zonelor umede şi pierderea teritoriilor de cuibărit constituie principalele ameninţări.

3. *Botaurus stellaris* - Buhaiul de baltă

Buhaiul de baltă, cunoscut şi sub numele de Bou de Baltă, este o specie specifică zonelor umede. Adulţii au o lungime a corpului de 69 – 81 cm, fiind ceva mai mari decât o găină domestică cu o greutate de circa 1.350 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 100 – 130 cm. Adulţii au înfăţişare similară. Coloritul general este galben cărămiziu cu striaţii negre. Se hrăneşte cu peşti, insecte acvatice, broaşte, lipitori şi chiar şoareci.

Specia apare pe cuprinsul întregului continent european, cu o distribuţie mai uniformă în partea estică a acestuia. Este o specie sfioasă, retrasă, solitară la care masculii şi femelele petrec o perioadă scurtă împreună în perioada împerecherii. Masculii sunt teritoriali, iar strigătul specific se aude toată primăvara pe distanţe mari, mai ales la răsăritul soarelui şi în amurg. Sunetul pe care îl scoate se aseamănă mult cu cel al instrumentului muzical denumit buhai şi folosit în mod tradiţional cu ocazia sărbătorilor de iarnă, de unde a fost împrumutat şi numele păsării. De obicei exemplarele stau ascunse în stuf, iar atunci când sunt surprinse adoptă o poziţie de camuflaj, cu gâtul şi ciocul întinse în sus (dungile verticale de pe corp imită surprinzător de bine tulpinile stufărişului cu care se confundă), poziţie caracteristică numai acestei specii. Iernează în sud – vestul Asiei şi nordul Africii.

În iernile mai blânde unele exemplare pot rămâne la noi.
Soseşte la începutul lunii aprilie din cartierele de iernare. Cuibul este construit de femelă şi este alcătuit din stuf şi alte resturi vegetale. Femela depune la sfârşitul lui aprilie, 3 - 5 ouă pe care le incubează singură timp de 24 – 26 de zile, masculul fiind poligam. Femela îngrijeşte singură puii o perioadă cuprinsă între 12 - 30 de zile.
Degradarea habitatelor şi arderea stufului reprezintă împreună cu poluarea apelor şi prădarea cuiburilor de către porcii mistreţi, principalele pericole care afectează specia.

4. *Ixobrychus minutus* - Stârc pitic

Stârcul pitic este o specie specifică zonelor umede cu maluri acoperite de stuf şi răchită. Adulţii au o lungime a corpului de 33 – 58 cm, fiind ceva mai mici decât găinuşa de baltă şi au o greutate de 140 – 150 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 49 – 58 cm. Adulţii au înfăţişare diferită. Femela are pe spate o culoare maronie cu striaţii negre, comparativ cu masculul care este negru pe spate. Se hrăneşte cu peştişori, broaşte, insecte acvatice şi larvele acestora, uneori şi puişori ale altor specii de păsări ce trăiesc în stuf.
Specia apare pe tot continentul cu excepţia peninsulei Scandinave şi Marea Britanie unde este o apariţie rară. Este o specie sfioasă, retrasă, cu o viaţă ascunsă, fiind greu de observat. Atunci când este deranjată preferă să se depărteze prin alergare decât în zbor sau rămâne nemişcată în stuful dens unde cu greu este detectată. Iernează în Africa. Soseşte la începutul lunii aprilie din cartierele de iernare.
Cuibul este amplasat pe trestie din anul precedent, căzută la pământ, sau pe ramuri de răchită aflate la joasă înălţime (sub 50 cm). La construirea cuibului, ce are forma unei farfurii puţin adânci şi alcătuit din trestie, papură şi alte resturi vegetale, participă de obicei cei doi părinţi. Femela depune în a doua parte a lunii mai dar în funcţie de caracteristicile fiecarui an şi în luna iunie un număr de 5 - 7 ouă cu o dimensiune medie de 37,3 X 26,6 mm. Incubaţia este asigurată de ambii părinţi. După 16 – 19 zile puii eclozează şi rămân în cuib o perioadă de 7 - 9 zile fiind hrăniţi cu larve de insecte, insecte, mormoloci şi chiar lipitori. După circa o lună de la eclozare devin zburători şi îşi pot asigura singuri hrana.
Degradarea habitatelor şi arderea stufului reprezintă împreună cu poluarea apelor şi prădarea cuiburilor de către porcii mistreţi, principalele pericole care afectează specia.

5. *Nycticorax nycticorax* - Stârc de noapte

Stârcul de noapte este o specie specifică zonelor umede cu apă dulce sau chiar sărată. Are o lungime a corpului de 58 – 65 cm şi o greutate de circa 800 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 90 – 100 cm. Adulţii au o înfăţişare similară. În partea posterioară a capului au 3 - 4 pene albe, înguste, cu o lungime de 18 – 20 cm. Tinerii au în prima iarnă un penaj maroniu cu striuri albe. Tinerii în iarna a doua au spatele maroniu, comparativ cu cel negru al adulţilor. Se hrăneşte mai ales cu peşti la care se adaugă larve de insecte, mormoloci, lipitori şi chiar şoareci.
Prezentă în jumătatea de sud şi estică a continentului european. Este o specie nocturnă fiind vizibilă dimineaţa devreme sau la apusul soarelui. În timpul zilei se retrage în copaci sau tufişuri. Cuibăreşte în colonii mixte alături de alte specii de stârci şi cormorani. În timpul clocitului, schimbarea partenerilor la cuib se face conform unui ritual. Iernează pe continentul african.
Soseşte la sfârşitul lunii martie sau început de aprilie din cartierele de iernare. Cuibul este amplasat pe sălcii şi numai uneori pe trestie bătrână. La construirea cuibului, ce are forma unei farfurii puţin adânci, alcătuit din crenguţe şi stuf, participă cei doi părinţi. Femela depune în perioada cuprinsă între sfârşitul lui aprilie şi până în iunie în funcţie de caracteristicile climatice ale anului, un număr de 4 - 5 ouă cu o dimensiune medie de 51,05 x 35,1 mm. Culoarea ouălor este este verde – albăstruie. Incubaţia este asigurată de ambii părinţi. După 21 - 22 de zile puii eclozează şi rămân în cuib 21 – 28 de zile, dar continuă să fie hrăniţi de părinţi până la 50 – 56 zile când devin independenţi.

Degradarea habitatelor prin reducerea suprafeţelor umede, tăierea sălciilor iarna ca material pentru foc de către localnici şi deranjul coloniilor, reprezintă principalele pericole ce afectează specia. Ca măsuri de conservare, se încurajează reducerea deranjului prin protejarea coloniilor de către vizitatori şi interzicerea vânătorii. Reconstrucţia ecologică a zonelor umede din Delta Dunării şi de pe cursul inferior al Dunării rămâne o prioritate.

6. ***Egretta garzetta*** **- Egretă mică**

Egreta mică este o specie specifică zonelor umede ce au pâlcuri cu copaci. Este zveltă şi elegantă, cu o lungime a corpului de 55 – 65 cm şi o greutate de 350 – 550 g, fiind ca dimensiuni asemănătoare cu stârcul de cireadă (*Bubulcus ibis*). Anvergura aripilor este cuprinsă între 88 – 106 cm. Adulţii au înfăţişare similară. Penajul este complet alb. Degetele galbene ce contrastează cu picioarele negre şi ciocul negru,sunt semnele distinctive care o deosebesc de egreta mare. În partea posterioară a capului are 2 - 3 pene ornamentale lungi şi înguste, care în secolul XIX erau vândute caselor de modă pentru împodobirea pălăriilor. Se hrăneşte cu peştişori, broaşte şi mici animale acvatice.

Este prezentă pe întreg continentul european, cu excepţia Peninsulei Scandinavice. Cuibăreşte în colonii mixte alături de alte specii de stârci şi cormorani. Este specia cea mai tăcută dintre stârci. Vânează stând la pândă sau deplasându-se cu atenţie în ape mici. Iernează pe continentul african.

Soseşte la începutul lunii aprilie din cartierele de iernare. Cuibul este amplasat pe sălcii şi uneori în stuf sau lăstărişuri dese din apropierea bălţilor. La construirea cuibului, alcătuit din crengi şi stuf, participă cei doi părinţi. Femela depune 3 - 4 ouă în perioada cuprinsă între a doua jumătate a lunii mai şi prima jumătate a lunii iunie, cu o dimensiune medie de 46,54 x 33,67 mm. Încubaţia e asigurată de ambii părinţi. După 21-25 de zile puii eclozează şi rămân în cuib în jur de 30 de zile, dar continuă să fie hrăniţi de părinţi până la 40 de zile când devin independenţi.

Degradarea habitatelor prin reducerea suprafeţelor zonelor umede, tăierea sălciilor iarna ca material pentru foc de către localnici şi deranjul coloniilor, reprezintă principalele ameninţări ce afectează specia. Ca măsuri de conservare, se încurajează reducerea deranjului prin protejarea coloniilor de către vizitatori şi interzicerea vânătorii. Reconstrucţia ecologică a zonelor umede din Delta Dunării şi de pe cursul inferior al Dunării rămâne o prioritate.

7. ***Ardea purpurea*** **- Stârc roşu**

Stârcul roşu denumit şi stârc purpuriu şi bâtlan scorţişoriu este o specie specifică “bălţilor cu stufării mari”, iar la jumătatea secolului XX era cea mai răspândită şi numeroasă specie dintre stârcii din România. Lungimea corpului este de 70 – 90 cm măsurat cu gâtul întins şi o greutate de 500 – 1.350 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 120 – 138 cm. Adulţii au înfăţişare similară, cu un penaj ce îmbină roşul maroniu cu tonuri de gri. În partea posterioară a capului are 2 pene ornamentale lungi şi înguste, de culoare neagră. Se hrăneşte cu peşti, insecte acvatice, broaşte, pui ai altor specii de păsări şoareci şi chiar pui de popândăi. Este o specie prezentă mai ales în jumătatea sudică şi estică a continentului. Cuibăreşte în colonii împreună cu alte specii de stârci şi cormorani dar şi în colonii formate numai din stârci roşii. Pentru pescuit alege bălţi cu apă mică şi bogate în plante acvatice de suprafaţă. Aşteaptă cu răbdare nemişcat în ochiurile lipsite de vegetaţie şi săgetează prada care înoată cu o lovitură precisă de cioc. În perioada cuibăritului când puii au nevoie de mai multă hrană, vânează şi pe uscat. Iernează pe continentul african, Madagascar şi coastele Siciliei.

Soseşte la sfârşitul lunii martie din cartierele de iernare. Cuibul poate fi amplasat pe sol în stuf, în tufe de răchită sau chiar în sălcii înalte. La construirea cuibului, alcătuit din crengi şi stuf participă cei doi părinţi. Femela depune 3 - 5 ouă de culoare albastră - verzuie, în perioada cuprinsă între sfârşitul lunii aprilie şi

început de iunie în funcţie de caracteristicile climatice ale fiecărui an. Dimensiunea medie a ouălor este de 58,31 x 41,2 mm. Incubaţia e asigurată de ambii părinţi. După 24 – 28 de zile puii eclozează şi sunt hrăniţi de părinţi până la 60 de zile când devin independenţi.
Degradarea habitatelor prin reducerea suprafeţelor zonelor umede, arderea stufului vechi, tăierea sălciilor iarna ca material pentru foc de către localnici şi deranjul coloniilor reprezintă principalele ameninţări ce afectează specia. Ca măsuri de conservare, se încurajează reducerea deranjului prin protejarea coloniilor de către vizitatori şi interzicerea vânătorii. Reconstrucţia ecologică a zonelor umede din Delta Dunării şi de pe cursul inferior al Dunării rămâne o prioritate.

8. ***Ciconia nigra*** **-**

Barza neagră cunoscută şi sub denumirile de cocostârc negru şi barză ţigănească este o specie caracteristică pădurilor de câmpie şi de pe dealuri ce au în apropiere zone umede. Ca dimensiuni este cu puţin mai mică decât barza albă. Lungimea corpului este de 90 – 105 cm şi o greutate medie de 3.000 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 173 – 205 cm. Adulţii au înfăţişare similară şi ating acest stadiu numai în al patrulea an de viaţă. Se hrăneşte în special cu ţipari când îi găseşte, mamifere mici, pui de păsări, ouă, broaşte, moluşte, lipitori, râme, şopârle, şerpi, insecte.
Este o specie răspândită pe tot teritoriul european cu populaţii mai mari în zona centrală şi estică a Europei. Retrase şi sfioase, cuibăresc în păduri, în cuiburi pe care le folosesc mai mulţi ani şi pe care le repară şi consolidează în fiecare an. După ce au fost depuse ouăle este alungată foarte greu de la cuib. Spre deosebire de stârci şi asemeni berzei albe este aproape mută şi se manifestă prin "clămpănitul ciocului" dar mai rar, mai scurt şi fără mişcările de gât caracteristice berzei albe. Cea mai mare parte a populaţiei europene traversează Bosforul şi planează în special deasupra uscatului. Iernează pe continentul african.
Soseşte în a doua jumătate a lunii martie din cartierele de iernare şi comparativ cu barza albă soseşte primăvara mai târziu şi pleacă toamna mai târziu (C. Rosetti Bălănescu). Cuibul este amplasat în treimea superioară a arborilor bătrâni. Cuibul e o construcţie mare (poate depăşi 1 m în diametru şi chiar în înălţime), caracteristică berzelor şi alcătuit din crengi fixate cu pământ. În interior este căptuşit cu muşchi, resturi vegetale sau balegă uscată. Femela depune 3 – 4 ouă de culoare albă, în perioada cuprinsă între sfârşitul lui aprilie şi început de mai. Dimensiunea medie a ouălor este de 65,32 x 48,73 mm. Incubaţia e asigurată de ambii părinţi. După 30 – 35 de zile, puii eclozează şi sunt hrăniţi de părinţi până la 70 de zile când devin independenţi. Adeseori în pereţii exteriori ai cuibului cuibăreşte şi vrabia de câmp.
Distrugerea cuiburilor prin defrişarea pădurilor, reducerea zonelor umede şi întinderea din ce în ce mai mare a liniilor electrice, reprezintă principalele ameninţări ce afectează specia. Managementul adecvat al pădurilor în care cuibăresc exemplare de barză neagră şi izolarea liniilor electrice de medie tensiune pot reduce considerabil mortalitatea acestei specii. Păstrarea sau refacerea zonelor umede situate în apropierea pădurilor, contribuie la asigurarea hranei pentru barza neagră.

9. ***Ciconia ciconia*** **- Barza albă**

Barza albă este o specie caracteristică păşunilor umede şi zonelor mlăştinoase. Lungimea corpului este de 95 – 110 cm şi o greutate de 2.300 – 4.400 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 180 – 218 cm. Adulţii au înfăţişare similară şi se deosebesc de barza neagră prin capul şi gâtul albe. Se hrăneşte cu broaşte, şoareci, insecte, cârtiţe, pui de păsări şi de iepuri, melci, şerpi şi şopârle.

Este o specie larg răspândită pe tot teritoriul european, cu populaţii mai mari în zona centrală şi estică a Europei. Barza albă este alături de rândunică specia care interacţionează cel mai mult cu populaţia umană, fiind prezentă în majoritatea localităţilor din ţară cu excepţia zonelor montane. Fiind o specie obişnuită cu prezenţa umană, foloseşte ca suport pentru cuib, stâlpii reţelelor de medie tensiune şi acoperişurile caselor.

A intrat în conştiinţa populară ca fiind specia ce aduce bebeluşii. În mod obişnuit perechea de berze se întoarce la cuibul ocupat şi în anii precedenţi. Întâi soseşte masculul care apără cuibul în faţa altor pretendenţi şi în aşteptarea femelei, repară şi consolidează cuibul. Spre deosebire de stârci care sunt gălăgioşi, berzele sunt aproape mute însă comunică la cuib cu partenerul prin intermediul unui "clămpănit al ciocului" care se desfăşoară sacadat în timp ce capul şi gâtul sunt lăsate pe spate. Sunetele scoase prin deschiderea şi închiderea ciocului sunt puternice şi rapide, asemeni unei darabane de tobă. Înainte de plecarea în migraţie se strâng în număr mare pe pajiştile umede sau în zone inundabile. Iernează în Africa unde ajung prin traversarea Bosforului. Deplasarea unei berze albe din România, a fost urmărită în 2005, de către Societatea Ornitologică Română (SOR) prin intermediul unui emiţător satelitar amplasat pe spatele acesteia, până ce aceasta a ajuns în Tanzania.

Populaţia estimată a speciei este semnificativă şi cuprinsă între 180.000 – 220.000 perechi. În perioada 1970 – 1990 populaţia de barză albă a manifestat un declin considerabil. Deşi în perioada 1990 – 2000 specia a marcat o tendinţă crescătoare, încă nu a revenit la efectivele existente înainte de declin. Populaţia estimată în România este de 4.000 – 5.000 perechi. Cele mai mari efective apar în Polonia, Ucraina şi Spania.

Soseşte la începutul lunii martie din cartierele de iernare. Cuibul amplasat cel mai frecvent pe stâlpii reţelelor de tensiune medie dar şi pe acoperişurile caselor, este alcătuit din crengi fixate cu pământ. Cuibul poate atinge dimensiuni impresionante prin adaugarea de material în fiecare an (1,5 m diametru, 1 – 2 m înălţime şi o greutate de 40 kg). În interior este căptuşit cu muşchi şi resturi vegetale. În mod obişnuit masculul aduce materialele iar femela le aşează şi le potriveşte în cuib. Adeseori în pereţii exteriori ai cuibului cuibăreşte şi vrabia de câmp. Femela depune 3 – 4 ouă, în perioada cuprinsă între începutul lunii aprilie şi a doua jumătate a lunii mai. Dimensiunea medie a ouălor este de 73,6 x 52,54 mm. Încubaţia e asigurată de ambii părinţi. Noaptea stă pe ouă numai femela (C. Rosetti Bălănescu). După 33 – 34 de zile, puii eclozează şi sunt hrăniţi de părinţi la cuib 53 – 55 de zile şi apoi încă 15 zile după care încep să zboare. Electrocutarea păsărilor şi desecarea zonelor umede sunt principalele ameninţări ce afectează specia în zonele de cuibărit din Europa. Instalarea de platforme artificiale pe stâlpii reţelelor de tensiune medie şi izolarea reţelelor electrice pot reduce considerabil mortalitatea acestei specii.

10. Ţigănuş *Plegadis falcinellus*

Ţigănuşul privit în zbor şi de la distanţă mai mare, pare negru. Privit de aproape, are un penaj frumos, cu reflexe verzui metalice pe un fond brun ruginiu şi un cioc încovoiat în formă de seceră. Este o specie caracteristică păşunilor umede şi stufărişurilor ce au pâlcuri de sălcii. Lungimea corpului este de 55 – 65 cm cu o greutate de circa 485 – 580 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 88 – 105 cm. Adulţii au înfăţişare similară. Se hrăneşte cu lipitori, insecte acvatice, mormoloci şi peştişori.

Este o specie prezentă în partea sudică şi sud-estică a continentului european. Cuibăreşte în colonii împreună cu stârci şi cormorani. Fiind sociabilă, apare de cele mai multe ori în stoluri mai mici sau mai mari sub forma unor şiruri lungi, oblice sau şerpuite. Zborul ţigănuşului este o succesiune de plutiri şi vâsliri (bătai rapide din aripi). Este o pasăre tăcută, ce cutreieră prin smârcuri şi în ape mici, cu paşi măsuraţi, fără să alerge în căutarea hranei. Iernează pe continentul african.

Populaţia estimată a speciei este mică şi cuprinsă între 16.000 – 22.000 perechi. A înregistrat un declin moderat în perioada 1970 – 1990. Deşi populaţiile din Rusia şi Azerbaijan au rămas relativ stabile în perioada 1990 – 2000, specia continuă să se reducă numeric în sud – estul Europei, ceea ce determină pe ansamblu o tendinţă descrescătoare. Populaţia estimată în România este de 2.500 – 2.800 perechi, efective mai mari fiind înregistrate în Rusia şi Azerbaijan.

Soseşte pe la mijlocul lunii aprilie din cartierele de iernare. Cuibul este amplasat în sălcii sau în stuf. La construirea cuibului, alcătuit din crenguţe şi stuf participă cei doi părinţi. Femela depune 3- 4 ouă, în

perioada cuprinsă între mijlocul lunii mai şi mijlocul lunii iunie. Dimensiunea medie a ouălor este de 50,9 x 35,8 mm. Incubaţia e asigurată de ambii părinţi. După 21 de zile puii eclozează şi sunt hrăniţi 48 – 50 de zile până devin independenţi.

Desecarea zonelor umede, tăierea sălciilor de către localnici pentru foc, incendierea stufului şi deranjul coloniilor de către vizitatori şi a păsărilor de către vânători, deplasarea cu bărci rapide ce produc valuri obligând păsările să se refugieze în alte locuri, reprezintă principalele pericole ce afectează specia. Ca măsuri de conservare, sunt încurajate reducerea deranjului la colonii, informarea populaţiei locale cu privire la efectele dramatice asupra păsărilor determinate de tăierea sălciilor, impunerea unor viteze reduse pentru bărci în zonele de hrănire ale speciei şi interzicerea vânătorii.

11. Lopătar *Platalea leucorodia*

Lopătarul este o specie caracteristică bălţilor şi lacurilor puţin adânci cu stufărişuri şi pâlcuri de copaci. Penajul este alb, iar în partea posterioară a capului se observă un smoc mare de pene subţiri. Spre deosebire de egrete cu care seamănă la culoarea penajului, are un cioc turtit pe toată lungimea sa şi lăţit la "vârf ca o lingură sau un cleşte lat (C. Rosetti Bălănescu)", iar în zbor îşi ţine gâtul întins. Lungimea corpului este de 80 – 93 cm şi o greutate de circa 1.500 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 120 – 135 cm. Adulţii au înfăţişare similară. Se hrăneşte în zone cu apă mică unde prinde insecte acvatice, larvele acestora, moluşte, broaşte şi peşti.

Este o specie prezentă mai mult în sudul şi estul continentului european. Cuibăreşte în colonii alături de stârci şi cormorani. Este o pasăre sociabilă, tăcută, ce trăieşte în grup. În zbor formează linii de front sau oblice. Când se hrăneşte îşi plimbă ciocul puţin întredeschis într-o parte şi alta, culegând şi filtrând hrana. Iernează pe continentul african.

Populaţia estimată a speciei este mică şi cuprinsă între 8.900 – 15.000 perechi. A înregistrat un declin accentuat în perioada 1970 – 1990. Deşi populaţia prezentă în Rusia şi-a continuat tendinţa descrescătoare, în perioada 1990 – 2000 la nivelul continentului, efectivele sunt considerate stabile datorită creşterilor manifestate în restul teritoriilor. Populaţia estimată în România este de 1.100 – 1.500 perechi, efective mai mari fiind înregistrate numai în Rusia şi Spania.

Soseşte pe la mijlocul lunii aprilie din cartierele de iernare. La construirea cuibului, alcătuit din crenguţe şi stuf participă cei doi părinţi, masculul fiind primul care începe construcţia. Cuibul este amplasat în sălcii sau în stuf. Femela depune 3- 4 ouă, în perioada cuprinsă între mijlocul lunii mai şi mijlocul lunii iunie. Dimensiunea medie a ouălor este de 65,8 x 45,1 mm. Incubaţia e asigurată de ambii părinţi. După 21 – 22 de zile puii eclozează şi durează 50 – 56 de zile până devin independenţi.

Desecarea zonelor umede, tăierea sălciilor de către localnici pentru foc, incendierea stufului şi deranjul coloniilor de către vizitatori şi a păsărilor de către vânători, deplasarea cu bărci rapide ce produc valuri obligând păsările să se refugieze în ale locuri, reprezintă principalele pericole ce afectează specia. Ca măsuri de conservare sunt încurajate reducerea deranjului la colonii, informarea populaţiei locale cu privire la efectele dramatice asupra păsărilor determinate de tăierea sălciilor, impunerea unor viteze reduse pentru bărci în zonele de hrănire ale speciei şi interzicerea vânătorii.

12. Gâsca cu gât roşu *Branta ruficollis*

Gâsca cu gât roşu este o specie caracteristică zonelor de tundră siberiană. Lungimea corpului este de 54 – 64 cm şi are o greutate medie de 1.400 – 1.600 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 110 – 125 cm. Adulţii au înfăţişare similară. Gâsca cu gât roşu este cea mai mică dintre gâşte şi are un penaj elegant, negru combinat cu roşu-ruginiu, subliniat de dungi albe. Se hrăneşte în teritoriile de cuibărire cu specii vegetale din tundra siberiană iar în cartierele de iernare din sud estul Europei se hrăneşte în special pe culturile de grâu de toamnă şi rapiţă. Este o pasăre simbol pentru Dobrogea.

Cuibăreşte în nordul Siberiei în colonii mici situate pe malurile râurilor. Uneori cuibăreşte în apropierea cuiburilor de şoim călător (*Falco peregrinus*) pentru a beneficia de protecţia acestei specii împotriva prădătorilor, cum este vulpea polară (*Alopex lagopus*). Distanţa parcursă între zonele de cuibărit şi cartierele de iernare depăşeşte 4.000 de km. În cartierele de iernare, formează stoluri mixte împreună cu alte specii de gâşte, în special gârliţa mare (*Anser albifrons*). Se hrănesc ziua pe culturile agricole, la început cu boabe de porumb, rămase risipite după recoltare şi mai apoi cu grâu de toamnă, iar seara înoptează pe lacuri. Când lacurile îngheaţă se aşează şi pe mare. Atunci când distanţa între locurile de înoptare şi cele de hrănire creşte la peste 30 de km, preferă să caute alte locuri de hrănire şi înoptare de obicei mai în sud, dacă culturile sunt acoperite de zăpadă. Zboară împreună cu alte specii de gâşte în şiruri dispuse în formă de "V". Atunci când stolul este format numai din gâşte cu gât roşu, formaţia este neregulată şi asemănătoare ca formă cu cea a graurilor sau ciorilor. Iernează în vestul Mării Negre în Dobrogea (România şi Bulgaria). Emite un sunet caracteristic, uşor de identificat.

Populaţia estimată a speciei în cartierele de iernare este fluctuantă şi cuprinsă între 34.000 – 37.000 exemplare. În perioada 1970 – 1990 efectivele observate au fost în creştere şi apoi au rămas stabile în perioada 1990 – 2000. Iernează într-o zonă redusă ca întindere, care este influenţată de modul de folosire al terenurilor. Cea mai mare parte a populaţiei mondiale este prezentă în timpul iernii în România şi Bulgaria. În iernile mai blânde, rămân în număr mai mare în Ucraina, iar în cele mai aspre coboară spre sud, până în Grecia.

Soseşte la începutul lunii mai în teritoriile de cuibărit. În a doua jumătate a lunii iunie formează colonii de circa 5 perechi ce cuibăresc în cavităţi, de circa 5 - 8 cm adâncime. Femela depune 3 - 10 ouă care sunt incubate timp de 25 de zile. Puii devin zburători la 35 – 42 de zile.

Degradarea zonelor de cuibărit prin activităţi de minerit, vânătoarea accidentală în teritoriile de trecere şi iernare atât la locurile de înoptare cât şi în cele de hrănire, braconajul, deranjul produs de activităţile piscicole pe lacurile folosite pentru înoptare, dezvoltarea urbană în jurul lacurilor folosite pentru înoptare, deranjul determinat de fermierii care le alungă de pe culturile de grâu şi orz de toamnă, sunt principalele pericole ce afectează specia. Ca măsuri de conservare, au fost elaborate Planuri Naţionale de Acţiune în Bulgaria şi România. Majoritatea locurilor de înoptare sunt protejate şi scheme agromediu sunt dezvoltate în colaborare cu fermierii.

13. Călifarul roşu *Tadorna ferruginea*

Călifarul roşu este o specie caracteristică habitatelor de stepă, prezente în apropierea malurilor sărăturate ale lacurilor. Lungimea corpului este de 58 – 70 de cm şi o greutate de medie de 1.000 – 1.600 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 110 - 135 cm. Masculul spre deosebire de femelă, are o dungă neagră pe gât. Se hrăneşte cu plante specifice regiunii de stepă, seminţe dar şi cu insecte, crustacei, moluşte, peşti, broaşte şi viermi.

Este o specie prezentă mai mult în sudul şi estul continentului european. Pentru odihnă şi hrănire, este mai puţin dependentă de apă, ca alte rude ale sale şi poate fi observată în timpul cuibăritului la distanţe considerabile de diferite corpuri de apă. Zborul este liniştit, fără bătăi repezite din aripi (C. Rosetti Bălănescu). Iernează în sud-estul Europei. Datorită penajului atractiv este păstrată şi în captivitate, în colecţii ornitologice şi în parcuri, mai ales în nordul şi vestul Europei.

Populaţia estimată a speciei este relativ mică şi cuprinsă între 19.000 – 33.000 de perechi. A manifestat un declin accentuat în perioada 1970 – 1990. Populaţia a continuat să descrească în Turcia şi în perioada 1990 – 2000, iar în Rusia tendinţa nu a fost apreciată, astfel încât pe ansamblu, se consideră că specia manifestă un declin semnificativ. Populaţia estimată în România este de 20 – 25 perechi, iar efectivele cele mai mari, sunt înregistrate în Turcia şi Rusia.

Soseşte din teritoriile de iernare în luna martie. Cuibăreşte în galerii (vizuini) săpate în sol, crăpături ale stâncilor şi scorburi. Cuibul este căptuşit cu vegetaţie, puf şi pene. Femela depune în perioada aprilie – mai, 8 – 11 ouă, ce au o dimensiune medie de 66,4 x 46,8 mm şi pe care le incubează singură 28 – 29 de zile. În această perioadă masculul veghează asupra cuibului. Puii devin zburători la 55 de zile.

Degradarea zonelor umede şi introducerea peştilor exotici, vânătoarea şi dezvoltarea urbană sunt principalele pericole ce afectează specia. Măsurile de conservare trebuie îndreptate către menţinerea sau refacerea teritoriilor de cuibărit şi oprirea vânătorii.

14. Raţa roşie *Aythya nyroca*

Raţa roşie cunoscută şi cu numele de Raţa cu ochi albi, este o specie caracteristică zonelor umede cu stufărişuri. Lungimea corpului este de 38 – 42 cm şi o greutate medie de circa 580 g pentru masculi şi 520 g pentru femele. Anvergura aripilor este cuprinsă între 60 – 67 cm. Diferenţele sunt dificil de evidenţiat între adulţi, însă femelele au un iris închis la culoare comparativ cu masculul care are irisul alb. Se hrăneşte cu plante acvatice, moluşte, insecte şi peşti.

Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european cu excepţia zonelor nordice. Deşi este o raţă scufundătoare, preferă ape puţin adânci (30 – 100 cm) şi trăieşte destul de ascunsă pe ochiuri de apă rămase libere în stufăriile dese. Se încrucişează uneori cu raţa cu cap castaniu (*Aythya ferina*). Cuibăreşte solitar sau în grupuri mici. Adulţii năpârlesc în iulie şi august. Iernează în Israel şi Africa.

Soseşte din cartierele de iernare în a doua parte a lunii martie. Cuibul este format din stuf sau resturi vegetale, aşezat pe sol în apropierea apei sau chiar pe plauri. Femela depune în perioada mai – iunie, un număr de 8 – 12 ouă, ce au o dimensiune medie de 52,5 x 39,1 mm. Incubaţia durează 25 – 28 de zile şi este asigurată de femelă. Puii devin zburători la 55 – 60 de zile.

Degradarea zonelor umede, introducerea speciilor de peşti exotici, arderea şi tăierea stufului, braconajul, sunt principalele pericole ce afectează specia. În România este în pregătire un Plan Naţional de Acţiune. Activităţi de reconstrucţie ecologică sunt necesare în toată lunca inferioară a Dunării, iar braconajul trebuie controlat, chiar dacă aceasta presupune şi oprirea vânătorii la alte specii comune.

15. Viespar *Pernis apivorus*

Viesparul cunoscut şi sub denumirea de **Şorecarul viespilor** este o specie caracteristică pădurilor de foioase cu poieni. Lungimea corpului este de 52 – 59 cm, şi o greutate medie de 750 g pentru mascul şi 910 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 113 – 135 cm. Lungimea corpului este puţin mai mare decât a şorecarului comun (*Buteo buteo*) şi poate fi uşor confundat cu acesta, mai ales de la distanţă. Sexele pot fi diferenţiate după penaj, ceea ce este o situaţie neobişnuită pentru păsările mari de pradă. Masculul are capul gri – albăstrui iar femela maro. În general, femela este mai închisă la culoare decât masculul. Se hrăneşte cu larve şi adulţi de insecte, în special viespi şi albine dar şi cu rozătoare, păsări, şopârle şi şerpi.

Este o specie cu o răspândire largă pe tot continentul european. Uneori poate fi văzut planând utilizând curenţii termici ascendenţi, într-o poziţie caracteristică. De obicei zboară jos şi se aşează pe crengi, păstrându-şi corpul într-o poziţie orizontală, cu coada lăsată în jos. Sare de pe o creangă pe alta cu o singură bătaie din aripi, auzindu-se un zgomot specific. Cuibăreşte adeseori în cuiburi părăsite de cioara de semănătură (*Corvus frugilegus*). Iernează în Africa.

Soseşte din cartierele de iernare la începutul lunii mai. La realizarea cuibului participă ambii părinţi. Femela depune 2 - 3 ouă, la sfârşitul lunii mai şi început de iunie, cu o dimensiune medie de circa 51,9 x 40,3 mm. Incubaţia durează 30 – 35 de zile şi este asigurată în special de către femelă. Pe cuibul acestei specii se găseste frecvent miere, fiind un criteriu sigur de identificare. Puii devin zburători la 40 – 44 de zile însă rămân la cuib până la 55 de zile.

Braconajul reprezintă principala ameninţare pentru această specie, iar oprirea vânătorii poate contribui la reducerea acestei presiuni.

16. Gaie brună *Milvus migrans*

Gaia brună cunoscută şi sub denumirea de **Şorliţă brună,** este o pasăre de pradă diurnă de mărime medie, caracteristică pădurilorsituate înapropierea zonelor umede. Lungimea corpului este de 48 – 58 cm şi o greutate cuprinsă între 650 – 940 g, femela fiind cu puţin mai mare decât masculul. Anvergura aripilor este cuprinsă între 130 - 155 cm. Adulţii au o înfăţişare similară. Poziţionarea aripilor în unghi şi coada în furculiţă, face ca identificarea să fie relativ uşoară. Este ceva mai mică decât gaia roşie, iar furculiţa cozii mai mică. Cu o distribuţie pe 4 continente, este probabil cea mai abundentă pasăre de pradă din lume.Se hrăneşte cu insecte, mamifere mici şi resturi de la mamifere mari, păsări, şerpi, broaşte şi peşti.

Este o specie cu o răspândire largă pe tot continentul european. Petrece destul de mult timp în aer planând în curenţii ascendenţi, în căutarea hranei. Sunt atrase de fum şi foc şi vânează vieţuitoarele ce fug de foc. Ritualul de împerechere este spectaculos, iar partenerii se urmăresc în zbor rotindu-se, plonjând şi executând miscări acrobatice de mare virtuozitate. Femelele nesupravegheate de mascul se împerechează şi cu alţi masculi. Cuibăreşte în scobiturile stâncilor şi în copaci înalţi. Orientarea cuibului este aleasă în funcţie de direcţia predominantă a vânturilor. Preferă să-şi aşeze cuibul în apropierea zonelor umede şi a aşezărilor umane. La cuib aduce ornamente, iar în cuiburile cercetate de Dombrowski, au fost găsite scrisori de dragoste, jurnale şi alte resturi de hârtie, petece de haine vechi şi covoare. În mod obişnuit sunt aduse bucăţi de plastic şi materiale textile. Iernează în Africa.

Soseşte din cartierele de iernare în martie. La construirea cuibului, participă ambii părinţi şi acesta este alcătuit din crengi, căptuşit cu resturi vegetale. Femela depune 2 - 3 ouă, în a doua jumătate a lunii aprilie, cu o dimensiune medie de 53,3 x 42,2 mm. Incubaţia durează 30 – 34 de zile şi este asigurată de ambii părinţi. La pui, penele corpului apar după 18 – 22 de zile. Pot sta în picioare în cuib după 17 – 19 zile şi încep să dea din aripi, după 27 – 31 de zile. După 50 de zile încep să se mute pe crengile din preajma cuibului. Păsările pot cuibări după cel de-al doilea an de viaţă.

Electrocutarea păsărilor când se aşează pe liniile electrice de medie tensiune, coliziunea cu autovehicole, fiind surprinse când încearcă să ridice rozătoare şi alte animale moarte de pe şosele, otrăvire prin consumare de animale moare prin otrăvire, în special rozătoare şi braconajul sunt principalele pericole ce afectează specia. Păstrarea calităţii habitatelor caracteristice şi oprirea vânătorii, sunt măsuri care se pot implementa uşor, cu efecte semnificative.

17. Codalb *Haliaeetus albicilla*

Codalbul, cunoscut şi sub denumirea de **Vultur cu coada albă**, este o pasăre de pradă diurnă, caracteristică zonelor deschise din apropierea coastelor marine şi lacurilor cu apă dulce în apropierea cărora sunt arbori bătrâni, sau insule stâncoase. Lungimea corpului este de 76 – 92 cm şi o greutate de 4.100 g pentru mascul şi 5.500 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 190 – 240 cm. Adulţii au înfăţişare similară. Adulţii au ciocul galben, irisul galben, coada albă şi corpul maroniu. Ajung la penajul caracteristic adultului în 5 – 6 ani. Coada devine complet albă numai după 8 ani. Tinerii au ciocul, irisul, coada şi corpul închise. Se hrăneşte în special cu peşte, păsări de apă, mamifere mici şi uneori leşuri.

Este o specie cu o răspândire mai mare în nordul, centrul şi estul Europei. În zonele nordice şi estice este migratoare şi sedentară în rest. Este o specie monogamă ce tinde să îşi păstreze perechea toată viaţa. Atinge maturitatea sexuală la 5 ani şi trăieşte până la 27 de ani în sălbăticie şi 42 de ani în captivitate. Primăvara, perechea zboară deasupra teritoriului pe care l-a ocupat şi execută zboruri spectaculoase cu rostogoliri în aer la circa 200 m. Pentru cuibărit foloseşte acelaşi teritoriu an după an, utilizând alternativ 2 - 3 cuiburi. Vânează printr-un zbor jos deasupra apei de unde îşi prinde prada, sau poate descrie cercuri largi la 200 –

300 m înălţime, de unde se uită după pradă. La sfârşitul lui aprilie şi început de mai, când peştii depun icrele stă nemişcat în ape mici şi prinde cu sărituri rapide, peştii care trec prin apropiere. Se poate scufunda, dar o face rar. Fură hrană şi de la alte păsări.

Cuibul este construit din crengi aduse de mascul şi aranjate de către femelă. Este căptuşit în interior cu muşchi şi iarbă, uneori şi lână. Femela depune de obicei 2 ouă, la începutul lunii martie. Incubaţia durează 40 – 45 de zile şi e asigurată de ambii părinţi însă în special de femelă. Masculul stă şi vegheză în apropiere. În primele 2 săptămâni unul dintre adulţi rămâne la cuib iar apoi vânează împreună. Puii devin zburători la 70 – 80 de zile şi devin independenţi la 95 – 100 de zile.

Distrugerea habitatelor umede, tăierea pădurilor, creşterea deranjului produs de activităţile umane, otrăvirea accidentală şi coliziunea cu palele turbinelor eoliene sunt principalele pericole ce afectează specia. Pentru conservarea speciei a fost elaborat un Plan Internaţional de Acţiune.

18. Şerpar *Circaetus gallicus*

Şerparul este o specie ce preferă un mozaic de habitate, cu zone împădurite folosite pentru cuibărit şi zone deschise preferate pentru hrănire. Lungimea corpului este de 62 – 69 cm şi greutate de 1.200 – 2.000 g pentru mascul şi 1.300 – 2.300 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 162 – 178 cm. Adulţii au înfăţişare similară, femela având coada ceva mai lungă. Penajul este variabil, având spatele, capul şi pieptul maronii iar abdomenul alb şi presărat cu pete maronii. Penele de zbor sunt închise, iar pe coadă se observă 3 – 4 benzi închise. Se hrăneşte în special cu şerpi şi alege cu precădere speciile neveninoase. Se hrăneşte şi cu şopârle, broaşte, mamifere mici şi mai rar cu păsări sau nevertebrate.

Este o specie prezentă în cea mai mare parte a continentului european. Zboară la înălţime mare şi uneori planează “staţionar” (pe loc) în căutarea prăzii. Este o specie tăcută, ce trăieşte până la 17 ani. Îşi construieşte anual câte un cuib şi uneori alungă de la cuib alte specii. Cuibăreşte în copaci şi mult mai rar pe stânci. Cuibul este construit din crengi, căptuşit cu iarbă. Iernează în Africa.

Cuibul este construit de ambii părinţi. Femela depune 1 ou în luna mai, cu o dimensiune de circa 72,8 x 58,6 mm. Incubaţia durează 45 - 47 de zile şi este asigurată de femelă, care este hrănită de mascul în toată această perioadă. Puii devin zburători la 60 – 80 de zile.

Vânătoarea ilegală mai ales în timpul migraţiei, este principala cauză a mortalităţilor înregistrate de această specie, alături de deranjul provocat de activităţile umane.

19. Erete de stuf *Circus aeruginosus*

Eretele de stuf este o specie caracteristică zonelor umede în care abundă stuful. Lungimea corpului este de 43 – 55 cm şi greutate de 500 – 700 g, femelele fiind mai mari. Anvergura aripilor este cuprinsă între 115 – 140 cm, fiind cel mai mare dintre ereţi. Masculul are vârful aripilor negre, aripile şi coada gri-argintiu, iar abdomenul ruginiu. Femela este maro - ciocolatiu închis, cu capul şi gâtul alb-gălbui. Se hrăneşte cu păsări şi ouă, pui de iepuri, rozătoare mici, broaşte, insecte mai mari şi uneori peşti.

Este o specie prezentă în cea mai mare parte a teritoriului european. Perechea formată, poate rezista impreună mai multe sezoane. Ritualul nupţial este spectaculos, masculul zburând în cercuri deasupra teritoriului de cuibărit, după care plonjează spre pământ, rostogolindu-se în aer. Uneori femela îl însoţeşte în zbor şi se rostogolesc împreună în aer, având ghearele împreunate. De asemenea, se poate observa cum masculul oferă hrană în aer, femelei. Atunci când are posibilitatea, masculul se împerechează cu 2 – 3 femele. Când vânează, zboară la o înălţime cuprinsă între 2 – 6 m de la sol şi plonjează brusc când identifică hrana. Ierneaza în Africa şi Peninsula Arabă.

Cuibul, ce poate atinge dimensiunea de 80 cm în diametru, este alcătuit de către femelă, din crengi, stuf şi este căptuşit la interior cu iarbă. Femela depune 3 – 8 ouă în a doua parte a lunii aprilie, cu o dimensiune medie de circa 48,6 x 37,7 mm. Incubaţia durează 31 – 38 de zile şi este asigurată de ambii părinţi. Puii

devin zburători la 35 – 40 de zile. Rămân însă în apropierea părinţilor, încă 25 – 30 de zile după care devin independenţi.

Degradarea habitatelor, vânătoarea ilegală, deranjul determinat de activităţile umane prin tăierea sau arderea stufului şi otrăvirea, sunt principalele pericole pentru specie. Conservarea speciei necesită refacerea zonelor umede, reducerea cantităţii pesticidelor care ajung de pe terenurile agricole în apă prin precipitaţii, controlul practicilor ilegale cum sunt arderea şi tăierea stufului în perioadele nepotrivite şi oprirea vânătorii.

20. Erete vânăt *Circus cyaneus*

Eretele vânăt cunoscut şi sub denumirea de **Erete de câmp**, este o specie caracteristică zonelor deschise, cu păşuni, mlaştini şi teritorii agricole. Lungimea corpului este de 45 – 55 cm şi greutate de 290 – 400 g pentru mascul şi 370 – 708 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 97 – 118 cm. Eretele vânăt este zvelt, de mărime medie, coada este lungă şi o pată albă caracteristică la baza cozii apare la ambele sexe. Masculul este gri pe spate iar vârfurile aripilor negre. Femela este maro pe spate şi maro cu alb sub aripi. Se hrăneşte cu mamifere mici, păsări, reptile, broaşte, insecte şi uneori cu leşuri.

Este o specie cuibăritoare în partea nordică şi vestică a continentului european. Maturitatea sexuală este atinsă la 2 - 3 ani şi poate trăi până la 16 ani. Ritualul nupţial este efectuat de mascul şi este un adevărat dans pe cer, spectaculos, cu înălţari rapide, spirale, rostogoliri însoţite de sunete multiple. O pereche se poate menţine mai multe sezoane. Femelele sunt cele care iniţiază copulaţia. În mod frecvent la această specie masculul se împerechează cu mai multe femele. În afara perioadei de cuibărit, se adună pentru înoptare uneori în număr mare. Înoptează în copaci şi chiar pe sol. Când vânează, alunecă în zbor cu viteză redusă, la înălţime mică de pământ. Spre deosebire de alţi ereţi se bazează mult pe sunet în detectarea prăzii ascunse în vegetaţie, deşi se foloseşte şi de văz. Iernează în partea centrală şi estică a continentului şi în Africa.

Cuibul este aşezat pe sol, de multe ori în apropierea apei, în vegetaţia deasă şi înaltă. Construcţia cuibului este începută de ambii părinţi, însă femela contribuie mai mult. Este alcătuit din crengi, iarbă şi căptuşit la interior cu pene. Femela depune 3 – 6 ouă în a doua parte a lunii aprilie. Incubaţia durează 29 – 31 de zile şi este asigurată de femelă, care este hrănită de mascul în tot acest timp. Timp de circa 2 săptămâni după ieşirea puilor din ouă, masculul continuă să aducă hrană, atât pentru femelă cât şi pentru pui. Puii devin zburători la 29 – 42 de zile, dar rămân dependenţi de părinţi câteva săptămâni în plus.

Degradarea habitatelor în zonele de cuibărit şi iernare prin reducerea zonelor umede, intensificarea agriculturii şi transformarea păşunilor în culturi agricole, prezenţa pesticidelor şi vânătoarea ilegală, sunt principalele pericole pentru specie. Conservarea speciei, necesită refacerea zonelor umede şi reducerea cantităţii pesticidelor folosite în activităţile agricole.

21. Erete alb *Circus macrouros*

Eretele alb, este o specie caracteristică păşunilor, stepelor uscate, terenurilor agricole şi mlaştinilor din preajma râurilor. Lungimea corpului este de 40 – 50 cm şi greutatea medie de 315 g pentru mascul şi 445 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 97 – 118 cm. Masculul este gri pal pe spate şi vârfurile aripilor sunt negre. Femela este maro cu un abdomen pal. Se hrăneşte cu rozătoare, păsări, insecte, broaşte, şopârle şi şerpi.

Este o specie prezentă doar în sud-estul Europei. Cuibăreşte solitar sau în grupuri dispersate de 3 – 5 perechi. Emite un şuierat puternic în perioada împerecherii. Se hrăneşte, la o distanţă de până la 20 de km de cuib. Zboară jos, aproape de sol şi coboară brusc după ce identifică prada. Iernează în Africa.

Cuibul este aşezat pe sol în vegetaţia deasă şi înaltă. Este alcătuit din paie şi alte resturi vegetale. Femela depune 4 – 5 ouă în luna mai cu o dimensiune de circa 43,5 x 34 mm. Incubaţia durează 28 – 30 de zile şi este asigurată de femelă, care este hrănită de mascul în tot acest timp. Timp de circa 2 săptămâni după

ieşirea puilor din ouă, masculul continuă să aducă hrană, atât pentru femelă cât şi pentru pui. De obicei supravieţuiesc numai 2 - 3 pui. Puii devin zburători la 35 – 40 de zile, dar rămân dependenţi de părinţi încă 14 – 21 de zile.

Degradarea habitatelor prin transformarea păşunilor în terenuri agricole, intensificarea agriculturii şi folosirea de pesticide, arderea terenurilor şi suprapăşunatul, alături de vânătoarea ilegală, sunt principalele pericole pentru declinul speciei. Un Plan Internaţional de Acţiune, a fost elaborat în 2003 şi acţiuni de conservare a păşunilor au fost întreprinse în această perioadă.

22. Erete sur *Circus pygarcus*

Eretele sur este o specie caracteristică zonelor deschise, stepelor uscate, terenurilor agricole din preajma râurilor, lacurilor sau mărilor. Lungimea corpului este de 39 – 50 cm (coada 16 – 18 cm) şi greutatea medie de 265 g pentru mascul şi 345 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 96 – 116 cm. Este cel mai mic dintre ereţi. Spre deosebire de celelalte specii de ereţi, la aceasta, apare atât la mascul cât şi la femelă câte o dungă neagră, pe ambele părţi ale aripii. Masculul spre deosebire de celelalte specii de ereţi are un penaj gri mai închis. Femela este maro. Se hrăneşte cu mamifere, păsări, broaşte, şopârle şi insecte. Este o specie cu largă răspândire pe continentul european. Atinge maturitatea sexuală la 2 - 3 ani.

Cuibăreşte solitar, sau în colonii mici, de până la 30 de cuiburi, dispuse la distanţe de cel puţin 10 m. Se asociază pentru cuibărit pentru a asigura o mai bună apărare contra prădătorilor (vulpi, ciori şi alte răpitoare). Aria protejată de parteneri, este de 300 – 400 m în jurul cuibului. Reproducerea începe cu ritualul nupţial, de forma unui dans aerian spectaculos. Perechile se păstrează pe o perioadă de mai mulţi ani. Masculul se poate împerechea cu 2 – 3 femele. Pentru hrănire zboară la înălţime mică cu o viteză redusă (circa 30 km/h), folosind trasee fixe. Masculul vânează pe o distanţă de până la 12 km, de cuib. Femela vânează pe o distanţă de circa 1 km de la cuib şi numai după ce puii au eclozat. Într-o manieră specifică ereţilor, masculul hrăneşte femela în zbor, lasând prada să cadă, iar femela o prinde în aer. Iernează în Africa iar tinerii îşi petrec prima vară în cartierele de iernare.

Cuibul folosit doar un sezon, este construit de femelă, în vegetaţie înaltă, din paie şi iarbă. Femela depune 3 – 5 ouă în luna mai, cu o dimensiune medie de 40,5 x 31,6 mm. Incubaţia durează 27 – 40 de zile şi este asigurată de femelă, care este hrănită de mascul în tot acest timp. Masculul hrăneşte femela de 5 – 6 ori pe zi, în perioada incubării şi de 7 – 10 pe zi, după eclozarea puilor. Puii devin zburători la 28 – 42 de zile, dar rămân dependenţi de părinţi pentru încă 14 zile.

Degradarea habitatelor în zonele de cuibărit prin reducerea păşunilor şi intensificarea agriculturii sunt principalele pericole ce afectează specia. În vestul Europei circa 70 % din populaţie cuibăreşte în culturile agricole, fiind vulnerabilă ca urmare a riscului ridicat de distrugere a cuiburilor. În aceste condiţii, după identificarea cuiburilor acestea sunt fie relocate, fie zona în care este amplasat cuibul este lăsată nerecoltată. În Franţa, peste 60 % dintre pui sunt salvaţi prin aceste măsuri.

23. Accipiter brevipes - Uliu cu picioare scurte

Uliul cu picioare scurte, este o specie caracteristică zonelor împădurite de joasă altitudine, situate în apropierea unei ape. Lungimea corpului este de 30 – 37 cm şi greutatea de 169 g pentru mascul şi 215 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 63 – 76 cm. Masculul este albastru – gri pe spate, cu vârfurile aripilor negricioase. Femela este gri-maro, cu vârfurile aripilor negricioase. Se hrăneşte cu insecte, şopârle, păsări şi mamifere mici.

Este o specie prezentă în sud - estul continentului european. Atinge maturitatea sexuală în primul an. Cuibăreşte la marginea pădurii, în copaci. Cuibul, este construit în fiecare an şi uneori ocupă cuiburi părăsite de ciori sau coţofene. Deşi vânează în mod obişnuit ziua, prinde şi lilieci la apusul soarelui. Migrează în stoluri mari şi părăseşte Europa pe la Bosfor. Iernează în Africa.

Soseşte în aprilie din cartierele de iernare. Cuibul este amplasat la o înălţime de 4 – 9 m. Este alcătuit din ramuri împletite, atinge 15 cm înălţime şi 30 cm diametru. La interior este căptuşit cu frunze. Femela depune 3 – 5 ouă în a doua jumătate a lunii mai şi începutul lunii iunie, cu o dimensiune medie de 39,4 x 31,3 mm. Încubaţia durează 30 – 35 de zile şi este asigurată de femelă, care este hrănită de mascul în tot acest timp. Puii devin zburători la 40 – 45 de zile, dar rămân dependenţi de părinţi câteva săptămâni în plus.
Intensificarea agriculturii şi dezvoltarea activităţilor de agrement de-a lungul râurilor sunt principalele pericole ce afectează specia.

24. *Accipiter nisus* – uliu păsărar

Cuibăreşte în special în zona colinară mai înaltă, mai ales în Transilvania, întâlnindu-se şi în pădurile dese de la câmpie (unde însă cuibăreşte în număr mai mic). Preferă pădurile de conifer şi pădurile mixte, plantațiile de pin, parcurile cu arbori mari sau grupurile de copaci izolați. Ajunge până la altitudinea de 2.100 m, în zonele în care pădurile alternează cu suprafețele deschise. Evită pădurile întunecoase şi pure de foioase, dese sau foarte rărite. Poate popula şi suburbiile unor localități cu vegetație forestieră.
Este oaspete de vară, însă se poate întâlni şi iarna, atunci când populațiile din nordul Europei coboară să ierneze la noi. În sezonul hiemal se întâlneşte cu precădere în zonele de dealuri şi de şes şi în apropierea localităților, unde găseşte hrana preferată din abundență. Durata de viață este de circa şapte ani, atingând maturitatea sexuală în primii trei ani de viață (cel mai frecvent chiar la sfârşitul primului an de viață).
Este o specie răpitoare de zi, hrana constând din păsări, mamifere mici, insecte sau broaşte, pe care le capturează din zbor efectuat la mică înălțime; uneori vânează şi prin lansare rapidă din locurile de pândă. Deseori este văzut planând la mari înălțimi, de unde se aruncă în picaj asupra prăzii. Printre speciile vânate predomină vrăbiile, cinteza, sturzul cântător, ciocârlia de câmp şi presura galbenă, dar şi alte păsări cu talia până la cea a porumbeilor. Înainte de a fi consumate, păsărelele sunt degajate de pene, de regulă mereu în acelaşi loc, aflat în apropierea cuibului. Zborul normal este realizat prin serii scurte de bătăi rapide de aripi, alternate cu alunecări scurte, descendente, spre deosebire de zborul nupțial, care este format din bătăi încete de aripi.
Perechile sunt monogame în timpul sezonului de împerechere, dar partenerii se schimbă deseori de la un an la altul. Reproducerea începe din luna aprilie sau mai, variind în funcție de situarea geografică. Teritoriile de cuibărit sunt spațioase, deoarece perechile de ulii nu tolerează alte cuiburi în zonă, ajungându-se până la o distanță de 3.600 m între cuiburi. Cuiburile sunt construite de cele mai multe ori doar de către mascul, în arbori care se află de obicei la marginea unei poieni; masculul este doar asistat de către femelă. Cuibul este bine camuflat şi aşezat la o înălțime de 7-12 m în interiorul coroanei unui arbore, lângă tulpină sau pe vârful acestuia. În unele cazuri au fost observate perechi care au folosit cuiburile părăsite de către alte păsări pe care le restaurează cu bucăți de scoarță, rămurele cu frunze verzi sau uscate, după care le căptuşesc cu puf. Depune la un interval de 2-4 zile un număr de 4-6 ouă albicioase cu pete brun-roşcate. Clocitul este asigurat de femelă timp de 32-35 de zile, începând de la depunerea celui de-al doilea sau al treilea ou. Masculul înlocuieşte femela la clocit pentru scurte perioade de timp, în rest el se ocupă cu aprovizionarea acesteia cu hrană. În general clocitul durează 42 de zile până apare ultimul pui din ou. Juvenilii au primul puf scurt şi alb, cel de al doilea puf fiind mai lung, cu aspect lânos, brun pe spate şi alb pe burtă. În primele 4-5 zile sunt acoperiți şi hrăniți numai de către femelă. La vârsta de 13-28 de zile le cresc penele, din a 15-a zi pot mânca singuri hrana adusă de ambii părinți, iar din a 32-a zi pot zbura. După părăsirea cuibului mai depind încă de părinți cca 27 de zile, fiind hrăniți de către aceştia. Există o singură generație de pui într-un an, neexistând pontă de înlocuire.

***25. Buteo rufinus* - Şorecar mare**

Şorecarul mare este o specie caracteristică zonelor deschise, aride, stepice şi terenurilor agricole abandonate. Lungimea corpului este de 50 - 58 cm şi greutatea medie de 1.100 g pentru mascul şi 1.300 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 130 – 155 cm. Adulţii au înfăţişare similară. Este o pasăre foarte atractivă, cu o variabilitate mare a penajului, acesta putând fi roşiatic, pal sau închis. Se hrăneşte cu mamifere mici, păsări, reptile şi insecte.

Este o specie prezentă în sud - estul continentului european. Pentru hrănire, planează în cercuri largi utilizând curenţii calzi ascendenţi, planează"staţionar", sau poate pândi hrana de pe stâlpi sau alte puncte fixe. Urmăreşte în miriştile aprinse, animalele care părăsesc teritoriul şi pândeşte intrarea în galeriile rozătoarelor. Cuibăreşte în copacii de la marginea zonelor deschise, în crăpăturile stâncilor, sau reconstruieşte cuiburile părăsite ale altor specii. Iernează în Africa.

Soseşte din cartierele de iernare în aprilie. Cuibul este alcătuit din crengi care formează o împletitură. Femela depune o dată pe an, 3 – 5 ouă. Incubaţia durează 33 - 35 de zile. Puii devin independenţi după 40 – 45 zile.

Degradarea habitatelor în zonele de cuibărit prin reducerea suprafeţelor de stepă, intensificarea agriculturii şi vânătoarea ilegală sunt principalele pericole ce afectează specia.

26. Acvilă ţipătoare mică *Aquila pomarina*

Acvila ţipătoare mică, este o specie caracteristică zonelor împădurite situate în apropierea teritoriilor deschise cum sunt pajiştile, terenurile agricole şi păşunile umede. Lungimea corpului este de 55 – 65 cm şi greutatea medie cuprinsă între 1.400 – 1.800 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 143 - 168 cm. Are o mărime medie, un penaj întunecat, aripile largi şi ciocul mic. Adulţii au înfăţişare similară şi ajung la acest penaj în 3-4 ani. Se hrăneşte cu mamifere mici, păsări, broaşte, şerpi, şopârle şi insecte.

Este o specie răspândită în centrul şi estul continentul european. Este o specie monogamă, ce poate să trăiască până la 20 – 25 de ani, însă în mod obişnuit datorită pericolelor existente, trăiesc în medie 8 – 10 ani. Mortalitatea medie este de circa 35 % pentru juvenili, 20 % pentru păsările imature şi 5 % pentru adulţi. E o specie solitară şi teritorială ce atinge maturitatea sexuală la 3 - 4 ani. Masculul este mult mai agresiv decât femela şi manifestă un comportament teritorial faţă de alţi masculi. Cuibăreşte în copaci şi se întoarce la acelaşi cuib mai mulţi ani la rând. Cuibul este instalat la înălţimi cuprinse între 4 şi 29 m. Puiul mai puternic atacă de obicei pe cel mai slab, care nu supravieţuieşte datorită inaniţiei. Se hrăneşte prin utilizarea mai multor tehnici: planează la o înălţime de circa 100 m şi coboară brusc după ce a localizat prada, pândind dintr-un loc înalt şi mergând prin iarbă. Iernează în Africa.

Soseşte din cartierele de iernare la sfârşit de martie şi început de aprilie. După folosirea repetată a cuibului, acesta poate atinge 0,6 – 1 m înălţime şi un diametru la vârf de circa 60 – 70 cm. Cuibul este alcătuit din crengi şi resturi vegetale. Este căptuşit cu ramuri cu frunze pe care le schimbă periodic, pentru o mai bună camuflare a cuibului. Femela depune 1 – 2 ouă la sfârşit de aprilie şi început de mai, cu o dimesiune medie de 63,5 x 51 mm. Incubaţia durează 36 – 41 de zile şi este asigurată de femelă, care este hrănită de mascul în tot acest timp. Puii devin zburători după 50 – 55 de zile, dar rămân dependenţi de părinţi câteva săptamâni (21 zile) în plus.

27. Acvilă ţipătoare mare *Aquila clanga*

Acvila ţipătoare mică, este o specie caracteristică zonelor împădurite, cu altitudine joasă, situate în apropierea zonelor umede. Lungimea corpului este de 59 - 69 cm şi greutatea medie cuprinsă între 1.600 – 2.500 g, femelele fiind mai mari (până la 3.200 g). Anvergura aripilor este cuprinsă între 153 – 177 cm. Este o pasăre de mărime mare, compactă, cu penaj brun închis, a cărei siluetă în zbor, seamănă cu Acvila ţipătoare mică (*Aquilapomarina*). Adulţii au înfăţişare similară. Se hrăneşte în special cu broaşte dar şi cu mamifere mici, păsări de apă, şerpi şi leşuri.

Este o specie răspândită în nordul şi centrul continentului european. Este o specie monogamă, teritorială. Juvenilii rămân împreună cu părinţii după ce devin zburători, până când ating maturitatea sexuală. În cartierele de iernare, specia este mai socială şi grupuri de până la 10 exemplare, de vârste diferite pot fi văzute împreună, patrulând după hrană. În zbor, când planează, aripile largi "digitate" sunt arcuite în jos. Cuibăreşte în copaci, zone stâncoase şi chiar la nivelul solului. Manifestă fenomenul de "cainism – puiul mai mic este atacat şi chiar omorât de puiul mai puternic sau moare de inaniţie". Uneori se înregistrează cazuri de hibridizare cu acvila ţipătoare mică (*Aquila pomarina*). Iernează în Africa.

Soseşte din cartierele de iernare la mijlocul lunii aprilie. Cuibul, alcătuit din crengi şi resturi de vegetaţie, este construit la începutul lunii mai. Femela depune 1 – 3 ouă. Incubaţia durează în medie 42 - 44 de zile şi este asigurată de femelă, care este hrănită de mascul în tot acest timp. Masculul stă la cuib o perioadă scurtă, de numai câteva minute. Puii devin zburători la vârsta de 60 – 65 zile, însă rămân dependenţi de părinţi încă 20 – 21 de zile.

Reducerea suprafeţelor împădurite şi a zonelor umede, otrăvirea şi vânătoarea ilegală sunt principalele pericole pentru specie.

28. Acvilă de câmp *Aquila heliaca*

Acvila de câmp cunoscută şi sub denumirea de **Acvilă imperială**, este o specie caracteristică zonelor împădurite, situate în apropierea zonelor deschise, agricole sau de păşune. Lungimea corpului este de 70 - 83 cm şi greutatea medie cuprinsă între 2.400 – 4.500 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 175 – 205 cm. Este o răpitoare mare, cu un penaj maro închis. Adulţii au înfăţişare similară şi ajung la acest penaj în 6 ani. Poate fi confundată cu acvila de munte (*Aquila chrysaetos*), dar are coada mai scurtă şi aripile mai largi. Se hrăneşte cu mamifere mici, păsări dar şi leşuri.

Este o specie răspândită în centrul şi estul continentului european. Este o specie monogamă întreaga viaţă şi poate atinge o vârstă de 55 de ani. Ritualul nupţial, se desfăşoară prin înălţarea în aer a partenerilor, în timp ce scot la unison sunete de chemare, după care plonjează şi se rostogolesc în aer, cu gherele ataşate unul de celălalt. Vânează solitar în timp ce planează. Poate obliga alte păsări răpitoare să renunţe la hrana prinsă şi uneori, obţine cea mai mare cantitate de hrană în acest fel. Cuibul este instalat în copaci (cei cu vârful rupt sunt preferaţi) la înălţimi variabile, de la câţiva metri până la 30 – 40 m şi poate atinge o circumferinţă de 3 m, după ce este folosit mai mulţi ani. Cuibăresc şi pe platforme artificiale, iar din 1986, în Franţa au cuibărit şi în captivitate. Iernează în Africa şi Peninsula Arabiei.

Soseşte din cartierele de iernare în martie. La construirea cuibului participă ambii parteneri şi este alcătuit din crengi şi căptuşit cu vegetaţie. Femela depune 2-3 ouă până la mijlocul lunii aprilie şi au o dimensiune medie de 72,5 x 56,3 mm. Incubaţia durează în medie 43 de zile şi este asigurată de ambii părinţi. În cazul în care cantitatea de hrană este insuficientă, puiul mai mare este agresiv faţă de puiul mai mic şi poate să-l omoare, sau acesta moare de inaniţie. Puii devin zburători la 60 – 65 de zile, însă rămân dependenţi de părinţi încă 14 – 21 de zile.

Reducerea suprafeţelor împădurite, tăierea copacilor bătrâni, deranjul determinat de activităţile forestiere şi de vânătoare, sunt principalele pericole pentru specie. Un Plan Internaţional de Acţiune a fost elaborat în 1996. Îmbunătăţirea activităţilor forestiere, păstrarea copacilor bătrâni în zonele de cuibărit şi reducerea deranjului produs de activităţile umane, în special de vânătoare sunt absolut necesare pentru conservarea speciei.

29. *Hieraaetus pennatus* – acvila mica

Cuibăreşte în păduri, dar vânează în zone deschise şi semideschise, pe păşuni sau câmpuri agricole. Astfel, habitatul optim pentru această specie îl reprezintă pădurile de stejar de la câmpie, deal sau din zonele

montane joase, care sunt învecinate cu suprafețe deschise (aşa cum sunt păşunile), folosite de specie pentru vânătoare.

Adesea este observată vânând deasupra păşunilor cu popândăi din Dobrogea şi din Câmpia de Vest. Păsările au tendința de a migra individual sau în perechi, rareori formând grupuri de mai mult de 5 exemplare; stau departe de alte păsări răpitoare şi nu migrează împreună cu acestea.

Acvila mică se hrăneşte cu o gamă largă de vertebrate: şopârle, păsări de talie mică şi medie, popândăi, hârciogi, şoareci, însă uneori îşi completează necesarul zilnic cu insecte sau jefuieşte cuiburile de stârci şi egrete. Are un comportament tipic de vânătoare care constă în planarea la înălțimi mari (200-300 m), de unde inspectează mediul terestru. După ce prada a fost identificată, se năpusteşte printr-un picaj spectaculos asupra potențialei victime. De asemenea, poate vâna după ce a stat pe o creangă printr-o simplă aruncare spre pradă. Uneori poate să fie observată umblând pe jos în căutare de insecte.

Ambii parteneri se pare că sunt fideli pe viață unul celuilalt şi obişnuiesc să construiască împreună cuibul după ce s-au întors la locul preferat de cuibărit, în ciuda faptului că pe perioada iernii sunt păsări solitare. Cuibul şi-l aşază la înălțime (20-50 m), pe un copac, putând ocupa şi cuiburi vechi ale altor păsări răpitoare sau ciori. Cuibul este construit din crengi împletite şi este tapetat la exterior cu crenguțe cu frunze. Femela va depune 1-2 ouă (rar 3), pe care le incubează singură timp de 35 de zile. Amândoi părinții se ocupă de îngrijirea puilor.

30. Uligan pescar *Pandion haliaetus*

Uliganul pescar, cunoscut şi sub denumirea de **Vultur pescar**, este o specie caracteristică regiunilor cu ape permanente, stătătoare sau cu un curs lent, dulci sau sărate. Lungimea corpului este de 52 – 60 cm şi o greutate cuprinsă între 1.200 – 1.600 g pentru mascul şi 1.600 – 2.000 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 152 – 167 cm. Pezentă pe toate continentele cu excepţia Antarcticii, este una din cele mai răspândite păsări de pradă. Prezintă adaptări specifice pentru prinderea peştilor: penaj dens, uleios, picioare mari, nări care se închid când se scufundă, deget exterior reversibil ceea ce ajută la prinderea bună a peştelui, cu 2 degete în faţă şi 2 degete în spate. Cele 4 degete sunt egale, spre deosebire de ceilalţi vulturi. Ghearele sunt lungi şi curbate, iar pe degetele picioarelor, sunt prezente "proeminenţe spinoase" ce ajută la fixarea peştilor. Adulţii au înfăţişare similară, fiind maro pe spate, coadă şi aripi şi ating maturitatea sexuală la 3 - 5 ani. Capul şi corpul sunt albe, iar peste ochi trece o bandă de culoare închisă. Se hrăneşte în special cu peşte dar şi cu mamifere mici, păsări rănite şi broaşte.

Este o specie prezentă în vestul şi nordul continentului european. Specia este monogamă toată viaţa şi poate trăi 25 de ani. Şansele de supravieţuire sunt estimate la 60 % pentru tinerii sub 2 ani şi 80 – 90 % pentru adulţi. Ritualul nupţial se manifestă prin treceri succesive pe deasupra cuibului, însoţite de strigăte cu rol de a descuraja rivalii. Vânează planând în cercuri largi sau "plutind la punct fix". După ce peştele a fost observat, planează la o înălţime de 10 – 30 m deasupra acestuia, până cand peştele ajunge într-o poziţie potrivită. Apoi plonjează brusc, cu aripile închise pe jumătate şi dispare pentru câteva secunde sub apă, după care decolează cu peştele în gheare. Rata de succes în prinderea peştilor variază între 24 – 74 % şi depinde de abilitatea păsării şi de condiţiile climatice. Vulturul pescar nu poate înota şi au fost cazuri cand s-a înecat, prinzându-şi ghearele în peşti prea mari, pe care nu i-a putut ridica. Cuibul este aşezat pe stânci, în copaci sau pe stâlpii reţelelor electrice, la o distanţă de 3 – 5 km de o zonă umedă. Este alcătuit din crengi şi îmbunătăţit an de an. Poate atinge 1 m înălţime şi 1 m în diametru. Vulturul pescar îşi apără cuibul dar nu şi teritoriul din jurul cuibului (vânează la o distanţă de până la 14 km de la cuib, prada fiind situată la o distanţă mare de cuib). Iernează în Africa.

Soseşte din cartierele de iernare la sfârşitul lui martie sau începutul lui aprilie. Femela depune 2 – 4 ouă în ultima parte a lunii aprilie şi începutul lunii mai, cu o dimensiune medie de 62 x 46 mm. Incubaţia durează în medie 35 – 38 de zile şi este asigurată de ambii parteneri. În această perioadă vânează numai masculul,

care hrăneşte femela. După eclozare, în primele săptămâni puii nu pot să-şi regleze temperatura corpului, iar femela rămâne permanent cu aceştia sa-i îngrijească. Într-o lună de la eclozare, puii ating 70 – 80 % din dimensiunile părinţilor. Masculul aduce la cuib 8 – 10 peşti pe zi, reprezentând 60 – 100 g/peşte pe oră de zi lumină. Puii devin zburători la 56 - 60 de zile, însă mai sunt hrăniţi de către mascul încă două-trei săptămâni.

Degradarea habitatelor umede, poluarea apelor cu pesticide şi vânătoarea ilegală sunt principalele pericole pentru specie.

31. Vânturel de seară *Falco vespertinus*

Vânturelul de seară, cunoscut şi sub denumirea de **Şoimuleţ de seară**, este o specie caracteristică zonelor deschise cu pâlcuri de pădure aşa cum sunt stepele, păşunile, suprafeţele agricole, ce au altitudine redusă, deşi în Asia este prezent şi la 1.500 m. Lungimea corpului este de 28 - 34 cm şi o greutate medie de 130 – 197 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 65 – 76 cm. Este un şoim de talie medie spre mică, cu o siluetă apropiată de a vânturelului roşu (*Falco tinnunculus*) şi a şoimului rândunelelor (*Falco subbuteo*). Atinge penajul complet characteristic adultului în al treilea an. Masculul are în penaj o combinaţie unică între albastrul – gri închis (ardezie) de pe corp şi roşul ruginiu de pe penele picioarelor şi subcodale. Femela, este mai mare şi are penajul gri – albastru pe spate şi ruginiu pe corp. Se hrăneşte în special cu insecte, mamifere mici, broaşte şi şerpi.

Este o specie prezentă în sudul şi estul continentului european. Este o pasăre socială ce cuibăreşte în colonii. Pentru cuibărit ocupă cuiburi vechi de răpitoare sau corvide, fiind în acest fel dependentă de coloniile de ciori de semănătură (*Corvus frugilegus*). Cea mai mare parte a hranei formată din insecte o capturează în zbor. Uneori "planează la punct fix" sau merge pe sol căutându-şi prada. Cel mai activ vânează la răsărit şi în amurg, când poate fi văzut zburând la înălţime mică, deasupra râurilor. Iernează în Africa.

Soseşte din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie şi în prima parte a lunii mai. Femela depune 3 - 4 ouă în a doua parte a lunii mai şi începutul lunii iunie, cu o dimensiune medie de 36,5 x 28,9 mm. Incubaţia durează în medie 27 – 28 de zile şi este asigurată de ambii părinţi. Puii devin zburători, la 27 – 30 de zile şi devin complet independenţi după încă o săptămână.

32. Şoimul dunărean *Falco cherrug*

Şoimul dunărean, cunoscut şi sub denumirea de **Şoim sacru**, este o specie caracteristică zonelor deschise, aride: de stepă cu pâlcuri de pădure, păşune şi montane. Lungimea corpului este de 47 - 55 cm şi o greutare medie de 730 – 990 g pentru mascul şi 970 – 1.300 g pentru femelă. Anvergura aripilor este cuprinsă între 105 – 129 cm, fiind foarte mare comparativ cu dimensiunile corpului său. Este un şoim mare, puternic, preferat de crescătorii de şoimi pentru vânătoare. Prezintă o mare variaţie a culorii de la un maro ciocolatiu până la aproape alb, exemplare care sunt foarte apreciate de crescătorii arabi de şoimi. Adulţii au înfăţişare similară. Se hrăneşte cu păsări, mamifere mici şi şopârle. Atacă păsări până la dimensiunea gâştelor, însă preferă porumbeii sălbatici şi stăncuţele.

Este o specie prezentă în sudul şi estul continentului european. Este o pasăre solitară şi teritorială, foarte agresivă şi perseverentă în urmărirea prăzii. În lumea animală nu este ameninţată de nici o specie, omul fiind singura ameninţare. Este foarte agil şi rapid şi poate atinge o viteză de 321 km/h când plonjează după pradă. Cele mai multe exemplare trăiesc între 5 şi 7 ani, însă pot atinge şi 10 ani. În captivitate longevitatea este mai mare, între 15 şi 25 de ani. Ating maturitatea sexuală la 2 - 3 ani, deşi femelele pot începe să cuibărească uneori şi la 1 an. Masculul execută un ritual nupţial, planând deasupra teritoriului ales, emiţând sunete puternice de chemare pentru femele. În timpul ritualului nupţial masculii aduc uneori hrană femelelor. Ocupă de obicei cuibul altor păsări răpitoare, inclusiv codalbi pe care îi alungă de la cuib. Iernează în Africa şi Peninsula Arabiei.

Soseşte din cartierele de iernare la începutul lunii martie. Femela depune de obicei 3 – 5 ouă, la sfârşitul lunii martie şi începutul lunii aprilie, cu o dimensiune medie de 53,4 x 41 mm. Incubaţia durează în medie 29 – 31 de zile şi este asigurată în special de femelă, care în această perioadă este hrănită de mascul. Puii devin zburători la 45 – 50 de zile dar rămân dependenţi de părinţi încă 30 – 45 de zile.

Faptul că femelele sunt preferate de către crescătorii de şoimi, duce la un dezechilibru între sexe în populaţia sălbatică. Circa 90 %, dintre exemplarele estimate că sunt prinse anual de către crescătorii de şoimi, în timpul migraţiei, sunt femele. Multe dintre exemplarele prinse sunt exportate în Mongolia. Tinerii sunt mult mai uşor de dresat, de aceea, cele mai multe dintre păsările prinse au vârsta de 1 an.

33. Şoimul călător *Falco peregrinus*

Şoimul călător, este o specie caracteristică zonelor deschise stâncoase, din tundră, păşuni, stepă cu pâlcuri de pădure şi coaste marine. Cu excepţia Antarcticii, această specie este prezentă pe toate continentele şi numai vulturul pescar (*Pandion haliaetus*), are o distribuţie atât de largă dintre păsările răpitoare. Poate fi întâlnit până la o altitudine de 4.000 m. Lungimea corpului este de 38 – 51 cm şi o greutate medie de 550 – 1.500 g, femelele fiind mai mari cu 15 – 40 % decât masculii. Anvergura aripilor este cuprinsă între 89 – 113 cm. Adulţii au înfăţişare similară, prezentând o largă variaţie în dimensiuni şi penaj, fiind identificate 19 subspecii. Datorită agilităţii sale este folosit de către crescătorii de şoimi. Este gri – albastru pe spate, are aripile ascuţite şi o mustaţă proeminentă. Se hrăneşte cu păsări, mamifere mici, reptile şi insecte.

Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european. Este o specie monogamă, teritorială, la care partenerii rămân adeseori împreună şi iarna în afara perioadei de cuibărit. În comparaţie cu mărimea sa este cel mai puternic dintre şoimi. Este considerat a fi cea mai rapidă specie, atingând o viteză de până la 325 km/h când plonjează după pradă. Cele mai multe exemplare trăiesc în medie 13 ani, dar pot atinge în medie 16 – 20 de ani. În captivitate pot atinge 25 de ani. Rata de supravieţuire în primul an de viaţă, este de 40 % iar pentru adulţi de 70 %. Ating maturitatea sexuală la 2-3 ani. Perechea execută un ritual nupţial spectculos ce include pe lângă planări împreună, urmăriri şi rostogoliri în picaj. După formarea perechii, partenerii încep să vâneze împreună. În timpul ritualului nupţial masculii aduc uneori hrană femelelor. Teritoriul apărat variză ca dimensiune în funcţie de cantitatea de hrană şi este cuprins între 3,3 şi 5 km. Nu îşi construieşte cuib şi depune ouăle în scobiturile stâncilor şi copacilor sau în cuiburile abandonate de alte specii. Iernează în Africa.

Soseşte din cartierele de iernare în luna martie. Femela depune de obicei 3- 4 ouă în a doua parte a lunii mai şi începutul lunii iunie, cu o dimensiune medie de 51,3 x 40,5 mm. Incubaţia durează în medie 32 – 24 de zile şi este asigurată în special de femelă, care în această perioadă este hrănită de mascul. Puii devin zburători la 35 – 42 de zile şi rămân dependenţi de părinţi încă câteva luni. Numărul puilor care ajung la stadiul de zburători într-un cuib, este în medie de 1,5 – 3,05.

Poluarea cu pesticide şi prinderea păsărilor de către crescătorii de şoimi sunt principalele pericole ce afectează specia.

34. Cresteţ cenuşiu *Porzana parva*

Cresteţul cenuşiu, este o specie caracteristică zonelor umede, cu multă vegetaţie şi in special stuf. Lungimea corpului este de 17 – 19 cm. Anvergura aripilor este cuprinsă între 34 – 40 cm. Adulţii au înfăţişare diferită. Masculul are corpul albastru – gri, iar femela gri – alburiu. Îşi face simţită prezenţa prin sunete care se aud de la distanţă. Se hrăneşte cu insecte, larve, moluşte, seminţe ale plantelor acvatice.

Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european, teritorială, monogamă, la care perechea se păstrează pe durata unui sezon de cuibărit. Duce o viaţă retrasă şi este greu de observat, mai ales că este activă seara şi noaptea. Cuibul este construit că către ambii parteneri, din frunze de stuf şi fire

de plante, în locuri greu accesibile şi are formă de sferă. În serile de primăvară, se aud chemările repezite ale masculului. Iernează în Africa şi Peninsula Arabiei.

Soseşte din cartierele de iernare la sfârşitul lunii martie şi început de aprilie. Femela depune de obicei 7 – 9 ouă la sfârşitul lunii aprilie şi început de mai, cu o dimensiune medie de 30,1 x 21,7 mm. Incubaţia durează în medie 19 – 21 de zile, şi este asigurată de ambii parteneri. Puii ies din ou cu un puf lung şi negru iar ciocul e alb - gălbui. Puii îşi urmează părinţii, care le asigură hrana şi devin zburători la 25 – 29 de zile. Distrugerea şi degradarea zonelor umede reprezintă principalele pericole ce afectează specia.

35. Ciocântors *Recurvirostra avosetta*

Ciocîntorsul, este o specie caracteristică zonelor de ţărmuri ale limanurilor şi coastelor marine, cu apă salmastră sau sărată. Lungimea corpului este de 42 – 46 cm şi o greutate medie a corpului de 310 – 410 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 67 – 77 cm. Adulţii au înfăţişare similară. Ciocul masculului este mai lung şi mai puţin curbat în sus. Penajul este o combinaţie interesantă de alb cu negru. Se hrăneşte printr-o mişcare de "cosire" realizată cu ciocul, prinzând insecte, moluşte, crustacei, viermi, dar şi cu fragmente vegetale de la suprafaţa apei.

Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european. De mărimea porumbelului, este o specie sociabilă, ce umblă în stoluri şi cuibăreşte în colonii. Sincronizarea exemplarelor dintr-un stol este impresionantă, executând manevre rapide simultan. Sunt gălăgioase şi combative, alungând posibilii prădători din apropierea coloniei. Ritualul nupţial se manifestă printr-un dans între parteneri cu aplecări, atingeri şi urmăriri. Cuiburile sunt sumare, formate într-o adancitură a nisipului şi căptuşite cu resturi vegetale şi scoici. Iernează în sudul Europei şi Africa.

Sosesc din cartierele de iernare în aprilie. Femela depune în mod obişnuit 3 - 4 ouă, până la mijlocul lunii mai, având dimensiunea medie de 48,9 x 34,9. Incubaţia durează 21 – 25 de zile şi este asigurată de ambii parteneri. La scurt timp după eclozare, puii părăsesc cuibul şi rămân ascunşi în vegetaţie, în aşteptarea părinţilor şi a hranei. Puii devin zburători la 38 – 42 de zile.

Degradarea şi distrugerea habitatelor, deranjul produs de activitatea turistică, urbanizarea, sunt principalele pericole ce afectează specia. Păstrarea habitatelor specifice necesare speciei şi reducerea deranjului în zonele de cuibărit, sunt prioritare pentru conservare.

36. Cătăliga *Himantopus himantopus*

Piciorongul, este o specie caracteristică zonelor cu ape puţin adânci, ale apelor interioare şi coastelor marine. Lungimea corpului este de 33 – 36 cm şi o greutate medie de 180 g. Anvergura aripilor este de circa 75 cm. Proporţional cu talia, este specia cu cele mai lungi picioare dintre păsările prezente la noi. Adulţii au înfăţişare similară, masculul având mai mult negru pe cap. Este o pasăre elegantă, cu picioarele lungi şi roşii, iar penanjul este alb cu negru.

Se hrăneşte cu insecte, moluşte, crustacei, păianjeni, peşti mici şi seminţe.

Cu excepţia zonelor nordice, este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european. Este o specie monogamă, sociabilă, ce se deplasează de obicei în stoluri şi cuibăreşte în colonii mici, în care cuiburile sunt aşezate pe sol şi căptuşite superficial cu vegetaţie. Iernează în Africa.

Sosesc din cartierele de iernare în aprilie. Femela depune în mod obişnuit 3 – 4 ouă în luna mai şi începutul lunii iunie, având dimensiunea de 43,3 x 29,4 mm. Incubaţia durează 25 – 26 de zile şi este asigurată de ambii parteneri. La scurt timp după eclozare, puii părăsesc cuibul, însă continuă să fie hrăniţi de părinţi. Devin zburători la 28 – 32 de zile.

Degradarea şi distrugerea habitatelor, deranjul produs de activitatea turistică, urbanizarea sunt principalele pericole ce afectează specia. Păstrarea habitatelor necesare speciei şi reducerea deranjului în zonele de cuibărit, sunt prioritare pentru conservare.

37. Pasărea Ogorului *Burhinus oedicnemus*

Pasărea ogorului, este o specie caracteristică zonelor deschise de stepă, păşunilor şi culturilor agricole. Lungimea corpului este de 38 – 45 cm şi o greutate medie cuprinsă între 290 – 535 g. Anvergura aripilor este de circa 76 – 88 cm. Adulţii au înfăţişare similară, cu un penaj de culoarea "ierburilor" uscate, ce "ascunde" pasărea în peisajul din jur, mai ales când staţionează. Este uşor de recunoscut după dungile şi petele albe de pe aripi, ochii mari galbeni (adaptaţi la viaţa nocturnă) şi picioarele galbene. Se hrăneşte cu insecte şi larve, melci, râme, broaşte, seminţe, mamifere mici şi păsări.

Este o specie prezentă în sudul şi estul continentului european. Dificil de văzut, aleargă cu capul între umeri şi vânează noaptea. Sperioasă şi prudentă, atunci când este surprinsă se poate întinde la pământ cu gâtul întins. Ritualul nupţial se manifestă prin rotiri şi salturi ale masculului cu aripile înfoiate, în jurul femelei. În timpul cuibăritului, ţipetele lor se aud frecvent noaptea. Cuibul, este amplasat în zone cu puţină vegetaţie sau în culturi agricole, format dintr-o adâncitură în pământ, căptuşită superficial cu resturi vegetale şi pietricele. Iernează în Africa.

Soseşte din cartierele de iernare la sfârşitul lunii martie. Femela depune în mod obişnuit 2-3 ouă, în perioada aprilie - iunie, cu o dimensiune medie de 53 x 38 mm. Incubaţia durează 25 – 27 de zile şi este asigurată de ambii parteneri. După eclozare, la scurt timp puii părăsesc cuibul, însă continuă să fie hrăniţi de părinţi. Dacă ponta sau puii sunt pierduţi, depun o a doua pontă. Puii devin zburători la 28 - 30 de zile, însă devin independenţi la 40 – 42 de zile.

Degradarea şi distrugerea habitatelor mai ales prin transformarea păşunilor în terenuri agricole şi intensificarea agriculturii sunt principalele pericole ce afectează specia. Pentru conservarea speciei au fost implementate scheme agro-mediu în unele ţări europene.

38. Prundăraş de sărătură *Charadrius alexandrinus*

Prundăraşul de sărătură, este o specie caracteristică zonelor deschise de ţărmuri nisipoase şi a malurilor lacurilor sărate sau salmastre. Lungimea corpului este de 15 – 17 cm şi o greutate de 38 – 48 g. Anvergura aripilor este de circa 32 – 35 cm. Cu dimensiuni apropiate de cele ale unei ciocârlii, are un penaj maro pe spate şi alb pe abdomen. Picioarele sunt închise la culoare şi pe laturile pieptului are doar 2 pete negre şi nu întreg gulerul, spre deosebire de rudele sale prundăraşul gulerat mare (*Charadrius hiaticula*) şi prundăraşul gulerat mic (*Charadrius dubius*). La mascul, semnele caracteristice de pe cap sunt negre iar la femelă maro. Se hrăneşte cu insecte şi larvele acestora, crustacee şi moluşte.

Este o specie ce cuibăreşte în vestul şi sud - estul continentului european şi iernează şi în sudul Europei. Atinge maturitatea sexuală după primul an. Ambele sexe participă la apărarea teritoriului. Cuibăreşte de cele mai multe ori în colonii împrăştiate. Cuibul amplasat într-o adâncitură a solului este căptuşit cu vegetaţie. În caz de pericol când cuibul este amplasat pe sol nisipos, este acoperit cu nisip. Poate scoate 2 sau uneori chiar 3 serii de pui într-un sezon. Iernează în sudul Europei şi nordul Africii.

Soseşte din cartierele de iernare la începutul lunii aprilie. Femela depune în mod obişnuit 3 ouă, de la sfârşitul lunii aprilie şi până în iunie, cu o dimensiune medie de 32,2 x 23,6 şi o greutate medie de 9 g. Incubaţia durează 22 – 28 de zile şi este asigurată de ambii parteneri. La câteva ore de la eclozare puii părăsesc cuibul, însă continuă să fie hrăniţi de părinţi. Puii devin zburători la 25 – 33 de zile.

Degradarea habitatelor, creşterea deranjului şi urbanizarea sunt principalele pericole ce afectează specia. Asigurarea de zone tampon în jurul lacurilor sărate sau salmastre şi o planificare a expansiunii urbane în concordanţă cu cerinţele ecologice ale speciilor caracteristice, este necesară.

39. Fluierar de mlaştină *Tringa glareola*

Fluierarul de mlaştină, este o specie caracteristică zonelor de tundră cu tufişuri şi păşunilor umede. Lungimea corpului este de 18 – 21 cm şi o greutate de 50 – 65 g. Anvergura aripilor este de circa 50 – 57 cm. Apropiată ca mărime de fluierarul de zăvoi (*Tringa ochropus*), însă are picioarele mai lungi. Adulţii au înfăţişare similară, iar penajul este cafeniu maro. Se hrăneşte cu insecte, larve, viermi, crustacee, moluşte, lipitori, broaşte şi peştişori.

Este o specie prezentă în nordul continentului european. Specie monogamă, atinge maturitatea sexuală la 1 an şi o vârstă cunoscută de până la 8 ani. Se hrăneşte în zone cu ape mici, în perechi sau cel mai adesea în grup. Cuibul poate fi aşezat pe pământ şi căptuşit cu muşchi şi resturi vegetale, sau foloseşte cuiburile vechi amplasate în copaci ale altor specii. Iernează în Africa.

Soseşte din cartierele de iernare în aprilie şi mai. Femela depune în mod obişnuit 4 ouă, în iunie, cu o dimensiune medie de 38 x 26 mm şi o greutate medie de 13,5 g. Incubaţia durează 22 – 23 de zile şi este asigurată de ambii parteneri. Puii sunt îngrijiţi numai de către mascul. Devin zburători la 29 – 31 de zile.

Distrugerea zonelor umede, în zonele de cuibărit dar mai ales în cele situate pe traseul de migraţie, poluarea apelor prin folosirea pesticidelor în agricultură şi deranjul determinat de activităţile umane, sunt principalele pericole ce afectează specia. Reconstrucţia zonelor umede pe traseul de migraţie este prioritară.

40. Pescăruş cu cap negru *Larus melanocephalus*

Pescăruşul cu cap negru, denumit şi martin cu cap negru, este o specie caracteristică zonelor umede deschise, lagunare şi de coastă. În migraţie apare în zone umede, lacuri, zone lagunare şi de coastă, dar şi în zone agricole şi păşuni. Este puţin mai mare decât pescăruşul râzător (*Larusridibundus*). Lungimea corpului este de 37 – 40 cm şi o greutate de 215 – 350 g. Anvergura aripilor este de circa 95 – 105 cm. Longevitatea maximă cunoscută este de 15 ani. Adulţii au înfăţişare similară. Penajul capului este negru, iar ciocul şi picioarele sunt roşii. Se hrăneşte cu insecte, larve, scoici, melci şi peşti mici.

Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european. Se adaptează uşor la diferite tipuri de habitat. Poate zbura pentru hrănire, până la 80 de km distanţă de colonie. Atinge maturitatea sexuală la 2 ani. Cuibăreşte în colonii, uneori în colonii mixte cu alte specii. Cuibul este aşezat pe sol şi este căptuşit cu vegetaţie. Iernează pe ţărmurile Mediteranei şi Crimeea.

Soseşte din cartierele de iernare în aprilie şi începutul lunii mai. Femela depune în mod obişnuit 3 ouă, în a doua parte a lunii mai şi începutul lunii iunie, cu o dimensiune medie de 55,1 x 40 mm şi o greutate medie de 42,5 g. Incubaţia durează 23 – 25 de zile. Puii devin zburători la 35 – 40 de zile.

Distrugerea habitatelor umede, în zonele de cuibărit dar mai ales în cele situate pe traseul de migraţie, poluarea apelor prin folosirea pesticidelor în agricultură şi deranjul determinat de activităţile umane sunt principalele pericole ce afectează specia. Reconstrucţia zonelor umede de pe traseul de migraţie este prioritară.

41. Pescăruş mic *Larus minutus (Hydrocoloeus minutus)*

Pescăruşul mic, este o specie caracteristică zonelor umede reprezentate de lacuri bogate în stuf, mlaştini sau coaste lagunare cu apă salmastră sau marine. Este cel mai mic dintre pescăruşi. Lungimea corpului este de 25 – 30 cm şi o greutate de 88 – 162 g. Anvergura aripilor este de circa 70 – 78 cm. Adulţii au înfăţişare similară. Penajul capului este negru, aripile sunt late şi rotunjite, iar partea de sub aripi este închisă la culoare. Picioarele sunt de un roşu aprins, iar ciocul este închis, negru – roşiatic. Gâtul şi spatele sunt albe. Se hrăneşte cu insecte, inclusiv libelule, viermi şi peştişori. Manifestă preferinţă pentru larvele de chironomide.

Este o specie prezentă mai ales în nord-estul continentului european. Se hrăneşte adeseori împreună cu alte specii de pescăruşi. Îşi prinde hrana în zbor în cazul insectelor, dar şi plonjează după pradă scufundându-se, sau înoată în timp ce caută hrana. Longevitatea cunoscută este de 10 ani şi 11 luni. Cuibăreşte prima

dată la 2 – 3 ani, în colonii aşezate pe sol, în apropierea apei. La construirea cuibului participă ambii parteneri şi este alcătuit din resturi vegetale. Iernează în Europa şi pe coastele Mării Caspice şi Mării Negre. Soseşte din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie şi începutul lunii mai. Femela depune în mod obişnuit 2 – 3 ouă, în a doua parte a lunii iunie, cu o dimensiune medie de 42 x 30 mm şi o greutate medie de 19,7 g. Incubaţia durează în jur de 23- 25 de zile şi este asigurată de ambii parteneri. Puii părăsesc cuibul la câteva zile după eclozare şi rămân dependenţi de părinţi până la 21 – 24 zile, când devin zburători.
Distrugerea habitatelor umede, în zonele de cuibărit dar mai ales în cele situate pe traseul de migraţie, poluarea apelor prin folosirea pesticidelor în agricultură şi deranjul determinat de activităţile umane sunt principalele pericole ce afectează specia. Reconstrucţia zonelor umede de pe traseul de migraţie şi realizarea de platforme atificiale pentru cuibărit sunt prioritare.

42. Chiră de baltă *Sterna hirundo*

Chira de baltă, este caracteristică zonelor umede costiere dar şi lacurilor interioare cu apă dulce.
Lungimea corpului este de 31 – 37 cm şi o greutate de 110 – 145 g. Anvergura aripilor este de circa 75 – 80 cm. Adulţii au înfăţişare similară. Penajul este gri, iar ciocul roşu aprins cu vârful negru şi picioarele roşii. Partea superioară a capului este neagră. Se hrăneşte cu peşte (5 – 15 cm lungime), insecte, şi melci. Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european. Pentru a se hrăni plonjează, după detectarea prăzii, de la 1 – 6 m înălţime, până la o adâncime de 50 de cm. Planează pe loc, fluturându-şi aripile în urmărirea prăzii. Se hrăneşte la o distanţă de până la 5 – 10 km de colonie. Este o specie monogamă şi teritorială. Atinge maturitatea sexuală la 3 ani. Masculul selectează teritoriul de cuibărit şi dacă femela din anul anterior întârzie mai mult de 5 zile, e posibil să caute altă femelă. De obicei perechea, foloseşte acelaşi teritoriu pentru cuibărit şi este cunoscută o situaţie când o pereche, s-a întors an de an în acelaşi loc timp de 17 ani. Ritualul nupţial se manifestă, prin zboruri în care partenerii se înalţă în cercuri, până la o înălţime de 200 m, după care coboară împreună, deplasându-se în zig-zag. Pe sol masculul oferă peşte femelei. Cuibăreşte în colonii, iar distanţa dintre cuiburi poate fluctua de la 0,50 m la 3,5 m. După ce s-a format perechea, cei doi parteneri realizează câteva adâncituri în sol, iar în una dintre acestea femela va depune ouă. Durata medie de viaţă este de 9 – 10 ani, însă poate trăi până la 25 de ani. Iernează în Africa. Soseşte din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie. Femela depune în mod obişnuit 3 ouă, în a doua parte a lunii mai şi în iunie, cu o dimensiune medie de 41,1 x 30,4 mm şi o greutate de 21 g. Incubaţia durează în jur de 22 – 28 de zile şi este asigurată de ambii parteneri. Puii părăsesc cuibul la câteva zile după eclozare şi sunt îngrijiţi de adulţi. Devin zburători la 27 – 30 de zile.
Deranjul determinat de activităţile umane, ce duce la pierderea locurilor de cuibărit, prin urbanizarea teritoriilor caracteristice speciei, alături de inundarea cuiburilor, reprezintă pericolele principale ce afectează specia. Reducerea deranjului produs de activităţile umane şi construirea de platforme artificiale, pentru asigurarea de locuri sigure pentru cuibărit, sunt prioritare.

43. Chiră mică *Sternula (Sterna) albifrons*

Chira mică, este caracteristică zonelor umede costiere, dar şi lacurilor interioare cu apă dulce, situate la o distanţă de câţiva km de mare. Lungimea corpului este de 20 – 28 cm şi o greutate de 45 – 60 g. Anvergura aripilor este de circa 45 – 55 cm. Este cea mai mică dintre speciile de chire. Adulţii au înfăţişare similară. Penajul este gri, fruntea albă, ciocul galben cu vârful negru, iar picioarele sunt galbene. Se hrăneşte cu peşti, insecte şi larvele acestora, melci şi scoici.
Este o specie prezentă pe cea mai mare parte a continentului european. Pentru a se hrăni plonjează, după detectarea prăzii, de la 3 – 10 m înălţime. Planează pe loc, fluturându-şi aripile în urmărirea prăzii. Este o specie monogamă şi teritorială. Atinge maturitatea sexuală la 3 ani. Ritualul nupţial este iniţiat de mascul care aduce peşte femelei. Cuibăreşte solitar sau în colonii mici. Cuibul este reprezentat de o depresiune

superficială în sol sau nisip, unde sunt depuse ouăle. Durata medie de viaţă este de 12 ani. Iernează în Africa şi Peninsula Arabiei.

Soseşte din cartierele de iernare, la sfârşitul lunii aprilie. Femela depune în mod obişnuit 2 – 3 ouă, în a doua parte a lunii mai şi în prima parte a lunii iunie, cu o dimensiune medie de 31,5 x 23,1 mm. Incubaţia durează în jur de 17 – 22 de zile şi este asigurată de ambii parteneri. Puii părăsesc cuibul la câteva zile după eclozare şi sunt îngrijiţi de adulţi. Devin zburători la 19 – 20 de zile.

Deranjul determinat de activităţile umane, ce duce la pierderea locurilor de cuibărit, prin urbanizarea teritoriilor caracteristice speciei, alături de inundarea cuiburilor, reprezintă pericolele principale ce afectează specia. Reducerea deranjului produs de activităţile umane şi construirea de platforme artificiale, pentru asigurarea de locuri sigure pentru cuibărit, sunt prioritare.

44. Chirighiţă cu obraz alb *Chlidonias hybrida*

Chirighiţa cu obraz alb, caracteristică zonelor umede de apă dulce, bogate în vegetaţie. Lungimea corpului este de 24 – 28 cm şi o greutate de 65 – 100 g. Anvergura aripilor este de circa 57 – 70 cm. Femela, este mai mică ca dimensiuni decât masculul. Adulţii au înfăţişare similară. Penajul este gri închis, obrazul alb şi partea superioară a capului este neagră. Ciocul este roşu, spre deosebire de celelalte specii înrudite de chirighiţe. Se hrăneşte cu peşti, insecte şi larvele acestora, melci şi broaşte.

Este o specie prezentă în partea sudică şi estică a continentului european. Pentru a se hrăni, prinde prada, prin alunecări bruşte de la circa 5 m înălţime. Planează pe loc, fluturându-şi aripile în urmărirea prăzii. De obicei se hrăneşte la o distanţă de până la 1 – 2 km de colonie. Cuibăreşte prima dată la 2 ani. Este o specie monogamă şi teritorială. Cuibăreşte în colonii de până la 100 de perechi. Cuibul, alcătuit din resturi vegetale, este aşezat pe vegetaţie plutitoare (ex. frunze de nufăr), în zone cu apă ce are adâncimea mică (sub 1 m). Durata medie de viaţă este de 9 ani, însă poate atinge şi 19 ani. Iernează în Africa şi Peninsula Arabiei.

Soseşte din cartierele de iernare, în a doua parte a lunii aprilie şi începutul lunii mai. Femela depune în mod obişnuit 2 – 3 ouă, în a doua parte a lunii mai şi în prima parte a lunii iunie, cu o dimensiune medie de 37,7 x 28,6 mm. Incubaţia durează în jur de 18 – 20 de zile şi este asigurată de ambii parteneri. Puii, părăsesc cuibul la câteva zile după eclozare şi sunt îngrijiţi de adulţi. Devin zburători la 21 – 25 de zile.

Deranjul determinat de activităţile umane, ce duce la pierderea locurilor de cuibărit, alături de inundarea cuiburilor, reprezintă pericolele principale ce afectează specia. Reducerea deranjului produs de activităţile umane şi construirea de platforme artificiale, pentru asigurarea de locuri sigure pentru cuibărit, sunt prioritare.

45. Buha *Bubo bubo*

Buha, este caracteristică zonelor împădurite, în care stâncăriile sunt asociate cu pâlcuri de pădure (în special conifere). Este cea mai mare dintre bufniţe (răpitoare de noapte). Lungimea corpului este de 58 – 75 cm şi o greutate medie a femelei de 1750 – 4500 g şi a masculului de 1500 – 3200 g. Anvergura aripilor este de circa 138 – 200 cm. Adulţii au înfăţişare similară. Este o pasăre impresionantă cu aripi largi, moţuri deasupra urechilor, ochi mari, roşii – portocalii. Penajul este galben – maroniu iar pe gât este vizibilă o pată albă. Se hrăneşte cu mamifere (200 – 2000 g), cu dimensiuni până la cea a unui iepure adult, păsări, cu dimensiuni până la cea a stârcilor şi şorecarilor, broaşte, şerpi, peşti şi insecte. Atacă prin surprindere şi mamifere mai mari cum sunt vulpile sau puii de căprioară cu o greutate de până la 17 kg.

Este o specie prezentă în cea mai mare partea continentului european. Activă noaptea sau în crepuscul. Nu are prădători naturali. Zborul, oarecum asemănător cu al şorecarului. Deşi este neobişnuit pentru bufniţe, uneori planează în zbor. Monogamă uneori pe viaţă şi teritorială. Atinge maturitatea sexuală după un an, dar cuibăreşte de obicei prima dată la 2 – 3 ani. În perioada ritualului nupţial, perechea scoate sunete

specifice repetate la un interval de 8 secunde, care se aud la o distanţă de circa 5 km. Masculul oferă femelei câteva opţiuni pentru cuibărit, dintre care femela alege un loc, care poate fi apoi folosit o perioadă de mai mulţi ani. Cuibăreşte în cavitatea unei stânci, foloseşte cuibul altor specii (berze sau alte răpitoare mari), sau chiar o gaură într-un copac, iar uneori pe sol. Longevitatea cunoscută, este de 29 de ani în sălbăticie şi 68 de ani în captivitate. Este sedentară.
Femela depune în mod obişnuit 2 - 3 ouă, în prima jumătate a lunii martie, cu o dimensiune medie de 59,3 x 48,9 şi o greutate medie de 75 – 80 g. Incubaţia durează în jur de 34 – 36 de zile şi este asigurată de femelă, care este hrănită în tot acest timp de către mascul. După eclozare, în primele 2-3 săptămâni, femela rămâne cu puii şi fărămiţează hrana adusă de mascul, înainte de a-i hrăni. După ieşirea din ou puii sunt acoperiţi cu un puf des, alb, murder. Puii devin zburători la 50 – 60 de zile, însă rămân dependenţi de părinţi până în septembrie – noiembrie, când părăsesc teritoriul acestora.
Degradarea şi distrugerea habitatelor, deranjul şi braconajul, pesticidele, coliziunile cu firele electrice şi cu maşinile, sunt principalele pericole ce afectează specia. Reducerea deranjului şi protejarea habitatelor caracteristice sunt prioritare.

46. *Caprimulgus europaeus*-caprimulg

Specie întâlnită destul de local şi rar în terenuri împădurite deschise, aride şi cu poieni, pajişti cu pâlcuri de arbori. Ziua se odihneşte, întins de-a lungul unei crengi groase, fiind foarte greu de reperat; penajul pestriţ maro şi cenuşiu creează iluzia că este o aşchie mare din scoarţa copacului. La mascul, pete albe pe gât, aripi şi coadă. De obicei, poate fi observat seara, vânând insecte. Siluetă ca a vânturelului roşu. Zbor silenţios şi vioi, cu bătăi rigide de aripi. Adesea, alunecă prin aer cu aripile ţinute în “V”, se înclină dintr-o parte în alta şi se întoarce cu multă uşurinţă şi eleganţă, uneori oprindu-se pentru un moment fluturând din aripi; pare aproape lipsit de greutate. Este o pasăre curioasă, executând zbor de supraveghere a teritoriului, apropiindu-se foarte mult de intruşi, când realizează zbor staţionar, cu coada aproape perpendiculară pe axul corpului. Uneori execută un zbor de ameninţare, lovind zgomotos aripile ridicate deasupra. Cioc scurt, dar gura foarte largă – prinde din zbor fluturi, cărăbuşi, etc. Este solitar, dar în perioada de migraţie poate forma stoluri mici. Migrează noaptea. Cel mai adesea este reperat după cântecul continuu, auzit la începutul verii, în amurg şi noaptea, un turuit caracteristic sec şi rezonant, cu două ritmuri, „rrrrurrrrrirrrr”. De obicei, cântă căţărat pe un suport, adeseori la înălţime. Zborul nupţial al masculului este descendent cu înclinări laterale, fâlfâiri ritmice şi loviri ale aripilor, însoţit de un strigăt intens, „iurrrriurrrriurrr” care devine slab, jos şi aspru, „uhrrr” .

47. ***Alcedo atthis*-pescăraş albastru**

Cuibăreşte în lungul apelor lin curgătoare, cu maluri lutoase şi abrupte în care îşi sapă cuibul. Adeseori, întâlnit pe iazuri piscicole. Cap mare, cioc lung, aripi scurte şi late, coadă scurtă şi picioare foarte scurte. Faţa dorsală albastră sau verde strălucitoare (în funcţie de lumină), cu şiruri de puncte, spate şi coadă mai deschise. Ventral, portocaliu-roşcat. Masculul are cioc gri-negricios, iar la femelă, baza mandibulei este roşie. Stă la pândă pe crengile copacilor deasupra apei, sub poduri, etc., rămânând nemişcat timp îndelungat şi este reperat cu dificultate, în ciuda coloritului viu. Pescuieşte plonjând cu capul în jos, direct din locul de pândă sau după un scurt moment de zbor staţionar deasupra apei. Destul de sperios. Zbor rapid şi direct, aproape de suprafaţa apei. În zbor, spatele şi coada apar strălucitoare, semnalându-şi prezenţa prin fluierături înalte, ascuţite, „ţiii, ţiii”.

48. ***Coracias garrulus*-dumbrăveancă**

Răspândită în S şi E Europei, specie în declin pe parcursul ultimelor decenii. Preferă regiuni deschise şi uscate, cu copaci scorburoşi. Cuibăreşte în scorburi, uneori pe dărăpănături, etc. Ventral,

corpulşiaripilesuntalbastru-deschise, cu un anumit luciu, astfel că, în lumină puternică, pare albastru-azuriu, iar în lumină de seară, albastru-verzui; cotul aripii şi remigele sunt albastre-violete. Juvenilul are coloritul mai şters şi mai maroniu. Stă la pândă pe firele de telegraf, pe ramuri sau cioturi de copaci, zburând în jos pentru a prinde insecte sau şopârle de pe sol. Zbor asemănător cu al stăncuţei, dar mai rapid, cu bătăi de aripi mai viguroase. Zborul nupţial include o secvenţă de plonjare, în timpul căreia masculul se înclină dintr-o parte în alta (rotiri pe jumătate), ca nagâţul. Strigăte diferite: „cioaac-cioc" (similare celor de coţofană şi stăncuţă) sau „rrac, rrac, rrec" (ca ale gaiţei).

49. ***Picus canus*-ghionoaie sură**

Larg răspândită în centrul şi E Europei, dar mai puţin comună decât ghionoaia verde şi tinde să trăiască la altitudini mai mari decât aceasta. Cuibăreşte şi în taiga (evitată de ghionoaia verde), iar la altitudini joase, apare şi în păduri mai mici. Culege hrana şi de pe sol, dar nu consumă preferenţial furnici, precum ghionoaia verde, hrănindu-se cu insecte pe care le prinde pe copaci. Sperioasă şi prudentă. Primăvara, este depistată pe baza sunetelor emise, dar vara, este greu de observat, iar iarna, apare în localităţi şi la hrănitorile artificiale. Asemănătoare cu ghionoaia verde, dar este mai mică, are cioc mai scurt, capul mai cenuşiu (cu mai puţin negru). Masculul are roşu doar pe frunte, iar femela deloc. Juvenilul nu este la fel de pestriţ precum cel de ghionoaie verde, iar cei masculi au puţin roşu pe frunte. Strigăt teritorial asemănător cu al ghionoaiei verzi, dar mai clar şi mai slab, mai moale, aproape ca de flaut (uşor de imitat printr-un fluierat), cu pauze lungi între note, uşor încetinite şi descendente spre sfârşit: „chi-chi-chi-chi-cu-cu". Emite şi un strigăt, „chic" asemănător cu al ciocănitorilor pestriţe şi un sunet aspru, rapid, amintind de al cocoşarului, „cecececе". Strigăt de alarmă, „chia", repetitiv, intens şi agitat. Spre deosebire de ghionoaia verde, bate darabana în mod frecvent: ciocănituri bruşte care durează 1,5 secunde şi mult mai puternice decât cele ale ghionoaiei verzi.

50. ***Dendrocopos syriacus*-ciocănitoare de grădini**

Cuibăreşte în SE Europei în regiuni deschise: parcuri, livezi, vii, arbori din lungul străzilor, etc. Începând din 1920, şi-a extins arealul în NV Europei. Foarte asemănătoare cu ciocănitoarea pestriţă mare, dar lipseşte dunga neagră de pe marginile obrajilorîntre cioc şi ceafă, are mai puţin alb pe rectricele exterioare, iar subcodalele de un roşu şters; masculul are o pată roşie mai mare la limita dintre creştet şi ceafă. Juvenilul se aseamănă cu cel de ciocănitoare pestriţă mare, dunga neagră care tiveşte obrajii fiind mai scurtă, iar faţă de cel de ciocănitoare de stejar, „mustaţa" se întinde până la baza ciocului; flancurile pot fi uşor striate, iar pe piept, poate avea o nuanţă roz-roşiatică. Strigătul „chic-chic" pare uşor dojenitor, amintind de fluierarul cu picioare roşii („gip-gip-gip"). Darabana rapidă şi mai lungă decât a ciocănitorii pestriţe mari (circa o secundă).

51. ***Dendrocopos medius*-ciocănitoare de stejar**

Cuibăreşte în centrul şi S Europei, în păduri bătrâne de foioase, preferându-le pe cele de stejar şi carpen. Cioc destul de slab, folosit mai mult pentru a „sonda" decât pentru a sparge scoarţa arborilor. Se mişcă mult prin coroana arborilor, iar primăvara, se hrăneşte cu sevă vegetală. Ca şi ciocănitoarea pestriţă mare are scapulare albe, dar creştetul roşu (mai deschis, la femelă) în toate tipurile de penaj. Juvenilul asemănător cu cei de ciocănitoare pestriţă mare şi ciocănitoare de grădini, cu creştet roşu, dar are mai mult alb pe laturile capului şi gâtului („mustaţa" nu ajunge la baza ciocului), flancurile sunt striate, iar tectricele subcodale roz-deschise, fără un contrast evident cu abdomenul cafeniu-gălbui. În perioada de cuibărit, emite un strigăt nazal, intens, lent: „miaic, miaic, miaic". De asemenea, o serie de sunete sacadate, „chic-chic-chic-chic-chic" sau „chec-chec-chec-chec-chec", prima notă fiind mai înaltă decât următoarele. Bate darabana extrem de rar, cu ciocănituri slabe, ca la ciocănitoarea mică.

52. ***Melanocorypha calandra*-ciocârlie de Bărăgan**

Cuibăreşte în S Europei în regiuni aride şi deschise, stepe sau terenuri cultivate, preferând zonele înierbate. Foarte mare, cu coadă proporţional scurtă, aripi lungi şi late, tivite cu alb pe marginea posterioară, subalare întunecate, vizibile în zbor. Cioc gros. Pete mari, negre pe gât, mai puţin evidente la femelă. Zbor ondulat la înălţimi mici, cu bătăi de aripi destul de lente. Strigăt puternic şi strident, sec: „cirriit" (ca strigătul certăreţ de graur). Cântec plăcut şi melodios, asemănător cu al ciocârliei de câmp, puternic, uneori imitând trilul altor specii, emis în timpul unui zbor circular, la înălţime mare (dar mai jos decât al ciocârliei de câmp), cu bătăi de aripi lente şi hotărâte. Uneori, în vânt favorabil, zbor cu bătăi foarte lente şi ample; atunci pare mai mare (ca o răpitoare de talie mică). La noi, prezentă mai ales în Bărăgan şi Dobrogea.

53. ***Calandrella brachydactyla*-ciocârlie de stol**

Cuibăreşte în S Europei în regiuni deschise, aride şi terenuri mlăştinoase uscate. Pare o ciocârlie de câmp mică şi cu colorit mai deschis, cioc uşor mai masiv. Sprânceană netă, crem. De obicei, creştet ruginiu. Subalare mici crem-roşcate, iar cele mijlocii întunecate, formând o dungă întunecată evidentă, ca la fâsa de câmp. Partea ventrală a corpului fără striuri, exceptând câteva pete şterse pe piept la juvenil (capătă penaj adult în august - septembrie). La adult, o pată închisă pe partea laterală a gâtului, greu vizibilă în teren, iar uneori lipseşte. Foarte asemănătoare cu ciocârlia mică, dar adultul nu prezintă striuri întunecate pe piept, având colorit mai deschis, cu nuanţe mai ruginii, iar din apropiere, sunt vizibile pata închisă de pe laturile gâtului şi remigele terţiare mai lungi (acoperă vârful remigelor primare când aripa este strânsă). Strigăte asemănătoare cu ale ciocârliei de câmp, dar uşor mai seci, „cirrup", „drrii-it-it" sau „drri-ii". Cântec alcătuit din fraze scurte, simple, cu puţine variaţii şi nu atât de imitativ, un ciripit destul de sec şi asemănător cu strigătul său; alteori, fraze foarte scurte, cu pauze scurte între ele, începând şovăielnic, ulterior accelerate. Cântă şi în zbor ondulat (precum ciocârlia de câmp), cu fluturări rapide de aripi, urmate de alunecări descendente cu aripile strânse, destul de dezordonat, la înălţimi mari.

54. *Lullula arborea* -ciocârlie de pădure

Cuibăreşte destul de local, în liziere, plantaţii tinere, pâlcuri de arbori. Se aseamănă cu ciocârlia de câmp, dar are coada mai scurtă. Sprânceană evidentă, crem-deschis, foarte lungă până spre ceafă. Moţ scurt, de obicei lipit de creştet. Se recunoaşte după pata întunecată, tivită cu alb-crem, de pe marginea anterioară a aripii. Zbor mai ondulat decât al ciocârliei de câmp, iar silueta se aseamănă cu a unui liliac, având aripile late şi rotunjite, coada evident scurtă. Coada nu are rectricele marginale albe, dar are un tiv crem pe vârf. Se odihneşte în copaci şi tufişuri, la capătul ramurilor sau pe vârful coroanei, dar se hrăneşte pe sol. Cântecul, alcătuit din note melodice sonore şi rapide, începe uşor nesigur, apoi se accelerează şi intensitatea creşte, concomitent tonalitatea scăzând: „tii-li, tiu-li, tiu-li, tiu-li, tiutiutiutiu". Cântă mai ales în zori şi seara, iar în iunie (când depune a doua pontă), chiar la miezul nopţii. De obicei, cântă zburând, uneori la înălţimi foarte mari, fiind greu de reperat, dar cântă şi de pe loc (de pe fire de telegraf, arbori sau chiar de pe sol). Strigăt moale, silenţios şi melodic, „tii-tu-i" sau cu o sonoritate asemănătoare cu cea a cântecului, „tilui-tilui". Toamna, formează stoluri mici, monospecifice.

55. ***Anthus campestris*-fâsă de câmp**

Specie comună local, cuibăreşte în regiuni deschise, aride şi nisipoase cu vegetaţie joasă, în S Europei fiind semnalată uneori şi în goluri montane. Colorit cenuşiu-nisipiu, cu striuri şterse atât pe spate, cât şi ventral, dimensiuni mari, care o diferenţiază între celelalte fâse din Europa. Sprânceană pală, bine conturată şi o dungă întunecată pe linia ochilor; supraalare mijlocii întunecate, cu vârfuri deschise după năpârlire (penaj nou). Juvenilul are spatele striat şi numeroase pete pe piept ca fâsa asiatică, dar are ciocul mai fin, lorum

mai închis, picioare şi gheara din spate mai scurte şi mai ales prin strigăt. Strigăt foarte asemănător cu al vrăbiei de casă, „cip”, cu unele variaţii. Cântec, „ciur-i-li”, repetat lent, emis în zbor descendent sau de pe sol, cu unele variaţii, de exemplu, un tremur vibrat care scade în intensitate, „sri-i-u”.

56. *Oenanthe pleschanka*-pietrar negru

Cuibăreşte în SE Europei, în locuri pietroase şi aride, ravene erodate. Foloseşte ca locuri de pândă suporturi înalte(copaci, sârme de telegraf), de unde se lansează în zbor pe sol, ca un sfrâncioc, pentru a prinde insecte. Masculul are spatele, aripile, obrajii şi o „bavetă” negre, creştetul şi ceafa alb-cenuşii, iar abdomenul alb, cu crem-maroniu pe piept. Coada are „tipar” de pietrar, banda neagră terminală fiind mai îngustă şi poate fi chiar întreruptă (petele albe se pot prelungi până la vârful rectricelor). Femela este foarte asemănătoare cu femela rasei estice de pietrar mediteranean, spatele fiind mai şters, maro-cenuşiu (nu maro-crem, uşor ruginiu); majoritatea au guşa şi gâtul mai întunecate (doar rareori la pietrarul mediteranean), iar pe piept,
o bandă maroniu-roşcată (crem-portocalie la pietrarul mediteranean). Toamna, coloritul devine mai şters, „dantelat”, penele având marginile pământii. Strigăte: unul puternic, „tac” şi unul dizarmonic, „cirf” sau „trrr”. Cântec melodios, asemănător cu al pietrarului mediteranean, cu fraze fluierate scurte, uneori cu sunete imitative.

57. ***Acrocephalus melanopogon*-privighetoare de baltă**

Cuibăreşte în S Europei, în stufărişuri şi păpurişuri, mlaştini cu vegetaţie deasă. Se aseamănă cu lăcarul mic, dar are spatele maro-roşcat, creştetul şi penele auriculare mai întunecate, în contrast cu sprânceana foarte albă şi gâtul alb. Flancurile şi laturile pieptului au o nuanţă roşcată. Sprânceană lată, delimitată net la capătul posterior. Uneori, îşi ţine coada uşor ridicată. Adeseori, cântă dintr-un loc vizibil. Cântecul aminteşte de cel al lăcarului de stuf, fiind mai moale, mai vioi, având intercalate serii de note fluierate în crescendo, ca ale privighetorii: „lu-lu-lu-lu”. Strigăt de alarmă, „trrrt”.

58. ***Sylvianisoria*- silvie porumbacă**

Cuibăreşte în jumătatea estică a Europei, în regiuni deschise cu tufişuri, cu copaci izolaţi sau pâlcuri de arbori şi tufişuri, în acelaşi habitat ca sfrânciocul roşiatic. Adultul are striuri cenuşii, fine, transversale pe partea ventrală (nu sunt întotdeauna uşor vizibile în teren) şi ochi galben-deschişi. Remigele terţiare, tectricele supralaare şi supracodalele au vârfurile albicioase, iar coada destul de lungă are marginile albe. Juvenilii au ochi maro sau cenuşii, au partea ventrală uniformă, custriuri foarte vagi pe subcodale, asemănându-se cu silvia de zăvoi, dar sunt mai mari, cu coada mai lungă, iar remigele terţiare şi tectricele supraalare mari au vârfuri albicioase. Duce o viaţă ascunsă. Când se îndepărtează în zbor, poate fi confundată cu femela de sfrâncioc roşiatic, populând aceleaşi habitate, având dimensiuni şi moduri de zbor similare, dar se recunoaşte după coadă şi după spatele mai cenuşiu. Strigăt aspru: „tcerrrr, tt-t”, încetinit spre final, destul de asemănător cu cel al unei vrăbii de casă furioasă. Cântec destul de asemănător cu al silviei de zăvoi, dar mai sonor, cu fraze mai scurte, cu un sunet aspru intercalat. Poate fi confundat şi cu cântecul silviei de câmp. Adeseori, poate cânta într-un zbor asemănător cu al silviei de câmp.

59. ***Ficedula parva*-muscar mic**

Specie clocitoare destul de comună, dar locală, în păduri de foioase sau de amestec, cu vegetaţie luxuriantă, umbroase, adeseori uşor umede. Amenajează cuib în crăpături ale arborilor. Este o pasăre activă, cu comportament asemănător cu al pitulicilor. Îşi ţine coada ridicată. La baza cozii, pete albe. Masculul adult are pieptul portocaliu-ruginiu. Femela are bărbia şi pieptul alb-crem, pete albe la baza cozii ca şi masculul. Masculii de un an (cântă şi clocesc) au penaj similar femelei. Cântecul începe ritmic, ca al muscarului negru, având în final o serie de note descendente: „ţi-ţi-ţi-ţi-ţi-ţi, ţi-ţiu-ţi-ţiu-ţi-ţiu-ţi-ţiu, uit, uit, ui, ui, ui”.

Strigăt sec, continuu, „cic”, mai slab decât al ochiuboului. Strigăt de alarmă sau când este agitat, clar, „tiu” (aminteşte de silvia mică).

60. ***Ficedula albicollis*- muscar gulerat**

Specie clocitoare destul de comună în centrul şi SE Europei, în păduri de foioase, grădini şi parcuri. Spre deosebire de cel de muscar negru, masculul are un guler alb, o pată albă mai lată pe frunte, evident mai mult alb pe aripi, iar târtiţa alb-cenuşie. Pe teren, în condiţii favorabile, femela se recunoaşte de cea de muscar negru după partea dorsală mai cenuşie, mai mult alb pe aripa strânsă (opată albă şi la baza remigelor primare; la cea de muscar negru, pe remigele primare, nu există alb sau apare doar o urmă alb-crem). Cântecul nu seamănă cu al muscarului negru, fiind alcătuit din note prelungi şi subţiri, ca şi când ar fi inspirate şi expirate. Strigăt de alarmă, puternic, repetat şi persistent: „iip”. Emite şi un strigăt, ca un plescăit uşor de limbă.

61. ***Lanius collurio*-sfrâncioc roşiatic**

Cuibăreşte în regiuni deschise, cu tufişuri şi în luminişuri. Masculul are spatele maro-castaniu, creştetul şi ceafa gri-cenuşii, coada neagră cu alb, guşa albă şi pieptul alb-roziu. Femela şi juvenilul, au partea dorsală maronie (la juvenil, cu linii transversale întunecate), iar partea ventrală alb-crem, cu striuri semilunare întunecate mai dense, pe piept şi flancuri. Unele femele pot avea colorit asemănător cu masculii, coada fiind maronie cu puţin alb spre margini, iar pe partea ventrală, prezintă striurile întunecate. Strigăt (folosit şi ca semnal teritorial) scurt şi aspru, „zec” sau „cec”, iar uneori o serie de sunete aspre şi agitate, „ce-it”. Cântec plăcut, ciripit, cu multe sunete imitate.

62. ***Lanius minor* - sfrâncioc cu frunte neagră**

Cuibăreşte în centrul şi SE Europei, în regiuni deschise cu copaci izolaţi şi tufişuri. Se deosebeşte de sfrânciocul mare prin dimensiunile mai mici, coada puţin mai scurtă, postura mai dreaptă, capul mai rotund şi nu are pete albe pe umeri, iar la adulţi, vara, fruntea neagră (mai lată la mascul); nu are sprânceană albă. În zbor, o pată albă evidentă pe aripi. Vara, masculul are pieptul alb-roziu. Juvenilul are creştetul cenuşiu, cu striuri întunecate, iar partea ventrală nu este striată (spre deosebire de sfrânciocul mare). Cântec fluierat, puternic, „ţcilip”, repetat dintr-un loc înalt; uneori devine murmurat şi uşor dizarmonic. Strigăt aspru, ca al unei coţofene, bisilabic, „ţce-ţce”.

63. *Emberiza hortulana*- presură de grădină

Cuibăreşte în număr mic în regiuni deschise, cultivate, cu pâlcuri de copaci sau tufişuri (N Europei) sau în regiuni muntoase deschise cu arbori izolaţi (S Europei). Declin evident în NV Europei. Masculul adult se deosebeşte de alte presuri prin capul cenuşiu-verzui, fără dungi, gâtul galben deschis şi banda gri-deschisă de pe piept. Din apropiere, este vizibil inelul alb-gălbui, subţiredin jurul ochiului. Picioare şi ciocde culoare roz. Rectricele externe au margini albe. Spre deosebire de presura cu cap sur, gâtul este galben (nu cărămiziu), capul şi gâtul cenuşii-verzui (nu gri-albăstrui). Femela asemănătoare cu masculul, dar capul gri-cafeniu şi o bandă de striuri fine întunecate pe pieptul cenuşiu. Juvenilul este maro şi striat ca o fâsă, având târtiţa maro-cenuşie, striată (nu maro-roşcată ca la presura galbenă şi cea de munte). Strigăt clar şi metalic, „slii”, emis şi în timpul migraţiei nocturne. Strigăt de contact înăbuşit şi sec, „ipp”. Când este agitată, emite un „ciu” scurt sau alternează „slii” şi „ciu”, la intervale de două secunde. Cântec variat de la un individ la altul, cu sonoritate specifică, iar partea a doua este mai joasă decât prima: „suii-suii-suii-suisrii” sau „driu-driu-driu-sii-sii”, la populaţiile din S Europei, cu o notă finală spartă (aminteşte de presura cu cap sur).

64. *Philomachus pugnax* – bătăuș

Specia cuibărește în habitate de tundră de la limita pădurilor până la coasta Oceanului Arctic. Preferă pentru împerechere dealurile aride și versanții cu tufișuri de sălcii, *Salix spp.*, și mesteacăn, *Betula sp.*, iar pentru cuibărit se deplasează în teritorii cu rogozuri înalte. Se hrănește în zone litorale, delte, mlaștini sărate și în zone umede de câmpie (precum bălți mici cu vegetație la margine și mlaștini cu movile). În afara perioadei de reproducere specia poate fi văzută căutându-și hrana la malurile noroioase ale bălților salmastre, saline și alcaline, pe maluri de râuri, mlaștini și în zone inundate, dar și în fânețe, pășuni sau pe terenuri agricole (cultivate în special cu grâu sau orez). Migrează în stoluri mari, de mii de indivizi, iar pe teritoriile de iernare formează grupuri uriașe. Greutatea păsărilor variază foarte mult în perioada migrației, când consumul energetic este foarte mare. Atunci când staționează pe rutele de pasaj și se hrănesc intens, își pot dubla greutatea în 10-14 zile. Femelele sunt mai sociabile, amestecându-se deseori în stoluri mixte cu alte limicole, însă masculii realizează mai multe grupuri monospecifice.

Atinge în libertate longevitatea maximă de 13 ani și 9 luni. Ajunge la maturitatea sexuală la vârsta de 2 ani. În perioada de cuibărire hrana este reprezentată aproape în întregime de insecte terestre și acvatice (în special coleoptere și diptere).

În migrație și în timpul iernii se hrănește cu insecte diptere, efemeroptere, lăcuste, crustacee, arahnide, moluște, anelide, broaște și pești de talie mică. Dieta este completată cu hrană de origine vegetală, cel mai des consumând boabe de orez și alte cereale.

Este o specie poligamă. Masculul este un pic mai mare decât femela, iar în perioada împerecherii adoptă un penaj extrem de spectaculos, dezvoltând un guler din pene în jurul gâtului, pe care îl etalează în fața femelelor și în luptele între masculi. Aceste lupte sunt rituale și simulate, cu rolul de a impresiona femelele, ele având loc în zone speciale, numite arene, care se păstrează de la an la an. Culoarea penajului și în special a gulerului diferă de la un mascul la altul. Astfel, gulerul poate fi alb, negru, ruginiu sau o combinație a acestor culori. Unii masculi dezvoltă și smocuri proeminente de pene în zona urechilor. Acest penaj nupțial se poate vedea foarte rar la exemplarele din România, în perioada de sfârșit a migrației de primăvară.

Cuibărește din luna mai până în luna august în zone mlăștinoase și greu accesibile pentru eventualii prădători. Cuiburile sunt foarte bine camuflate în vegetația înaltă și sunt făcute într-o scobitură mică din pământ care este căptușită cu iarbă. Masculii se împerechează de obicei cu o singură femelă, însă nu participă la clocit și la creșterea puilor, ei adunându-se în stoluri. Femelele clocesc singure cele 2-4 ouă verzui și cresc bobocii solitar sau în grupe semicoloniale. Incubația durează 20-23 de zile, puii fi ind nidifugi și urmându-și mama imediat după eclozare. Ei devin zburători și independenți la vârsta de 25-28 de zile de la eclozare. Este depusă o singură pontă într-un sezon de reproducere.

B. SPECIILEMIGRATOARE ȘI CELE DIN ANEXELE II ȘI III DIN DIRECTIVA PĂSĂRI ȘI.SAU ALTE ANEXE DIN CONVENȚII INTERNAȚIONALE

65. *Columba palumbus* – Porumbel gulerat

Specie larg răspândită în toate regiunile împădurite. Este comună în pădurile rare, preferându-le pe cele de stejar; poate fi găsită și în zone antropizate, precum parcurile mari ale orașelor. Se găsește de la șes până la limita inferioară a pădurilor, preferând zone cu altitudini cuprinse între 900 și 1.600 m, acolo unde există arbori izolați, pâlcuri de pădure sau păduri rărite care se învecinează cu zone deschise sau culturi agricole. Nu are vreo preferință pentru o anumită formațiune forestieră, dar nu intră prea adânc în masive păduroase închise sau întinse. În România încă nu se observă la această specie fenomenul de urbanizare, care este frecvent întâlnit în Europa Vestică și Centrală.

Hrana este exclusiv vegetală și este căutată pe solul acoperit de vegetație scundă sau întreruptă. Spre deosebire de alți porumbei, această specie își caută hrana și în coronamentul arborilor. Consumă semințe de cereale, fructele unor specii forestiere (paltin, fag, stejar), semințe de leguminoase etc. Din arbori rupe muguri, flori, frunze verzi, fructele unor arbuști etc. În pădure hrana de bază este constituită din ghinde, jir, frunzele verzi ale unor arbori, bace (călin, soc, afin), semințe (conifere, paltin) etc. Ocazional consumă și insecte (fluturi, omizi, păduchi țestoși etc.), melci sau râme. Nevoia de minerale este acoperită prin consumul unor bulgărași de pământ și cochilii de melc.

Atinge maturitatea sexuală după un an. Cuplul este monogam și ține un sezon de reproducere. În populațiile migratoare cuplul poate fi și de durată. Masculii își aleg teritoriile frecvent încă din toamnă, iar în perioada martie-aprilie își marchează teritoriile prin strigăte și zboruri nupțiale caracteristice. Teritoriul cuprinde frecvent numai zona arborelui care poartă cuibul, putând fi întâlnite cazuri în care există mai multe cuiburi pe un arbore. Cuibul este amplasat preferențial pe exemplare de rășinoase, arbori cu iederă sau foarte rămuroși. Ca suport pentru cuib sunt folosite uneori cuiburi ale altor specii(păsări răpitoare, alți porumbei, ciori, coțofene, mierle, sturzi, veverițe etc.), amenajate cu câteva rămurele, rădăcini etc. Masculii propun locurile de amplasare ale cuibului și femela le allege efectiv. Materialul este adus de către mascul, care îl rupe din arbori sau îl adună de pe sol și îl predă femelei. În mod frecvent cuiburile sunt foarte sumar realizate din crenguțe, astfel încât ouăle se văd prin transparență. Femela depune 2 ouă albe, netede, ușor strălucitoare. Partenerii stau pe cuib prin alternanță, timp de 15-17 zile, clocitul începând chiar după depunerea primului ou. Puii sunt hrăniți de către ambii părinți cu „lapte de porumbel“, o substanță secretată de gușă, apoi cu diferite insecte, iar mai târziu consumă și muguri sau frunze tinere de plante. Puii devin zburători după cca 5 săptămâni. Într-un an pot fi depuse 2-3 ponte.

66. *Streptopelia turtur* – turturica

Specia poate fi întâlnită de la altitudini joase, începând cu 300 m, unde cuibărește în păduri de foioase, până în zonele montane, la peste 1.800m, unde cuibărește în păduri de conifere. Preferă însă pădurile de deal și câmpie din apropierea terenurilor agricole. Se întâlnește în pădurile de foioase cu arbori înalți și subarboret, în perdele forestiere sau în locuri diverse care au arbori bătrâni. Are preferință pentru rariști și liziere. În România a fost o specie de pădure numeroasă în prima jumătate a secolului XX, fiind o pasăre obișnuită de vânat. După anul 1950 s-a observat o continuă diminuare a efectivelor, astfel încât astăzi turturica este o pasăre puțin numeroasă sau chiar rară. Caracterizată ca specie timidă și sociabilă, de obicei se adună în stoluri și se hrănește de pe sol.

Este o pasăre migratoare care pleacă în septembrie-octombrie și revine în aprilie. România este o zonă de pasaj pentru exemplarele care migrează din nordul Europei. Prezența munților frânează parțial migrația de primăvară a turturelei și fragmentează frontal păsărilor de pasaj; astfel se poate explica de ce în zona de

sud-vest a țării sosirea turturelei are loc mai târziu decât în partea de est. În trecut această specie cuibărea și în orașe, însă au fost concurate și apoi eliminate treptat de către guguștiuc (*Streptopelia decaocto)*. Atinge în libertate longevitatea maximă de 13 ani și 2 luni. Ajunge la maturitate sexuală la vârsta de un an. Pentru a se hrăni, turturica pleacă din zonele împădurite către câmpiile din apropiere. Hrana constă din diverse semințe, cereale și fructe. Este o specie monogamă, cuplul care ține un sezon de reproducere începând să se formeze încă în locurile de iernare. Are un cântec teritorial foarte caracteristic, constând din sunete destul de adânci, vibrante. Depune două ponte pe an, în lunile mai-iunie și iunie-august. Zborul nupțial este asemănător cu cel al guguștiucului, fiind un zbor amplu și în formă de cerc, cu ondulații mai puțin vizibile. Masculul propune variante pentru amplasarea cuibului și femela alege una în mod definitiv. Perechea apără doar cuibul, astfel, se pot întâlni perechi care clocesc la câțiva metri una de alta. Turturica își construiește cuibul în arbori, în stilul specific al porumbeilor, acesta fiind o mică platformă de crenguţe ancorată la bifurcaţia câtorva ramuri ale arborelui. Specia are o prolificitate redusă, femela depunând doar câte 2 ouă, ovale sau subeliptice, netede și puțin strălucitoare. Ambii parteneri clocesc timp de 14-17 zile începând cu al doilea ou. Puii nidicoli sunt hrăniți cu „lapte de gușă“, apoi cu diferite vegetale și stau în cuib trei 3 săptămâni, fiind capabili de zbor după cca 4 săptămâni.

67. *Alauda arvensis* – ciocârlie de camp

Specia colonizează zonele deschise cu sol nivelat și umed, acoperit cu vegetație erbacee (incluzând și cerealele), lipsind din regiunile aride și noroioase. Se presupune că s-a răspândit din pajiștile de stepă odată cu defrișările masive și cu extensia terenurilor arabile sau a pășunilor, care au condus la schimbări majore ale habitatului, în special în decursul secolului al XIX-lea.

În general ciocârlia de câmp este asociată cu terenurile agricole, dar poate fi identificată și în pajiști sau lunci, la periferia terenurilor mlăștinoase, în stepe și dune sau în regiuni cu defrișări extensive. Evită însă pădurile și habitatele xerice. În Europa populația atinge densitatea maximă în terenurile agricole, în special în fânațele lăsate în paragină sau moderat pășunate. În afara sezonului de reproducere preferă terenuri arabile.

Cântecul pare nesfârșit, constând din note înalte, repetate în serii lungi, conținând adesea și note imitative. Începe să cânte încă de la primele ore ale dimineții (păsările dintr-o zonă se pare că se trezesc în masă, aproape simultan), iar apoi poate fi auzită toată ziua. În general, începe să cânte de pe sol, după care se ridică zburând tot mai sus, până nu se mai vede; cântă timp de 10-15 minute fără întrerupere, după care se lasă pe sol. Spre toamnă devine tăcută, moment în care se adună în stoluri mici, staționând în special pe miriști.

Se hrănește cu nevertebrate mici și cu semințe. Vara, în perioada de clocire, preferă insectele, în restul anului consumă semințe, la care iarna se adaugă și resturi vegetale sau frunze. Puii sunt hrăniți cu insecte, în special cu larvele acestora.

Specia este monogamă, o pereche având un teritoriu de 2-8 ha. Se reproduce de la sfârșitul lunii aprilie și începutul lui mai până în august-septembrie. Cuibul este pregătit de femelă în forma uneimici adâncituri în pământ și este căptușit cu iarbă, fiind foarte bine ascuns în vegetație. În acest cuib sunt depuse în general 3-5 ouă, pământii, cu pete brune. Femela clocește singură ponta timp de 10-13 zile, dar puii sunt hrăniți de către ambele sexe și părăsesc cuibul după 16-20 zile, mai rar la 24 de zile. Într-un sezon de reproducere sunt scoase 2-3 serii de pui (foarte rar patru).

68. *Motacilla alba* – codobatură alba

Este o specie foarte adaptabilă, ocupând teritorii într-o varietate de habitate în apropierea apelor, precum lacuri, râuri, pâraie, canale, estuare și coaste de mare. Poate fi întâlnită și mai departe de ape, în localități, la ferme de animale, pe drumuri, aerodromuri, în parcuri, grădini sau în alte locuri unde găsește sol

neacoperit și iarbă scurtă. În contrast cu codobatura galbenă, această specie în general evită ziua vegetația densă și înaltă, folosind aceste zone numai pentru înnoptare, timp în care poate fi observată în stufărișuri, tufișuri sau sere horticole.
Longevitatea maximă atinsă în libertate este de 12 ani și 2 luni.
Consumă cu precădere insecte, hrana fiind procurată în trei feluri diferite: este culeasă de pe suprafața solului sau a apei, este capturată alergând repede și prinzându-o în momentul decolării sau sărind în aer ca muscarii.
Primăvara apare repede după topirea zăpezii, începând cuibăritul în luna aprilie. Perechile monogame se formează numai pe timpul perioadei de reproducere, câteodată deja pe teritoriul de iernare. În această perioadă sunt teritoriale și folosesc același teritorii de cuibărit în ani consecutivi. Cuibul alcătuit din fire de iarbă uscate, rădăcini și frunze este construit în cavităţi naturale și artificiale (streșini de casă, printre țigle, în iedera de pe clădiri etc.). Pe interior cuibul este tapetat cu fire de păr, lână și pene. Ocupă cu succes și cuiburile artificiale cu intrare largă. Are două ponte pe an, fiecare fiind formată din 3-8 ouă netede și strălucitoare, de culoare albă, gri, alb- albăstruie sau gri-maronie. Acestea sunt incubate timp de 11-16 zile, iar puii vor fi apți de zbor la vârsta de 16 zile.Atât clocitul, cât și hrănirea puilor sunt effectuate de cei doi părinţi.

69. *Motacilla flava* – codobatură de munte

Cuibărește de-a lungul pâraielor și al râurilor montane cu roci sau bancuri expuse, adeseori în zone împădurite. Apare și lângă cursuri de apă de la altitudini mai reduse, chiar și lângă canale, acolo unde găsește cascade artificiale, stăvilare, scocuri pentru mori sau porți de ecluză. În afara perioadei de reproducere vizitează mai multe tipuri de habitate, precum fermele, stațiile de epurare, drumurile forestiere, apărând chiar și în interiorul localităților. Limita altitudinală a cuibăritului este de 4.100 m în Himalaya.
Longevitatea maximă în libertate este de 8 ani. Dieta este alcătuită în majoritate din insecte, mai ales larve și adulți de diptere (în special *Chironomidae*), rusalii (*Ephemeroptera*) și trichoptere, dar consumă și crustacee (*Gammaridae*), melci (*Gastropoda*) și păianjeni (*Areneae*). Aleargă și se strecoară cu abilitate printre bolovanii din râurile repezi, adesea zburând pe loc deasupra apei în căutare de insecte, manifestând tendința de a sta la pândă pe crengile aflate deasupra apei.
În Europa perioada de cuibărit este între aprilie și august, specia având două sau mai rar trei ponte într-un sezon de reproducere. Codobatura de munte este o specie monogamă și teritorială, având teritorii lineare de 200-1000 m. În timpul ritualului nupțial masculul cântă și bate din aripi de pe un punct înalt de observație. Cuibul este construit de ambele sexe din iarbă, rădăcini, mușchi și frunze, are formă de ceașcă și este căptușit la interior cu fire de iarbă uscată, rădăcini fine și păr de mamifere. El este amplasat în scobiturile din malurile pietroase ale cursurilor de apă sau printre bolovanii înconjuraţi de ierburi.
Poate cuibării adeseori și sub poduri sau în conducte. Ponta este formată din 3-7 ouă albe pătate cu dese puncte maronii și este clocită de ambele sexe, îndeosebi cu participarea femelei. Incubațiadurează 11-13 zile. Puii sunt hrăniți de ambii părinți în special cu insecte și părăsesc cuibul după 11-13 zile, după care mai sunt hrăniți timp de 2-3 săptămâni, câteodată numai de mascul, dacă femela pune deja a doua pontă.Dacă apare un prădător, părinții îl îndepărtează din zona cuibului, mimând rănirea prin târârea unei aripi pe sol.

***70. Muscicapa striata* – muscar sur**

Muscarul sur preferă zăvoaiele râurilor, pădurile rare de stejar și gorun, chiar și făgetele, dar se găsește și în parcuri, grădini, perdele forestiere sau zmeurișuri. Necesită în toate aceste habitate poieni intercalate cu habitate forestiere. Se poate observa și în interiorul localităților, unde găsește habitate potrivite pentru cuibărit. Ajunge până la 1.500 m altitudine. Longevitatea în sălbăticie este de maximum 11 ani și 8 luni.

Oaspete de vară, sosește la sfârșitul lunii aprilie și pleacă pe la sfârșitul lunii septembrie.
Este o specie insectivoră, se hrănește aproape în mod exclusiv cu insecte, în special cu insect zburătoare (diptere, himenoptere sau libelule), dar și cu coleoptere de mărimi mici. Pentru a vâna folosește o ramură mai înaltă a unui copac din lizieră, lansându-se și capturând cu foarte mare agilitate prada și revenind apoi în același punct de observație pentru a o înghiți. În timpul migrațiilor își completează hrana cu diverse fructe și semințe.
Cuibul are forma unei cupe, fiind realizat de către femelă din rămurele, mușchi, rădăcini fine, licheni, puf și diverse fibre vegetale, prinse cu pânze de păianjeni. Pe interior este căptușit cu pene, lână, păr, fibre vegetale și frunze uscate. Este amplasat în vegetația scundă sau chiar într-o groapă pe sol, fiind bine ascuns. Acceptă cu destulă ușurință și cuiburile artificiale dacă sunt instalate în habitate adecvate. Femela depune o pontă formată din 3-6 ouă netede și mate. Coloristica lor variază foarte mult, ele putând fi albastru-deschis, verzui, arămii sau albicioase, cu pete și puncte brun-roșietice sau cenușiu-purpurii,
care sunt mai dese spre capătul mai lat al oului. Clocitul este asigurat numai de către femelă și durează 11-13 de zile. În perioada clocitului femela este hrănită pe cuib de către mascul. Puii au un puf lung, cenușiu-negricios pe cap, spate și coapse,; ei părăsesc cuibul după 12-14 zile de la eclozare, însă sunt hrăniți de părinți până la vârsta de 20 de zile, când devin complet independenți. Caracteristic muscarului sur este buna cunoaștere a propriilor ouă, evitând astfel parazitismul de cuib din partea cucului, *Cuculus canorus*. Dacă există hrană suficientă, perechea poate depune și o a doua pontă, formată de obicei din mai puține ouă. La creșterea acestui rând de pui se observă de multe ori un ajutor acordat părinților din partea puilor deja zburători ieșiți din prima pontă.

71. Oriolus oriolus – granger

În Europa grangurul cuibărește într-o varietate de habitate, dar preferă pădurile ripariene, pădurile deschise de foioase, livezile sau chiar grădinile mai mari. În partea estică a Europei poate trăi și în păduri mai compacte, în păduri mixte sau în păduri de conifere. Evită zonele fără copaci, dar poate zbura în astfel de zone pentru a se hrăni. În cartierele de iernare poate fi întâlnit în habitate precum păduri semiaride sau umede, păduri înalte, mozaicuri formate din păduri și savană sau doar savană. Este o pasăre timidă, care stă mereu ascunsă în frunziș; migrația este realizată pe timp de noapte. Longevitatea maximă atinsă în natură este de 14 ani și 8 luni.
Este o specie predominant insectivoră, dar se hrănește și cu cireșe sau alte fructe. Prada este căutată în special în vârful copacilor, dar și în frunziș sau este culeasă chiar de pe sol. Se poate adăpa din zbor, precum rândunicile.
Se întorc din cartierele de iernare în mai-iunie. Cuibul este construit de către femelă și este asemănător unui hamac, fiind deseori agățat de ramuri în formă de furcă. Cuibul are o formă de cupă de 12-15 cm, este construit din papus de trestie, iarbă, mușchi, bucăți de pânză, hârtie, scoarță de copac, licheni etc. Pe interior este căptușit cu pene sau fire de lână și păr de cal, atunci când acestea sunt disponibile. Femela depune o pontă formată din 2-5 ouă albe cu stropi brun-ruginii. Puii eclozează după o incubație ce durează 16-18 zile și zboară de la cuib după ce părinții îi hrănesc intensiv timp de 17-18 zile. Incubația ouălor este asigurată în special de către femelă, aceasta fi ind uneori înlocuită de mascul. După ce părăsesc cuibul, ei mai stau încă 10-14 zile împreună cu adulții. O pereche depune o singură pontă într-un sezon de reproducere, însă poate exista o pontă de înlocuire dacă este distrus primul cuibar.

72. *Upupa epops* – pupăza

Preferă locurile calde și uscate din regiuni colinare până în depresiunile munţilor, unde pe
lângă copaci găsește pereți sau stânci verticale. Cuibărește în scorburi din habitatele deschise și semideschise, precum livezi și vii cultivate în mod tradițional, zone de agricultură extensivă, totodată și în

arbori singuratici, grupuri isolate sau aliniamente de copaci de-a lungul pământurilor arabile sau al pășunilor. Apare și la marginile pădurilor sau în tufărișurile ripariene cu sălcii vechi, unde își găsește scorburi corespunzătoare pentru cuibărit. Longevitatea maximă atinsă în sălbăticie este de 11 ani și 1 lună. Atinge maturitatea sexuală la vârsta de un an.

Pupăza se hrănește cu precădere de pe pământ. Ciocul lung și ascuţit este folosit pentru a căuta în soluri moi sau în bălegar. Consumă adulți de insecte mari și larvele acestora, dar și păianjeni, râme, miriapode, melci, pe care le capturează la suprafața solului cu ciocul ei lung și ascuțit sau de sub crusta pământului prin bătăi repezi de cioc.

În sezonul de cuibărit pupăza este o specie teritorială și monogamă, construind cuibul în scorburi sau în alte cavități naturale (fisuri sau găuri în stânci, tuneluri săpate în pereți verticali din malurile râurilor sau ale exploatărilor de nisip). Intră și cuibărește și în adăposturi artificiale, dacă acestea sunt instalate în habitate corespunzătoare. Atunci când cântă, pasărea își înfoaie penele din jurul gâtului și coboară ciocul în jos; în același timp strânge penele crestei, care apar ca un al doilea cioc îndreptat în sus; în caz de pericol, pupezele își desfac creasta de pe cap mult în față, până peste cioc. Cuibul este simplu, slab conturat și căptușit doar cu plante, pene, lână, cârpe etc. Ponta este alcătuită din 5-8 ouă de culori diverse (albe, cenușii, gălbui, oliv sau verzui spre cafeniu), care sunt clocite numai de către femelă timp de 16-18 zile, în tot acest timp masculul cărând hrană la cuib pentru aceasta. Pui părăsesc cuibul în 28-30 zile, însă părinții continuă să-i hrănească încă o perioadă. Spre sfârșitul cuibăritului, vecinătatea cuibului capătă un miros neplăcut din cauza excrementelor și a resturilor de hrană acumulate. O pereche depune o singură pontă într-un sezon de reproducere.

73. *Jynx torquilla* – capîntortura

Este o specie cu răspândire în toată Europa, centrul și sudul Asiei, precum și centrul Africii, cu unele efective reduse și în regiunea nord-vestică a Africii. Habitatul speciei constă în păduri de foioase a căror arbori au coronamentul bogat, preferând pădurile de stejar, frasin și ulm, unde pot găsi cu ușurință scorburi ale ciocănitorilor pe care le folosește pentru cuibărit. În perioada de migrație poate fi observată și în parcurile și grădinile din zonele urbane și rurale. Penajul este atipic, având un aspect exotic cu colorit brun-cenușiu-pestriț pe spatele corpului, aripi și cap, iar partea inferioară albicioasă cu striații maronii pe laterale. Dieta constă din furnici, viermi, păianjeni, larve, fluturi pe care le capturează cu limba lipicioasă retractabilă din coronamentul copacilor, dar fără a sparge scoarța acestora, cum procedează rudele sale din familia ciocănitorilor. Lungimea corpului este de 17-18 cm, iar anvergura aripilor este de 25-27 cm, cu o masă corporală de 30-45 g. Longevitatea maximă atinsă în sălbăticie este de 10 ani.

Specia este migratoare efectuând deplasări sezoniere din Europa și centrul Asiei spre sudul Asiei și centrul Africii, unde iernează. Cuibărește în perioada mai-iulie, migrând spre sud începând cu luna septembrie și revenind în teritoriile de cuibărit în lunile martie-aprilie. Efectivele din nord-vestul Africii sunt sedentare, rămânând în această regiune pe tot parcursul anului. Pasărea prezintă un comportament aparte, răsucindu-și capul la 1800 atunci când este în pericol sau simte o amenințare, de unde îi revine și denumirea de cap-întortură. Păsările selectează teritoriul de cuibărit în funcție de abundența hranei existente, preferând de regulă zonele cu mușuroaie de furnici, acestea reprezentând hrana favorită a speciei. Nu are o preferință a locului de amplasare a cuibului, acesta regăsindu-se în scorburi de ciocănitori, crăpături din ziduri, găuri din maluri de pământ sau chiar cuiburi artificiale. De obicei poate alunga rezidenții din unele locuri de cuibărit, împingându-le ouăle afară din cuib și chiar puii. Perechile sunt monogame, formându-se numai pe perioada de cuibărit. Păsările devin active pentru reproducere din al doilea an de viață. Femelele depun 7-10 ouă, în lunile aprilie-mai, incubația fiind de 12-14 zile. Puii sunt hrăniți de ambii părinți până la vârsta de 30-35 zile, apoi se alătură părinților în căutarea hranei. Perechile au o singură pontă pe an.

74. *Merops apiaster* - prigorie

Folosește habitate cu peisaje însorite, calde, deschise, precum pășuni și terenuri arabile cu copaci izolați, văi protejate, câmpii, maluri de râu cu tufăriș, versanți însoriți și fânețe. Pentru cuibărit necesită pereți și maluri abrupte, uscate, de argilă, nisip, piatră de nisip moale, laterit sau pământ.

Este o specie migratoare; membrii familiilor încep să se adune la sfârșitul lunii iulie, plecând din teritoriile de cuibărit din mijlocul lunii august până la începutul lunii octombrie.

Se hrănește cu insecte zburătoare, mai ales cu himenoptere, preferând albinele (Apis melifera) și viespile. Adeseori este gregar în timpul hrănirii. Vânează de pe un loc de pândă, zburând până la 7-8 km de colonie. Urmărește în zbor fiecare mișcare și schimbare în direcția de zbor a prăzii. După ce prinde insecta, se duce înapoi cu aceasta, pe ramura de unde a zburat; lovește prada de mai multe ori până ce este omorâtă, după care îndepărtează acul. Pare a fi partial imună la veninul acest insecte. O pereche de prigorii pot consuma într-un sezon cca 20.000 de albine. Ocazional mai consumă și greieri, libelule, fluturi, gândaci, lăcuste sau muște.

Se întoarce din Africa de la mijlocul lunii aprilie până la sfârșitul lunii mai, moment în care și începe cuibăritul. Perechile monogame pot fi câteodată solitare, dar de obicei formează colonii mici sau mari. În timpul ritualului de împerechere, masculul hrănește femela cu insectele cele mai mari pe care le capturează, păstrându-le pe cele mici pentru sine. După formarea perechii, aceasta începe să sape tunelul de 70-150 cm lungime, la capătul căruia va fi amplasat cuibul. Ocazional la săparea tunelului ajută și alte exemplare din colonie. Femela depune la începutul lunii iunie o pontă formată din 4-10 ouă albe, lucioase, care sunt clocite de ambele sexe timp de aproximativ 20 de zile. Puii sunt hrăniți de amândoi părinți și ocazional de alte ajutoare din colonie, timp de 30-31 de zile, până când părăsesc cuibul. O pereche depune o singură pontă într-un sezon de reproducere.

75. *Miliaria calandra* – presură sură

Presura sură este o specie întâlnită mai cu seamă în câmpuri deschise, presărate cu tufișuri sau copaci, preferând terenurile agricole, în special pășunile și câmpurile cu cereale. Odată cu venirea sezonului rece indivizii speciei se adună în stoluri, deseori împreună cu presura galbenă (*Emberiza citrinella*). Longevitatea în sălbăticie este de aproximativ 10 ani.

Este o specie predominant vegetariană, dar se hrănește și cu nevertebrate mici, puii fiind aproape în exclusivitate hrăniți cu insecte. Dieta sa constă în proporție de 75% din diverse semințe, cereale, frunze sau fructe de pădure, fiind suplinită cu insecte mici, păianjeni și melci.

Masculul începe să cânte în perioada martie-aprilie, de obicei ocupând pentru aceasta locuri înalte, precum copaci, tufișuri, scaieți înalți, linii de telefonie sau electricitate. Își apără teritoriul în timpul sezonului de reproducere și poate fi poligin, împerechindu-se cu până la trei female (excepțional, cu șapte femele). Sex ratio-ul din populație este 1:1, ceea ce înseamnă că anumiți masculi rămân fără pereche. Fiind de cele mai multe ori poligin, masculul nu joacă un rol important în creșterea puilor, hrănindu-i doar după ce sunt aproape mari. Cuibul este construit de către femelă și este de obicei amplasat pe pământ. Este realizat din iarbă și căptușit cu păr de mamifer sau fire de iarbă fine. Femela depune 3-5 ouă de culoare maroniu-roșiatică și cu vermiculații fine, caracteristice presurilor, și le incubează singură timp de 12-14 zile. Puii sunt hrăniți în primele 4 zile de la eclozare doar de către femelă, iar mai apoi se alătură și masculul. Ei părăsesc cuibul la 9-12 zile de la eclozare și se ascund în tufișurile din apropiere, fiind încă incapabili de zbor; mai sunt hrăniți de către adulți o perioadă, până ce zboară și sunt complet independenți de părinți. Uneori există și o a doua pontă, în anii cu condiții climatice favorabile și hrană suficientă.

76. *Carduelis chloris* – florinte

Este o pasăre destul de comună în regiunile deschise cu arbori și tufe, în grădini și parcuri, liziere de pădure, pâlcuri de arbori, dar și în interiorul localităților. Preferă zonele joase, în general putând fi întâlnită până la altitudinea de 1.400 m, în zone cu climă boreală, temperate sau mediteraneeană.

Regimul alimentar al florintelui este format dintr-o mare varietate de semințe (uneori de mari dimensiuni) ale plantelor din flora spontană, de cereale și de semințe ale unor copaci sau tufișuri. În timpul cuibăritului consumă mai mult nevertebrate. Cuibărește de obicei în perioada aprilie-iunie, uneori din martie până în iulie, în arbori de diferite specii, la o înălțime cuprinsă între 1,5 și 4 m, fiind identificate cuiburi chiar și la 20 m de sol. Cuibul este construit de femelă din ierburi, fire subțiri de rădăcini, rămurele sau mușchi și este căptușit cu fibre vegetale subțiri, păr și pene. Depune două ponte pe an, prima în aprilie, a doua în iunie. Fiecare pontă este formată din 4-6 ouă, mai rar 3-7. Ouăle au culoarea alb-albăstrui și sunt clocite numai de către femelă. Prima pontă este clocită timp de 13-14 zile, iar la cea de-a doua timpul se scurtează la 12 zile. Puii deschid ochii după 7 zile de la eclozare, timp în care sunt acoperiți și îngrijiți de către femelă. Ei continuă să fie hrăniți de către părinți și devin complet independenți de aceștia după 33 zile de la eclozare.

77. *Buteo buteo* – șorecar comun

Poate fi intalnit intr-o varietate de habitate. Are nevoie de copaci sau paduri pentru a cuibari, dar cu acces la zone deschise precum terenurile agricole sau pajisti, pentru a vana. Este o pasare rapitoare de dimensiuni medii cu mai multe variatii de penaj. Poate fi recunoscuta usor pentru aripile largi, gatul scurt si coada rotunjita. Prezinta o banda de culoare deschisa peste piept, varfuri negre de aripi si coada dungata. Lungime a corpului de 50-57 cm, anvergura de 110-130 cm, masa corporala medie de 1 kg la femele si 780 g la masculi. Mananca mamifere mici, pasari, hoituri, dar nu refuza ramele si insectele mari. In salbaticie, durata medie de viata este de opt ani.

Cuibareste in mai toata Europa, si migreaza din unele zone. Populatiile din vest tind sa devina sedentare sau sa migreze pe distante mici. Cele din centrul, estul si nordul continentului migreaza in sud pentru iarna. Pasare de prada diurna, este vazuta deseori cum sta la panda pe stalpi sau cum planeaza in cercuri. Atinge maturitatea sexuala la varsta de trei ani. Masculii au un ritual de curtare spectaculos. Urca tot mai sus, in zbor, iar apoi coboara in picaj si se rostogolesc pentru a capta atentia femelei. Cuibul este solid, din bete, construit la bifurcarea a doua crengi solide de copac. Se imperecheaza pe viata. Doua sau patru oua cu dimensiunile de 55 x 44 mm sunt depuse in lunile martie-mai si sunt clocite de femela timp de 33-38 de zile. Pui pot zbura dupa 50-60 de zile de la eclozare, dar mai stau cu parintii pentru inca sase-opt saptamani. Scot un singur rand de pui pe an.

78. *Buteo lagopus* – șorecar încălțat

Cuibăreşte în regiunile arctice şi subarctice, în zone joase, deschise, din tundra arctică, uneori în zone mai înalte, sau în tundra împădurită sau taiga. Spre deosebire de şorecarul comun, în toate anotimpurile preferă în mai mare măsură terenuri deschise, cu vegetație joasă, favorabilă speciilor-pradă. Iernează în regiuni temperate, în zone deschise, deseori pe terenuri agricole.

Hrana şorecarului încălțat este formată în majoritate din rozătoare mici (şoareci sau lemigi), mai rar din păsări, broaşte, peşti sau insecte. Succesul reproducerii, densitatea populației şi amplitudinea migrației sunt strâns legate de abundența hranei. Vânează de pe unele puncte de observație mai înalte sau de la înălțime, unde planează sau zboară pe loc.

Şorecarul încălțat este o specie monogamă, la care perechile se formează în cartierele de iernare sau după încheierea migrației. Cuibul, instalat pe stâncă, uneori pe arbori sau chiar pe sol, este construit mai ales de către femelă, care este aprovizionată de către mascul cu material (format din ramuri, diferite vegetale, iarbă, pene, fi re de blană etc.). Ponta este depusă de regulă în aprilie şi este formată din 2-3 ouă în anii mai săraci

sau din 5-7 ouă în anii mai bogați în rozătoare. Clocitul este asigurat de femelă, timp de 28-31 de zile, iar puii părăsesc cuibul după 39-43 de zile. Ei sunt hrăniți și îngrijiți la început numai de către femelă, care este aprovizionată în acest timp de către mascul, apoi de către ambii parteneri, până ce ating independența totală la vârsta de 55-70 de zile de la eclozare.

79. *Cuculus canorus* – cuc

Poate fi intalnit in paduri sau in zonele cu arbori, pajisti si stufarisuri. O pasare de marimea porumbeilor, seamana cu uliul pasarar la forma si culoare. Lungimea corpului este de 32-36 cm, anvergura de 54-60 cm si are o masa corporala de 130 g la mascul si 110 g la femela. Partile superioare sunt gri-albastrui, pieptul este alb cu dungi orizontale de culoare inchisa. Aripile sunt ascutite, coada este lunga si irisul galben. Femela de obicei prezinta acelasi colorit, dar poate fi si de culoare ruginie. Se hraneste cu insecte, omizi in special, iar uneori cu ouale si puii altor pasari mici. In salbaticie, durata medie de viata este de sase ani.

Vizitator de vara in toata Europa, migreaza spre sudul Africii in luna august si revine in luna aprilie. Pasare diurna si in general solitara, deseori este vazuta cu aripile lasate mai jos de nivelul cozii. La doi ani atinge maturitatea sexuala. Ambii parteneri participa la ritualul nuptial: femela emite chemari pentru a-si apropia masculul, acesta isi desface aripile si coada, se apleaca in fata ei si se roteste. Un adevarat "parazit", femela cuc, isi depune ouale in cuiburile altor pasari, lasand clocitul si crescutul puilor pe seama pasarilor gazda. Sunt depuse intre unul si 25 de oua in perioada aprilie-mai. Femela selecteaza cateva cuiburi care apartin speciilor agreate de ea, asteapta pana cand ouale sunt in stadiul protrivit, scoate unul din ouale speciei gazda si il inlocuieste cu al ei. Marimea medie a unui ou de cuc este de 22x17 mm. Pasarea gazda va cloci si oul de cuc, pentru 11-12 zile si va hrani puiul care va parasi cuibul dupa alte 17 zile.

Se crede ca declinul populatiilor de cuc din unele parti ale Europei se datoreaza declinului suferit de speciile gazda pentru oua, carora le este distrus habitatul. Eforturile de conservare trebuie sa cuprinda si monitorizarea speciilor gazda pentru ouale de cuc si protejarea habitatului acestora.

80. *Hippolais icterina* – frunzăriță galbenă

Preferă câmpiile și văile râurilor și se găsește în păduri de stejar sau mixte, în aliniamente de copaci și tufe, grădini, livezi sau în parcurile din localități. Îi plac locurile însorite și umede. În România specia este răspândită la câmpie în mod special, în grădini și păduri cu frunze căzătoare, care au subarboret bogat, dar și în păduri mixte, manifestând o preferință pentru vecinătatea apelor.

Primăvara sosește târziu, la sfârșit de aprilie și toamna pleacă foarte devreme, de la sfârșitul lunii iulie până în septembrie. Longevitatea maximă în libertate este de 10 ani și 8 luni. Atinge maturitatea sexuală la vârsta de un an.

Este o pasăre care consumă cu precădere insect adulte, dar și omizi, diverse larve, afide, melci, păianjeni etc. Ocazional, în special în timpul toamnei, din dieta sa fac parte și fructele (cătină sau coacăze). Se hrănește fără odihnă în frunziș, culegând hrana atât de pe frunze, cât și din zbor.

Este o specie solitară, monogamă, perechile rămânând împreună toată viața. Sunt păsări teritoriale în perioada de cuibărire. Excelenți imitatori, masculii preiau elemente din cântecele altor specii; el cântă ziua, însă poate fi auzit uneori și noaptea, în special în perioada de reproducere. Cuibul are formă de ceașcă și este așezat la ramificațiile ramurilor, la o înălțime de 2-4 m de sol, fiind foarte bine ascuns în vegetație. Este construit din crenguțe, fire moi și uscate de iarbă, iar în interior este căptușit cu păr de mamifere, pânze de păianjen, puf și pene. Deseori este ornamentat cu bucăți de hârtie. Ponta este depusă de la începutul lunii mai și conține 2-7 ouă care vor fi incubate timp de 13-15 zile de către femelă. În tot acest timp, masculul îi aduce femelei hrană la cuib. Peste alte 13-14 zile puii părăsesc cuibul după ce au fost îngrijiți și hrăniți intens de către ambii părinți. Timp de zece zile ei continuă să fie hrăniți încă de părinți.

O pereche depune o pontă pe an, însă au fost frecvente cazuri în care a existat și un al doilea cuibar în același sezon de reproducere.

81. *Hirundo rustica* – rândunică

Rândunica este una dintre cele mai comune specii cuibăritoare din localități. Apariția sa depinde în mare parte de creșterea animalelor domestice. De obicei ocolesc pădurile întinse și zonele foarte uscate. Probabil cu mult timp în urmă a cuibărit în zona montană, zonele costale cu cavități, chei și copaci scorburoși; cu timpul însă s-a adaptat la mediul antropic. Astfel, rândunica poate fi întâlnită pe terenuri agricole, în localități, de-a lungul drumurilor, oriunde găsește locuri corespunzătoare pentru a cuibări și a aduna hrană, de multe ori preferând zonele aflate în apropierea apelor.

Este o specie migratoare. Rândunicile din România petrec iarna în Africa Centrală și de Sud. Migrația de toamnă începe în septembrie și se întorc pentru cuibărit la mijlocul lunii aprilie. Migrează spre sud în stoluri mari, în general pe timp de noapte.

Hrana este alcătuită din insecte zburătoare, afide și muște, pe care le vânează exclusiv din zbor. De multe ori adună hrana din apropierea grajdurilor sau a apelor. Este o specie monogamă, perechile se formează doar pentru o perioadă de reproducere, dar copulațiile în afara perechilor sunt frecvente. Câteodată apar și cazuri de poligamie. Câteva exemplare încă au cuiburi în habitate naturale, precum cavități în stâncă sau peșteri, însă, conform studiilor recente, un procent de 99% dintre perechi cuibăresc pe clădiri, care asigură un perete vertical de care se poate atașa cuibul și un acoperiș. În unele locuri cuibărește în colonii mai mari, lângă grajdurile animalelor domestice, dar de cele mai multe ori în colonii răzlețe de 1-3 de perechi. Se pot observa și perechi cuibărind solitar. Perechea construiește cuibul împreună. Acesta este deschis, în formă de ceașcă, clădit din noroi amestecat cu fire de paie, pene sau păr de animale. Interiorul este căptușit cu pene, puf și fire moi de vegetație. Ambii părinți clocesc cele 1-8 ouă albe cu puncte cenușii și cafenii, timp de 12-17 de zile și își hrănesc puii după eclozare. Aceștia din urmă părăsesc cuibul după aproximativ 20-21 de zile după ieșirea din ouă. Depune frecvent două ponte într-un sezon de reproducere; prima clocire are loc în luna mai, iar cea de-a doua în luna august. Din cauza instalării unei toamne timpurii, puii din cea de-a doua pontă pot pieri. Cuiburile pot fi refolosite în sezonul de reproducere următor, după reparațiile necesare.

82. *Hirundo daurica* – rândunica roșcată

Cuibărește în regiuni deschise, preferabil stâncoase, în regiuni montane sau situate de-a lungul coastelor abrupte. Se hrănește aproape exclusiv cu insecte zburătoare, pe care le prinde executând zboruri foarte agile, formate din alunecări în aer, cu aripile întinse.

Sosește în teritoriile de cuibărit în perioada aprilie–mai, în funcţie de condiţiile climatice ale anului respectiv.

Cuibul rândunicii roșcate este construit din noroi de către ambii parteneri, fiind ipit de substrat. Este complet închis și prezintă un gât ce servește ca intrare. Camera în care e depusă ponta este căptușită cu pene, iar cuibul este fixat sub acoperișuri, pereți de case, în carierele părăsite, în ruine, sub poduri sau în fisuri și în grote sau surplombe de stânci. Se pare că acest tip de cuib este o urmare a evoluției cuiburilor în cazul rândunicilor, deoarece specii individuale urmează secvența de construire: cuib deschis, închiderea cuibului și mai apoi construirea tunelului. Rândunica roșcată respectă aceste secvențe; se crede că un astfel de model de cuib îi oferă masculului un avantaj nepermițând altor masculi să intervină în timpul împerecherii (aceasta având loc în interiorul cuibului). Cele mai multe perechi cuibăresc în mod izolat, însă se poate constata existența și a unor mici colonii de câteva cuiburi. Ponta este formată din 3-6 ouă albe și lucioase. Juvenilii sunt hrăniți cu insect de către ambii părinți.

83. *Lanius excubitor* – sfrâncioc mare

Preferă în general locurile deschise, cum ar fi pășunile și fâneţele presărate cu arbuști și tufe, în care sunt neapărat prezente puncte mai înalte de observaţie.Îl găsim stând în vârful unui copac dacă seafla într-o zonă împădurită, uneori pe o prăjină,gard, stâlp de curent sau pe o piatră mai înaltă.Obișnuiește să stea pe copacii mai înalţi, spredeosebire de rudele sale apropiate. Evită câmpiileplate fără copaci sau tufe mari și poate fi întâlnitchiar și în aproprierea așezărilor omenești. În general, habitatul sfrânciocului mare necesită existenţa a 5 până la 15 puncte de observaţie/hectar. Dacă descoperă o zonă abundentă înhrană se adaptează cu ușurinţă. Are nevoie doarde câteva puncte de observaţie, un loc bun decuib și hrană cât mai variată. Poate ierna în zonecu climă mai aspră pe care celelalte specii înruditenu le-ar tolera. De remarcat este faptul căîn ultimele decenii numărul păsărilor care aurămas tot timpul anului în zonele de cuibărit acrescut în Peninsula Scandinavă.

Se hrănește cu insecte de dimensiuni mari, șopârle,rozătoare sau păsări de talie mai mică. Toatespeciile de sfrâncioc sunt considerate răpitoare,ceea ce este confirmat și de ciocul puternic, încovoiatla vârf. Prada este zărită din postul de observaţiesau din zbor și prinsă după o scurtă urmărireaeriană sau cu o coborâre rapidă pe sol. O partedin hrana capturată este înfiptă în spinii plantelorsau în sârma gardurilor, pentru depozitare.

Depune frecvent două ponte în anii cu hrană suficientă,cu câte 4-7 ouă. Primele ouă sunt depusechiar foarte devreme, pe la începutul lunii martie.Dimensiunea unui ou este de 26 mm x 19,5 mm,iar culoarea este alb-cenușie sau alb-albăstruie,cu pete gălbui până la brun-roșcate sau purpurii. Perechea este foarte teritorială. Specia este monogamă,însă legătura dintre parteneri este slabăpe perioada iernilor, astfel încât în următorulsezon de cuibărit fiecare dintre ei poate alege altpartener. Ritualul nupțial este complex, alcătuitdin zboruri și posturi de etalare a penajului, cânteceși frecvente cazuri în care masculul oferă hrană femelei. Cuibul este amplasat într-un copac lapeste 1 m înălțime de la sol și este solid, construitdin crenguţe. Pe interior este tapetat cu fire deplante, iarbă, pene și alte materiale. Ambele sexecontribuie la construirea cuibului și la hrănireapuilor. De regulă doar femela se ocupă de clocitulouălor. Puii părăsesc cuibul după 20 zile de la eclozare. Ei continuă să fie dependenți de hrana adusăde părinți încă 10 zile.

84. *Lanius senator* – sfrâncioc cu cap roșu

Preferăpentru cuibărit pădurile cu poieni deschise, bogateîn tufișuri. Longevitatea maximă atinsă înlibertate este de 5 ani și 7 luni.Este o specie aproape exclusiv insectivoră, cupreferință pentru insectele mari, precum coleoptere,ploșnițe și cosași, dar și ortoptere precumcoropișnița. Consumă și amfibieni, șopârle,micromamifere și chiar păsări de talie mică. Înceea e privește vânătoarea, folosește două tactici, vânatul în zbor și lansarea de la înălțimespre sol, aceasta din urmă făcându-se din copaci,tufișuri sau de pe firele de curent electricacolo unde sunt prezente. Ca toți sfrânciocii,capturează mai mult decât poate consuma, surplusulde hrană depozitându-l prin înțepare în spinii unui tufiș. Se întoarce din cartierele de iernare la sfârșitullunii aprilie,începutul lui mai. Cuibul este construitîn tufișuri sau arbori, de preferință acolounde este expus la soare. Acesta are forma uneicupe cu diametru de aproximativ 8 cm și adâncimea de 5 cm, fiind construit din crenguțe și rădăcinifine și ornat cu rămurele verzi; pe interioreste căptușit cu material fin vegetal, pene și părde mamifere. Construcția lui durează 4-6 zile șieste realizată de către de ambii părinți. Femeladepune în perioada mai–iunie o pontă alcătuitădin 5-7 ouă, în general la 1-4 zile după terminareaconstrucției cuibului. Ouăle depuse suntclocite timp de 12-17 zile numai de către femelă, care este hrănită în tot acest timp de mascul.Incubația durează 19-20 de zile. Amândoipărinții hrănesc puii la cuib până devin completindependenți, ceea ce se întâmplă la 2-3săptămâni de la eclozare. În cazul în care pontaeste distrusă poate depune un nou rând de ouă,dar aproape întotdeauna acesta este depus înalt cuib. În general scoate o generație de pui pean, dar în anumite zone ale arealului său poatescoate și un al doilea rând de pui dacă existăcondiții favorabile.

85. *Oenanthe isabellina* – pietrar răsăritean

Habitatul specific este reprezentat de stepă șisemideșert ,cu suprafețe întinse, situate în climatulcald și arid, până la altitudinea de 3.500m. Habitatul trebuie să prezinte suficiente tufeizolate sau stânci pe care aceste păsări pot fiobservate deseori odihnindu-se sau pândindhrana. Evită zonele umede sau împădurite, deșipreferă prezența unei surse de apă în teritoriu. Poate ocupa și marginea culturilor agricole sauchiar câmpurile abandonate.

Pietrarul răsăritean are un regim alimentar predominantinsectivor, dar se poate hrăni și cumelci și rareori cu semințe. Dieta sa preferată includefurnici, lăcuste, molii, muște, păianjeni șilarve de insecte. Execută zboruri extrem de agilepentru a captura prada din zbor sau aleargăfoarte repede pe sol. Are nevoie de puncte maiînalte de observație, de unde se lansează pentrua captura insecte.

Sistemul de împerechere variază de la o regiunela alta, de la monogamie la bigamie, iar dimensiuneateritoriului variază foarte mult. Cuibăreștede la sfârșitul lui martie, cuibul fiind instalat pesol, în crăpăturile pietrelor sau în găuri din malfăcute de prigorii (*Merops apiaster*). Intră pentrua cuibări și în găuri de rozătoare. Ritualul nupțialinclude cântece și zboruri acrobatice efectuatede către mascul. Femela depune o pontă formatădin 4-7 ouă, de culoare albastru-pal, careuneori pot avea pete roșietice. Mărimea medie a

ouălor este de 22,16 x 16,6 mm. Ele sunt clocitetimp 12 zile, incubarea începând cu al patruleaou depus. Puii părăsesc cuibul la vârsta de 13-15zile și sunt îngrijiți de ambii părinți, în special cuomizi și insecte mici, încă 2 săptămâni după aceea,până ajung să fie complet independenți deadulți. Perechea depune o singură pontă pe an.

86. *Oenanthe oenanthe* – pietrar sur

Habitatele preferate sunt regiunile deschise,cum ar fi pășunile, terenurile desțelenite și întinderilepietroase. S-a adaptat la culturile agricole,deși nu le preferă, și tolerează vecinătatealocuințelor umane. Chiar dacă este o specie decâmpie, pietrarul sur a început să ocupe teritoriișsi la altitudini puțini mai mari, îndeosebi însudul Europei, unde a devenit o specie destul dedes întâlnită. Atinge în libertate longevitatea maximă de 9 ani și 6 luni.

Pietrarul sur se hrănește cu diverse insecte, păianjeni,melci și fructe de pădure. Deseori estevăzut stând pe o piatră sau într-un tufiș, așteptândprada; când o vede, alergă repede pe sol șio capturează.

Perechea este monogamă (rar poligamă), darindivizii se despart după sezonul de cuibărire,urmând a se reuni în anul următor datoritățaptului că amândoi au un atașament teritorialaccentuat. Cuibărește începând de la sfârșitullui martie. Cuibul căptușit cu fire de iarbă, pene,licheni și mușchi este situat în cavități naturaleprintre pietre sau stânci, dar și în fisuri și găuriîn ziduri sau în ruine. Intră și în cuiburi artificiale dacă sunt instalate în habitatul optim speciei.

Femela depune o pontă formată din 3-7 ouă,pe care le clocește singură timp de 10-16 zile.

Uneori masculul poate înlocui pe termen scurtfemela la clocit. Puii sunt îngrijiți de ambii părințitimp de o lună, până devin complet independențide aceștia și își iau zborul. După 10 zilede la eclozare ei pot părăsi cuibul, rămânând înaproprierea acestuia, unde așteaptă hrana adusăde părinți. Frecvent, dacă există suficientăhrană, perechea poate depune și a doua pontă în același sezon de reproducere.

87. *Parus lugubris* – pițigoi de livadă

În Româniaeste prezentă în pădurile deschise de foioase dinpartea sudică a țării. Preferă și livezile cu pomibătrâni sau viile neîngrijite și tufișurile de lamarginea pădurilor sau a orașelor. În toate acestelocuri caută zonele care nu sunt prea frecventatede oameni, fiind o pasăre foarte sfioasă șisperioasă. Este o specie

foarte mobilă, care însănu se atașează de alte specii din familia ei. Niciexemplarele care aparțin aceleiași specii nu seasociază între ele, cu excepția membrilor familiei,atâta timp cât exemplarele sunt încă tinere. Ajunge la maturitatea sexuală la vârsta de un an.

În perioada caldă se hrănește în principal cu diversenevertebrate (preferând larvele și adulțiide insecte), iar în timpul iernii consumă cu precădereseminșe. Își culege hrana în principal depe sol, întorcându-se frecvent în același punctmai înalt de observație. Poate captura insectezburătoare din zbor, într-o manieră asemănătoarecu cea a muscarilor (*Muscicapa striata* și*Ficedula sp.*). La fel ca alte specii de pițigoi, își face frecvent provizii atunci când hrana este dinbelșug, acest comportament fiind o strategie desupraviețuire a speciei.

Cuibărește de la sfârșitul lui martie până la începutullunii august, cuibul fiind instalat în scorburișsi mai rar în fisuri în stâncă. El are formaunei cupe și este făcut din diverse părți de planteși păr de mamifere și este frecvent căptușitcu lână, păr sau pene. Deși aceste observații nusunt frecvente, se bănuiește că acest pițigoi estecapabil să își sape în lemnul putred propria luicavitate în care își face cuibul. Ocupă cu succes și adăposturile artificiale dacă sunt amplasateîn habitatul optim al speciei. O pereche depunede obicei 2 ponte într-un sezon de reproducere.Ponta este formată din 5-10 ouă albe cu peteroșcate, care sunt clocite timp de 12-13 zile numaide către femelă. Puii sunt hrăniți de ambiipărinți și devin independenți după 22 de zile dela eclozare.

88. *Phoenicurus phoenicurus* – cordoș de pădure

Cel mai adesea este intalnita in paduri, dar si in parcuri si gradini din zonele urbane, cuibarind in scorburi. Cam de aceeasi marime ca un macaleandru, dar mult mai slab. Lungimea corpului este de 13-15 cm, anvergura de 22-27 cm, masa corporala de 11-23 g. Masculii au ca semn distinctiv pieptul, tartita si coada de culoare portocalie, partile superioare sunt gri, negru pe fata, gat si aripi. Femela este mai putin colorata, spate maroniu si gri, galben pal pe abdomen. Se hranesc predominant cu nevertebrate si larvele acestora, dar si cu fructele arbustilor si cu seminte. In salbaticie, traiesc doi ani.

Vizitator de vara al intregii Europe. Ierneaza in Africa, la sud de Sahara, dar la nord de Ecuator. Incep migratia de toamna pe finalul lunii august si revin la locurile de cuibarit in aprilie-mai. Ating maturitatea sexuala la varsta de un an. Masculul ajunge primul la locul de cuibarire si isi delimiteaza un teritoriu. Apoi, incearca sa isi atraga o femela folosind cantece si etalari ale penajului, sta ghemuit pe o creanga cu coada rasfirata si aripile deschise. Specie monogama. Femela construieste un cuib in forma de cupa, folosind iarba si alta vegetatie. Cinci-sapte oua sunt depuse in perioada aprilie-mai si sunt clocite doar de femela pentru 12-14 zile. Marimea medie a unui ou este de 19x14 mm. Ambii parinti hranesc puii, pana cand parasesc cuibul, la 12-15 zile de la eclozare. Cei tineri sunt dependenti de parinti pentru inca doua sau trei saptamani. Perechile scot cate doua randuri de pui pe an in partea de sud a arealului ocupat de specie.

Declinul a fost atribuit schimbarilor din managementul padurilor. Defrisarea a lasat specia fara locuri de cuibarit. Acolo unde nu au locuri de cuibarit, pasarile folosesc si cuiburi artificiale.

89. *Phylloscopus collybita* – pitulice mica

Poate fi intalnita in paduri mature, in zone deschise, parcuri si gradini unde exista arboret pe care il foloseste la cuibarit. Este mica, are o lungime a corpului 10-12 cm, anvergura de 18-21 cm, o masa corporala medie de 9 g. Partile superioare sunt de culoare verzui-maronii, galben pal pe cele inferioare, cu abdomen albicios. Cioc inchis la culoare, spranceana scurta si palida. Masculul si femela seamana foarte bine. Seamana foarte bine cu pitulicea fluieratoare, dar are coloritul mai putin stringent si este identificata dupa cantecul caracteristic. Se hraneste cu insecte. Media de viata in libertate este de doi ani.

Cuibareste in aproape toata Europa. Cele mai multe populatii sunt migratoare, ierneaza in sudul si vestul Europei, Asia de sud si nordul Africii. Migratia de toamna incepe in luna august si pasarile isi parasesc teritoriile de iernat in perioada februarie-aprilie. Specie diurna, isi cauta hrana si pe sol si in coroanele arborilor, prinde insecte si din zbor si de pe scoata copacilor. Atinge maturitatea sexuala la varsta de un an. Masculul isi apara teritoriul si atrage femelele cu cantece lansate de pe pozitii inalte. In ritual nuptial, masculul efectueaza caderi in picaj pe langa femela si zboruri planate. De obicei, perechile sunt monogame, desi legatura dintre parteneri dureaza doar un sezon, iar poligamia este si ea frecventa. Femela construieste un cuib in vegetatia de pe sol. Se imperecheaza in perioada aprilie-iunie, in functie de areal. Cinci – sase oua, de 15x12 mm ca marime, sunt clocite de femela pentru 13-15 zile. Femela hraneste puii, iar masculul ajuta la hranire, dar rareori. Puii parasesc cuibul dupa 14-16 zile de la eclozare, dar continua sa fie hraniti de parinti pentru inca patru saptamani. In unele parti ale arealului, scot si doua randuri de pui pe an. Defrișarea padurilor este o amenintare pentru pasari, pentru ca le distruge locurile de cuibarit.

90. *Phylloscopus sibilatrix* – pitulice sfârâitoare

Traieste in paduri de foioase, fara subarboret. Partile superioare sunt verzui, are gatul de culoare galbena, ca si partea superioara a pieptului. Partile inferioare sunt de culoare alba. Coada este scurta. Lungimea corpului este de 11-12,5 cm, anvergura de 20-24 cm, masa corporala medie de 10 g. Masculul seamana cu femela foate bine. Se hraneste cu nevertebrate, preponderent paianjeni si insecte, dar toamna mananca si fructe si seminte. Recordul de longevitate in libertate este de 10 ani.

Vizitator de vara in aproape toata Europa. Specie migratoare, paraseste locurile de cuibarit in august si ierneaza in Africa subsahariana, pentru a reveni in perioada aprilie-mai. Specie diurna, se hraneste cu insecte din zbor sau de pe arbori. Atinge maturitatea sexuala la varsta de un an. Masculii sunt teritoriali in perioada de imperechere si isi atrag femelele prin zboruri in timpul carora canta. Odata ce femela si-a depus primul ou, masculul isi stabileste un al doilea tritoriu si incearca sa atraga o a doua partenera, asadar poligamia este comuna la aceasta specie. Cuibul este format din ierburi si frunze si ascuns in vegetatia joasa. Se imperecheaza in perioada mai-iulie, in functie de areal. Cinci-sapte oua, de marimea 16x13 mm, sunt clocite de femela, singura, timp de 12-14 zile. Ambii parinti hranesc puii, care parasesc cuibul la 12-15 zile de la eclozare. De obicei, femela depune un singur rand de oua pe sezon, iar uneori il depune si pe al doilea, doar daca primul a fost distrus.

Cea mai mare amenintare pentru aceasta specie este pierderea habitatului, din cauza schimbarilor din managementul suprafetelor impadurite. Necesita paduri cu vegetatie slaba de arboret.

91. *Saxicola torquata* – mărăcinar negru

Poate fi gasit in zone uscate, cu vegetatie mica si rara, ziduri sau garduri pe care le foloseste ca punct de observatie. Populeaza campiile si zonele cu tufisuri si vegetatie mica. Aproape de aceeasi marime ca si un macaleandru, lungimea corpului de 11,5-13 cm, anvergura de 21-23 cm, masa corporala medie de 15 g. In penaj nuptial, masculul are cap negru cu jumatate de guler alb pe gat, spatele este negru pestrit, abdomenul alb. Femela este maronie cu putin portocaliu pe piept. Se hranesc in principal cu nevertebrate, dar si cu vertebrate mici, seminte si fructe. In libertate longevitatea este de pana la patru ani.

Cuibareste aproape peste tot in Europa. Pasarile din zonele friguroase migreaza iarna in tarile din jurul Marii Mediterane, in Africa de nord si in Orientul Mijlociu. Primele pasari ajung pe teritoriile de iernat in septembrie si revin la finele lunii februarie. Specie diurna, vaneaza nevertebrate din puncte inalte deasupra solului. Atinge maturitatea sexuala la varsta de un an. In sezon nuptial, masculul canta pentru a-si delimita teritoriul. In principal, sunt perechi monogame, desi exista si cazuri de poligamie. Masculii atrag femela cu cantece si cu zboruri, isi expun tartita si petecele albe de pe aripi. Cuibul are forma de cupa si este construit din iarba si frunze, fie aproape, fie pe sol. In functie de areal, cuibaritul are loc in perioada martie-

iunie. Femela cloceste singura cele trei-sase oua, timp de 13-14 zile. Ouale au marimea de 19x14 mm. Ambii parinti hranesc puii pana cand parasesc cuibul si inca 14-15 zile dupa. Intr-un sezon, o pereche scoate intre doua si patru randuri de pui.
Declinul a fost pus pe seama pierderii habitatului, deoarece tot mai multe campuri sunt cultivate intensiv. Pastrarea habitatului cu vegetatie razleata este o masura ideala de conservare.

***92. Sylvia atricapilla* – silvie cu cap negru**

Specia este întâlnită în habitate forestiere cu copaci înalți pentru căutare hranei și strat arbutiv pentru cuibărit. Mai poate fi întâlnită și în parcuri și grădini cu copaci și arbuști răzleți. Ceva mai mică decât o vrabie de casă cu lungimea corpului de 13,5-15 cm, anvergura aripilor de 15-17 cm și greutatea corpului de 21 g. Masculul are un capișon negru, partea superioară gri și partea inferioară pală. Femela are un capison cărămiziu, partea superioară maronie și partea superioară bej. Coada este lungă cu capătul cozii pătrățos. Se hrănește cu insecte și alte nevertebrate în timpul sezonului de cuibărit și fructe în sezonul de toamnă și iarnă. Longevitatea în sălbăticie este de 2 ani.
2-7 ouă sunt depuse în aprilie și clocite de ambii parteneri pentru 10-16 zile. Dimensiunea medie a oului este de 20x15 mm. Ambii părinți hrănesc puii până când aceștia părăsesc cuibul la 10-15 zile de la eclozare. Puii sunt ulterior dependenți de părinți pentru încă 2-3 săptămâni. Fiecare pereche crește una sau două generații pe sezon.

93. *Sylvia borin* – silvie de zăvoi

Specia este întâlnită în pădurile de foioase și păduri de amestec cu vegetație densă la sol pentru cuibărit. Cuibărește ocazional în parcuri și grădini sau terenuri agricole. Este o pasăre îndesată cu aripi lungi și cioc scurt dar fără trăsături distincte evidente. Partea superioară este de culoare maronie gri-măslinie și albă inferior cu picioare și cioc gri. Sexele sunt asemănătoare. Lungimea corpului este de 12-14,5 cm, anvergura aripilor de 20-22 cm și greutatea corpului de 19 g. Se hrănește cu nevertebrate în timpul primăverii și verii și fructe de pădure în toamnă și iarnă. Longevitatea în sălbăticie este de 2 ani.
Este un oaspete de vară cu răspândire mare în tot cuprinsul Europei, iernând în Africa centrală și de sud, părăsind teritoriile de cuibărit în lunile iulie-septembrie și revenind din nou în luna mai a anului următor. Se hrănește în timpul zilei, căutând nevertebrate în vegetația de pe sol sau planând pentru a prinde insectele din zbor. Reproducerea începe la vârsta de un an. Perechile apără teritorii mici de cuibărit. După întoarcerea în teritoriile de cuibărit, masculul construiește câteva cuiburi diferite pentru ca femela să poată alege unul din ele, apoi ambii parteneri termină de construit cuibul ales. Acest cuib în formă de cupă este amplasat de obicei aproape de sol într-un copac de înălțime mică sau altă vegetație joasă și este format din iarbă uscată. Cuibărește în lunile martie-iulie în funcție de răspândire. 3-6 ouă de 20x15 mm dimensiune sunt clocite de ambii părinți pentru 11-12 zile. Ambii părinți hrănesc puii care dezvoltă penaj la 9-12 zile de la eclozare. Perechile pot crește două generații pe sezon.
Specia necesită pădure deschisă pentru cuibărit, astfel practicile de management forestier trebuie să asigure că metode precum lăstăritul și tăierea tufișurilor, combinate cu perioade de non-intervenție, continuă să asigure habitatul ideal pentru cuibărit.

94. *Sylvia communis* – *silvie de camp*

Specia trăiește în zone cu tufișuri joase și arbuști pentru cuibărit, evitând pădurile foarte dense cu copaci înalți, preferând pădurile cu frunze căzătoare în loc de cele de conifere. Are aproximativ aceeași mărime cu pițigoiul mare, lungimea corpului fiind de 13-15 cm, anvergura aripilor de 18-23 cm ți greutatea corpului de 16 g. Ambele sexe au partea superioară de culoare maronie, pieptul bej și abdomenul alb, ochii fiind înconjurați de un inel alb. Masculul are un cap gri cu gât alb, iar capul femelei este maron și gâtul opac.

Coada este lungă cu marginile albe. Se hrănește cu insecte în timpul sezonului de cuibărit și fructe de pădure în timpul sezonului de toamnă și iarnă. Longevitatea în sălbăticie este de 2 ani.

Este un oaspete de vară pe tot cuprinsul Europei. Păsările iernează în Africa subsahariană, începând migrația din teritoriile de cuibărit spre sfârșitul lunii iulie, părăsind apoi teritoriile de iernat în luna martie a anului următor. Este o specie diurnă, adesea fiind observată cântând din locuri înalte, altfel ascunzându-se în vegetația joasă. Reproducerea începe la vârsta de un an. Este o specie sociabilă și monogamă, masculii stabilind teritorii de cuibărit în care construiesc cuiburi în formă de cupă din iarbă și rădăcini, localizate în tufișuri dense și arbuști. Masculii efectuează zboruri de curtare viguroase cu cântec pentru atragerea femelelor. Femela alege ulterior cuibul final și îl căptușește cu păr și lână. uibărește în lunile aprilie-iulie în funcție de distribuție. 3-6 ouă de 18x14 mm în dimensiune sunt clocite de ambele sexe pentru 11-12 zile, cu toate că numai femela clocește ouăle pe timpul nopții. Ambii părinți hrănesc puii până când aceștia dezvoltă penaj la 10-12 zile de la eclozare. Perechea crește 1-2 generații pe sezon.
În teritoriile lor de cuibărit din Europa, silvia comună beneficiază de conservarea habitatelor arbustive și gardurile de vegetație pentru cuibărit – gardurile de vegetație care separă parcelele agricole dispar ca rezultat al schimbările din practicile agricole.

95. *Sylvia curruca* – silvie mica

Specia este întâlnită în zone cu arbuști și garduri vii, în habitate deschise, iar uneori în parcuri și grădini. Mai mică decât silvia comună, având lungimea corpului de 11,5-13,5 cm, anvergura aripilor de 17-19 cm și greutatea corpului de 12 g. Partea superioară este gri-maronie și partea inferioară albă opacă. Capul este gri cu o mască neagră la ochi și gât alb. Coada este relativ scurtă. Sexele sunt similare, cu toate că atunci când sunt observate împreună, masculul poate avea masca ochilor mai întunecată și pipetul ușor rozaliu. Se hrănește cu nevertebrate în timpul sezonului de împerechere și fructe de pădure în sezonul de toamnă și iarnă. Longevitatea în sălbăticie este de 2 ani.
Un oaspete de vară răspândit pe tot cuprinsul Europei, iernând în Africa subsahariană. Păsările părăsesc teritoriile de cuibărit în lunile iulie-septembrie și revin în lunile aprilie-mai anul următor. Specia se hrănește în coronamentul înalt al arborilor dimineața devreme, apoi în vegetația joasă pentru restul zilei. Reproducerea începe la vârsta de un an. Masculii apără teritorii extinse de cuibărit, iar uneori pot fi observați cântând din locuri înalte pentru a-și apăra teritoriile la începutul primăverii. Masculul construiește câteva cuiburi în formă de cupă din iarbă și frunze la nivelul tufișurilor și arbuștilor apoi cântă etalându-și penajul pentru a atrage o parteneră. Femela selectează cuibul preferat și ambele sexe finalizează construirea cuibului. Specia cuibărește în lunile aprilie-iulie în funcție de distribuție. 3-6 ouă sunt clocite de ambele sexe pentru 11-14 zile. Dimensiunea medie a unui ou este de 17x13 mm. Ambii părinți hrănesc puiul pentru încă 10-13 zile până când aceștia părăsesc cuibul. Fiecare pereche crește 1-2 generații pe sezon.
Principala amenințare a speciei în teritoriile de reproducere din Europa este pierderea habitatului arbustiv pierzându-se astfel și regiunile de cuibărit. Habitatul arbustiv este în mod frecvent transformat în pajiște, teren agricol, depozit de deșeuri sau ocupat de construcții, iar nesupravegheat se va transforma în mod natural în pădure. Conservarea habitatelor arbustive este vitală pentru supraviețuirea speciei.

96. *Asio otus* – ciuf de pădure

Ciuful de pădure este una dintre cele mai comune specii de păsări de noapte din Europa, Asia și America de Nord. Există două populații distincte de ciuf de pădure, una sedentară și una migratoare, prima dintre ele ocupând regiunile din centrul, estul și vestul celor trei continente, iar populația migratoare ocupă regiunile nordice ale continentelor, migrând spre sudul acestora la sfârșitul sezonului de cuibărit. Preferă habitatele de pădure și silvostepă, cuibărind adesea la liziera pădurilor, cât mai aproape de șes, de unde își

procură hrana ce constă în mare parte din rozătoare, reptile și amfibieni, fiind adesea întâlnită până la altitudini de peste 2000 m. Adesea este observată și în apropierea habitatelor umede cu subarboret sau pâlcuri de copaci, unde ocupă cuiburi abandonate de corvide.

În continentul asiatic, nord-american și european, specia se împarte în două populații distincte, cea migratoare deplasându-se spre sud odată cu sosirea iernii, respectiv în lunile octombrie-noiembrie, revenind în teritoriile de cuibărit în lunile martie-aprilie. În Europa, cu excepția regiunii de nord a continentului, specia este sedentară, fiind prezentă pe tot parcursul anului. Înainte de începerea sezonului de cuibărit și în timpul migrației păsările formează grupuri de 20-30 de indivizi, de obicei ocupând coronamentul unui singur arbore. Nu prezintă comportament de teritorialism, acceptând prezența altor perechi la distanțe de până în 14 m între cuiburi. Perechile sunt monogame, formându-se în timpul iernii, cuibăritul începând din februarie și terminându-se în lunile iunie-iulie. Utilizează de obicei cuibul altor păsări cum ar fi corvidele, dar s-au întâlnit cazuri în care perechile și-au construit propriul cuib. Femela rămâne în apropierea cuibului, fiind hrănită împreună cu puii de către mascul până când puii devin independenți. Păsările devin active pentru reproducere din al doilea an de viață. Femela depune 5-6 ouă în lunile martie-aprilie, incubația fiind de 26-28 zile. Puii și femela sunt hrăniți de mascul până la vârsta de 21-22 zile, devenind complet independenți după aproximativ 8-9 săptămâni, timp în care sunt hrăniți numai de femelă. Perechile au o singură pontă pe an.

Specia este amenințată de degradarea și pierderea habitatului propice prin defrișarea pădurilor din apropierea zonelor agricole și a zonelor umede. Protejarea acestei specii depinde de interzicerea tăierii perdelelor forestiere de pe marginea drumurilor, precum și păstrarea într-o stare favorabilă de conservare a habitatelor forestiere în care specia cuibărește.

97. *Coturnix coturnix* – prepeliță

Specia este întâlnită în regiunile de deal și decâmpie, în vegetația deasă din pășuni, în tufișurilede pe malurile râurilor și pe câmpurile cultivateîn special cu cereale sau leguminoase.Prepelițele trăiesc în perechi sau în grupuri socialemici și formează grupuri mai mari doar întimpul migrației. Migrează doar noaptea, maiales în nopțile cu luna plină. Uneori când au hranădin abundență și toamna timpul se menține călduros, se întârzie plecarea spre ținuturile deiernare până după 15 octombrie. Zboară la înălțimijoase, cu viteză mică, cu bătăi rapide dearipi și de mică amploare. Hrana este obținutăseara și dimineața prin scormonire pe sol, fiindformată din diverse semințe și nevertebrate (insecte,melci, miriapode, păianjeni sau viermi); întimpul zilei se odihnește, retrasă în diferite locuriumbroase. Se ridică greu în zbor preferând mersul pe jos, strecurându-se cu mare ușurințăprin vegetație, cu gâtul îndesat și dând din capla fiecare pas.Pe drumul de reîntoarcere spre Europa, o mareparte dintre exemplare scot un rând de pui înnordul Africii, după care sosesc cu puii tineri șimai scot un rând de pui în Europa. Majoritateaprepelițelor sosesc însă direct în Europa, undescot două serii de pui pe an. Este citată în literaturăatât ca specie monogamă, cât și ca speciepoligamă. În amândouă situații însă, mascululnu participă la construirea cuibului, clocit și creșterea puilor. Împerecherea are loc imediatdupă sosirea din migrație. Masculii ajung înteritoriile de cuibărit înaintea femelelor, care,odată sosite, localizează zona pentru instalareacuibului și răspund la chemarea vocală a masculilor.Cuibul este construit în vegetația deasă,fiind practic o gropiță în sol căptușită de femelăcu câteva fire de vegetație uscată. Acesta estefoarte bine ascuns în ierburile înalte, aplecateîn boltă deasupra cuibului. Femela depune2-3 ponte între lunile mai și august, care suntformate din 8-15 ouă de culoare gălbuie saugri-deschis, punctate cu brun, și pe care le clocește singură timp de 18-20 de zile. Prin urmare,femela caută să-și amenajeze cuibul aproapede o sursă de hrană, pentru a nu fi nevoită sălipsească mult de pe cuibar, și se adapă cu picăturilede rouă de pe vegetație. Pontele târzii,depuse în mijlocul sau la sfârșitul verii, pot fiponte depuse de prepelițele sosite mai târziu,ponte de înlocuire sau al doilea rând de ponte.Puii sunt nidifugi, părăsind cuibul după câtevaore. În prima parte a vieții lor sunt

hrăniție de către femelă cu insecte și diverse larve, iarmai târziu învață să mănânce diferite semințeși fructe. După 20 de zile ei pot zbura, iar la olună ating aproape dimensiunile adulților. Dupădouă luni sunt complet dezvoltați și apți pentrumigrare în ținuturile de iernare.

***98. Luscinia megarhynchos* – privighetoare roșcată**

Privighetoarea roșcată trăiește în păduri cu stratbogat de subarboret, în parcuri, lunci și tufărișuri,adesea în apropierea zonelor umede, dar șiîn zone mai aride cu tufișuri dese. Foarte frecventpoate fi întâlnită în habitate antropizate,precum livezi, grădini și parcuri din localități.Longevitatea maximă în libertate este de 8 anișI 4 luni. Maturitatea sexuală este atinsă la vârstade un an.

Hrana este formată mai ales din insecte adulteși larve, păianjeni, melci, alte nevertebratede talie mică, fructe și uneori semințe.Se hrănește atât de pe sol, cât și din stratulde frunziș.

Este o specie monogamă, sezonul de cuibăritîncepând de la mijlocul lunii mai. Cânteculnupțial este efectuat în special de către mascul,pe toată durata zilei, seara și uneori toatănoaptea. Cântecul este caracteristic, foartemelodios și cu numeroase intonații, variind înfuncție de găsirea unei femele și stabilirea uneiperechi. Sezonul de împerechere este extremde epuizant pentru masculi, care consumă omare cantitate de energie cântând și alungândalți pretendenți din propriul teritoriu. Cuibuleste instalat pe sol sau în vegetația joasă, îndesiș, la maximum 30 cm de la sol, fiind foartebine camuflat. Este construit de către femelădin diverse materiale vegetale (frunze uscateși fire de iarbă). Ponta este formată de obicei din 4-6 ouă, clocite de femelă timp de 13-14zile. Ouăle au dimensiunea de 21 x 16 mm șio culoare albastru-deschis sau albastru-verzui,fiind pătate foarte fin cu maro-roșcat. Puiirămân în cuib 11-12 zile, până ating vârsta dezbor, în tot acest timp fiind hrăniți de către ambiipărinți.

99. *Riparia riparia* – lăstun de mal

Poate fi gasit in mai multe tipuri de habitat, inclusiv in apropierea fermelor, pe pasuni si mlastini, de obicei in apropierea raurilor si lacurilor. Mai mic decat lastunul de casa si randunica, are partile superioare maronii, gat si abdomen albe si o dunga inchisa pe piept. Aripile sunt negre pe partea inferioara. Silueta zvelta, cu aripi lungi si o coada putin bifurcata. Lungimea corpului de 12-14 cm, anvergura de 25-29 cm, masa corporala medie de 14 g. Masculul si femela seamana foarte bine. Se hranesc cu insecte zburatoae. In libertate, longevitatea este de doi ani.

Vizitator de vara in aproape toata Europa, ierneaza in estul si sudul Africii. Pasarile ajung in Africa in lunile octombrie-noiembrie si revin in martie. Specie diurna, vaneaza deasupra apelor, iar deseori sta pe ramuri sau sarme, de unde urmareste prada. Atinge maturitatea sexuala la varsta de un an. Cuibareste in colonii masive. Masculii sapa o groapa mica in peretii malurilor nisipoase si canta si zboara in fata ei pentru a atrage femelele. Legatura dintre parteneri dureaza toata viata, desi exista dese cazuri cand unul dintre parteneri “calca stramb”. In cavitatea facuta de mascul, cuibul este captusit cu iarba si pene. In luna mai femela depune intre doua si sapte oua cu marimea de 18x13 mm, pe care partenerii le vor cloci pe rand, timp de 12-16 zile. Puii sunt hraniti de ambii parinti pana cand parasesc cuibul, la 18-22 de zile de la eclozare. Vor mai fi dependenti de parintii lor pentru inca o saptamana, iar seara vor reveni la cuib. De obicei, lastunii de mal scot doua randuri de pui pe an.

ocurile de cuibarit ale lastunilor de mal sunt deseori distruse de activitatile umane precum managementul albiilor de rau. Pot folosi si locuri artificiale, atunci cand este cazul. De asemenea, cresterea uzului de pesticide in agricultura lasa lastunii fara principala sursa de hrana: insectele.

A. SPECIILE DE AMFIBIENI ŞI REPTILE DE INTERES COMUNITAR

1. *Testudo graeca*- ţestoasă de uscat dobrogeană

Are carapacea galbuie-intunecat, cafenie uniform sau maslinie, fiecare placa fiind marginita de pete negre, neregulate, iar exemplarele tinere sunt maslinii sters sau galbui cu pete negre pe marginea fiecarei placi. Carapacea lor este foarte convexa, mai ales in partea centrala si este ovala la exemplarele mature si aproape circulara la exemplarele tinere. Pielea este solzoasa. Masculii sunt usor mai mici decat femelele, dar au cozi mult mai lungi decat femelele.

Adulţii nu au prădători naturali, dar ouăle şi juvenilii sunt consumate de prădători : câini, vulpi, păsări. Dintre bolile cunoscute la această specie a fost descrisă o stomatită virală cu o mortalitate de 100% . *Salmonella* este purtată, fără semne clinice, de aproape 10% dintre ţestoasele de uscat, dar uneori se produc infecţii grave cu acest agent patogen. Specia este parazitată de nematode, trematode, acarieni preluate de la oi.

Înlocuirea fagului cu plantaţii de salcâm în care *Testudo graeca* nu va găsi sursă de hrană adecvată şi adăposturi poate duce la eliminarea populaţiilor din acele zone. De asemenea, constructia canalului Dunare-Marea Neagra izolează în prezent populatiile de ţestoase din Dobrogea. În vecinătatea aşezărilor rurale a fost semnalată mortalitate provocată de accidentarea cu maşini agricole. Cel mai însemnat pericol îl constituie practica, larg răspândită în Dobrogea, de a incendia suprafeţe considerabile pentru a permite refacerea păşunilor. Numeroase exemplare mor în aceste incendii sau suferă o deteriorarea a carapacei. Practica ierbicidării şi a folosirii îngrăşămintelor anorganice pe terenurile agricole constituie un alt factor care ameninţă populaţiile de ţestoase. Colectarea în scopuri comerciale şi vânzarea ca animale de companie reprezintă un alt factor de risc. Păşunatul animalelor domestice deteriorează covorul vegetal. În acelaşi timp acestea sunt vectori ai unor paraziţi, frecvent ai căpuşelor şi consumatoare de ouă şi juvenili ai ţestoaselor.

Eliberarea ţestoaselor captive din diferite populaţii în habitatul *T. graeca* reprezintă un pericol de poluare genetică şi introducere de agenţi patogeni. Amenajarea drumurilor, prin riscul fragmentării habitatului, comportamentul inadecvat al turiştilor se constituie în factori de risc suplimentari.

2. *Bombina bombina* - buhai de baltă cu burta roşie

Este o broască de dimensiuni mici, de până la 5 cm. Forma corpului este mai îndesată decât la *B. bombina*. Corpul este aplatizat, capul mare are botul rotunjit. Coloritul este extrem de variabil. Coloritul foarte intens reprezintă un mijloc de avertizare asupra toxicităţii.

Este cea mai nepretenţioasă specie de amfibieni de la noi. Ocupă orice ochi de apă, preponderent bălţi temporare, putându-se reproduce inclusiv în denivelări ale solului ce conţin sub un litru de apă, spre deosebire de *B. bombina* care preferă bălţile mai mari din lunca sau valea apelor curgătoare. Este întâlnită aproape pretutindeni unde găseşte un minim de umiditate, de la 150 m până la aproape 2000 m altitudine. Larvele sunt consumate de către peşti şi unele insecte, adulţii au foarte puţini duşmani datorită secreţiilor toxice; pot fi consumaţi de *Natrix natrix*. *Saprolegnia* atacă ouăle şi larvele; paraziţii larvei şi adultului sunt protozoare (*Opalina*), trematode, nematode (*Rhabdias*). Drenarea bazinelor practicată în agricultură, poluarea agricolă cu pesticide şi îngrăşăminte, industrială şi menajeră au un impact negativ asupra populaţiilor.

3. *Elaphe quatuorlineata* - balaur mare

Are corp zvelt, musculos, cu capul mare, distinct de corp, dar mai ingust si mai lung decat la E. quatorlineata. Ocupa o varietate larga de habitate naturale, incluzand malurile raurilor, marginile lacurilor, paduri de foioase rare, stepe impadurite, si chiar habitate cvasi-desertice.

Se adaposteste sub gramezi de pietre, ziduri de piatra, sau tot asa de bine in tufisuri.
Are preferinta pentru altitudini joase, insa poate fi intalnit si in zone de deal; foarte rar apare la altitudini ridicate. Este specie diurna, cu un comportament calm, linistit. Chiar si exemplarele speriate fac rareori miscari bruste; comportamentul lui defensiv se reduce la sasaituri ocazionale corelate cu atacuri de intimidare. Prada este prinsa cu falcile si imobilizata/ucisa prin constrictie. Consuma micromamifere, pasari si soparle.
Indivizii sunt atacaţi de numeroase specii de prădători: ciori, berze, răpitoare, mamifere carnivore. Un factor important care contribuie la modificarea mărimii populaţiilor îl reprezintă detriorarea şi distrugerea habitatului, extinderea suprafeţelor agricole, de păşunat, industriale, utilitare (şosele) turistice şi locuibile, folosirea pesticidelor şi îngrăşămintelor în vecinătatea habitatului speciei, perturbarea biologiei speciei prin păşunat, uciderea de către localnici şi de traficul rutier.

SPECIILE DE REPTILE DE INTERES NAȚIONAL – (constituie obiectivele de conservare din rezervațiile naturale din Podișul Nord Dobrogean, conform Fişelor de caractrizare)

1. ***Lacerta viridis* – guşter/şopârla de smarald**

Guşterul este cea mai mare şopârlă din România. Poate ajunge şi la peste 40 cm lungime. Preferă zonele cu arbori unde să se poată căţăra, de exemplu margini de păduri, poieni însorite sau chiar marginea şoselelor sau pe lângă căile ferate. Adultul este verde intens cu puncte mici negre. Guşa şi laturile capului sunt albastre, iar abdomenul gălbui. Femela este verde-măslinie cu guşa albicioasă. Se hrăneşte cu insecte mici dar mănâncă şi şopârle mai mici. Uneori se caţără în copaci chiar la înălţimi destul de mari, în căutarea hranei. Reproducerea începe in iunie - iulie când masculii devin şi mai intens coloraţi.

2. ***Lacerta trilineata* – guşterul vărgat**

Trăiește în locuri mai xerofile decât gușterul obișnuit, evitând luminișurile pădurilor sau lizierele, dar manifestă un anumit grad de petrofilie, fiind întâlnit adesea în zona stâncoasă. Cu toate că preferă locurile mai uscate, el este întotdeauna găsit în proximitatea apei (pârâu, baltă, lac). Populează viroagele și râpele colinelor și dealurilor dobrogene, cu sol de loess depus peste aflorimentele de rocă (calcare triasice, sarmațiene, cretacice sau șisturi verzi paleozoice) care ies la suprafață din loc în loc, formând zone de stâncărie. Ca adăposturi servesc galeriile pe care le sapă la adăpostul vegetației de arbuști sau folosește galeriile de rozătoare părăsite. În zonele stâncoase se adăpostește în fisuri și pe sub pietre.
Se întâlnesc de obicei izolați, indivizii păstrând distanțe suficient de mari între ei, dar fiind însă destul de numeroși în biotopul respectiv. Hibernează din octombrie până în aprilie. Se hrănește cu diferite artropode, dar mai ales cu ortoptere (lăcuste).

3. ***Podacris tatarica* – şopârla de stepă/şopârla dobrogeană**

Este o șopârlă endemică balcanică, foarte frecventă în Dobrogea, de talie relativ mică (până la 20 cm). Coloritul dorsal la masculi este verde intens, cu două dungi dorso-laterale brune, cu pete negre neregulate, mărginite de două linii albe. La femele, coloritul verde este înlocuit adesea prin cafeniu-pământiu; capul cafeniu (uneori verzui) cu sau fără puncte negre; partea inferioară a corpului albă, cu reflexe roșietice.
Se întâlnește în special pe terenurile înierbate, la liziera pădurilor și în rariști, pe marginea culturilor și chiar în interiorul lor, mai rar în regiunile pietroase. Hibernează îngropată în pământ din octombrie sau chiar noiembrie până în aprilie. Este diurnă, indivizii fiind activi între orele 9-17. Se hrănește cu insecte (ortoptere, diptere, heteroptere, coleoptere, larve de lepidoptere), păianjeni, miriapode, furnici. Are numeroși dușmani, mai ales păsările răpitoare, de aceea foarte mulți indivizi au cozi regenerate.
Împerecherea are loc în aprilie-mai. În această perioadă masculii au abdomenul portocaliu intens, iar verdele crud de pe spate contrastează cu negrul. Femela depune ponta în a doua jumătate a lunii mai, de obicei 3-4 ouă îngropate într-o galerie săpată în pământ, cu dimensiuni 13 x 7 mm. În august apar puii, cu o lungime de 28-30 mm.

SPECIILE DE NEVERTEBRATE DE INTERES COMUNITAR

1. ***Bolbelasmus unicornis* - cărăbuşul cu corn, nasicorn**

Corpul este rotunjit, lat convex, de culoare lucios roşcată, mai gălbuie pe partea ventrală. Capul are culoare cafenie închis. Picioarele sunt de asemenea cafenii. Pubescenţa corpului este galbenă. Masculul are un corn puternic, drept îndreptat în sus, uşor în faţă, iar femela prezintă pe cap doi tuberculi frontali, slab vizibili. Este o specie care suportă variaţii foarte limitate ale temperaturii mediului, subterană.

Habitatele preferate sunt pajiştile, malurile apelor, pădurile de foioase, în special în liziere. Trăieşte pe sol, pe ciuperci şi rădăcini moarte ale arborilor. Atât adulţii, cât şi larvele, se hrănesc cu ciuperci, iar adulţii uneori se pot hrăni şi cu cadavrele animalelor.

Fiind o specie sensibilă la modificările habitatului specific, toate activităţile antropice desfăşurate în ecosistemele forestiere în care sunt prezente populaţiile determină o alterare a habitatului și o scădere a numărului indivizilor, atât prin deteriorarea habitatului specific dar şi prin eliminarea bazei trofice pentru larve. Activităţile ce au determinat scăderea efectivelor populaţiilor sunt: defrişări ale pădurilor de foioase din zonele colinare şi submontane; scăderea umidităţii; distrugerea bazei trofice, exploatarea arborilor însoţită de transportul arborilor pe văile apelor, construcţia de baraje pe râurile cu debit mijlociu din zonele submontane, păşunatul în zonele lizierelor pădurilor de foioase.

2. ***Cermabyx cerdo***

Croitorul mare al stejarului are corpul de culoare neagră, partea din faţă a toracelui este lucioasă cu zbârcituri discoidale.

Este o specie care suportă variaţii foarte limitate ale temperaturii mediului, care se hrănește cu lemn, preferând pădurile bătrâne de foioase. Adulţii sunt nocturni şi crepusculari. Zboară din mai până în august. Dispariţia în masă a exemplarelor este cauzată de exploatarea tuturor arborilor vârsnici din pădurile de făgete, activitate antropică ce determină pe deoparte o eliminare a bazei trofice pentru stadiul de adult şi pe de altă parte distrugerea habitatelor cu rol în camuflarea acestor stadii, fiind ştiut faptul că habitatul speciei este foarte mare uşor de identificat de către speciile răpitoare în special păsări.

3. ***Morimus funereus* - Croitorul cenuşiu**

Specia are o răspândire foarte limitată, impusă de variaţiile factorilor fizico-chimici, climatici, antropici. Este o specie silvicolă, consumatoare de lemn aflat într-un grad avansat de descompunere. Trăieşte în pădurile de foioase, preferând în special pădurile de stejarşi fag, însă apariţii ocazionale ale speciei au fost semnalate şi în pădurile de conifere. Biologia speciei este insuficient cunoscută. Se dezvoltă în fag şi stejar dar şi pe alte specii (*Castanea, Populus, Abies*). Adulţii zboară în mai-iulie. Iniţial larvele se dezvoltă sub scoarța copacilor putreziți, iar ulterior în lemnul acestora. Stadiul larvar durează 2 ani. Larvele se împupează primăvara sau la începutul verii.

Metodele silvice aplicate pentru eliminarea neselactivă a exemplarelor, mai cu seamă în urma extragerii trunchiurilor putrede prin decoletare (curăţirea ritidomului).

4. ***Lycaena dispar***

Masculul are culoarea roşie pe partea dorsală, iar la femelă culoarea este portocalie, cu dungă marginală brună. Trăieşte în fâneţe mlăştinoase, zone umede; malurile apelor; zone inundabile. Zboară mai-septembrie.

Aduţii şi larvele sunt vulnerabile din punct de vedere al stabilităţii mărimii populaţiilor datorită scăderii alrealelor zonelor umede bogate în vegetaţie palustră datorită reducerii regimului hidric.

5. ***Paracaloptenus caloptenoides*** **- calul dracului**

Lăcustă de culoare brun-gălbuie. Trăiește în zone ierboase, poieni de pădure, la altitudini de peste 1000 m. Este o specie termofilă. Adulţii apar la sfârşitul lui iulie până în septembrie.
Scăderea suprafeţei pajiştilor intramontane duc la degradarea stării de conservare.

SPECII DE PLANTE

A. **SPECIILE DE PLANTE DE INTERES COMUNITAR –** (menționate în ANEXA I din Directiva Habitate și care constituie obiectivele de conservare din ROSCI0201)

1. ***Echium russicum*** **– capul șarpelui**

Este o plantă perenă, înaltă de 20-60 cm, cu un aspect foarte distinct în timpul înfloririi (mai-iunie). Inflorescenţa foarte frumoasă este formată dintr-un spic alungit cu flori dens dispuse, de culoare roşu aprins, în formă de pâlnie, din care ies mult staminele cu polen liliachiu-albăstrui. Uneori, florile după polenizare îşi pierd culoarea vie şi dobândesc o nuanţă carmin ternă sau violacee. Frunzele şi tulpinile sunt acoperite de peri albi, aspri, lungi şi deşi. Pe tulpină se distinge clar o reţea de pete vişinii care dă oarecum un aspect de piele de şarpe. Frunzele sunt înguste, lanceolate, cu o nervură groasă albă proeminentă pe spate. În pământ prezintă un rizom lemnos subţire şi scurt, care nu pătrunde la mare adâncime, specia fiind rezistentă la secetă. Este considerată o planta meliferă bună, fiind intens vizitată în zilele senine de început de vară de albine şi de rudele lor sălbatice.
Specia este caracteristică pentru pajiştile de stepă şi silvostepă uscate şi semiuscate, fiind un foarte bun indicator al stării de conservare a acestora. Când creşte în populaţii mari, dense, extinse în toată pajiştea respectivă, putem fi siguri că aceasta se află într-o stare bună de conservare.
Aceast fapt se datorează sensibilităţii specie la suprapăşunat, mai ales cu oi. În România este foarte frecventă în silvostepa Transilvaniei, oriunde pajiştile nu sunt degradate, aparând mult mai rar în silvostepa din Moldova, Dobrogea şi Câmpia de Vest, unde pe spaţii largi este înlocuită de specia înrudită capul şarpelui alb (sau italian). Este caracteristică pentru habitatele de stepe ponto-sarmatice (62C0*).

2. ***Campanula romanica*****- clopoţel dobrogean**

Plantă perenă, rizom mai mult sau mai puţin îngroşat, tulpini numeroase şi dese, înalte de 10 – 40 cm, erecte sau uneori culcate la bază şi apoi ascendente. Frunzele radicale groase, reniform cordate sau rotund cordate, obtuze sau scurt acute, uneori rotunjite, lung şi subţire peţiolate, distanţat triunghiular dur dinţate. Peţiol scurt, slab păros. Frunze tulpinale inferioare de obicei, uscate, cele mijlocii liniare sau liniar lanceolate, atenuate la ambele capete, mai mult sau mai puţin serate sau întregi; cele superioare liniare, liniar setiforme, de obicei întregi, glabre. Inflorescenţa multiflorală sau pauciflorală, rareori uniflorală. Flori erecte lungi de 8 -10 mm. Polenul purpuriu – ruginiu sau ruginiu. Înfloreşte în lunile iunie august.
Este prezentă în crăpăturile stâncilor calcaroase sau granitice. Specie xerofită endemică pentru Dobrogea şi Munţii Măcin. Endemism pentru zona stepică a României (Dobrogea, Hârşova, Negru Voidă şi Munţii Măcin).
Ameninţări: extinderea carierelor şi a zonelor de construit (extinderea zonelor urbane şi rurale), extinderea reţelei rutiere prin realizare de drumuri de acces şi şosele.

3. ***Moehringia jankae*** **- Merinană**

Specieperenă, plantă verde, cu tulpini numeroase, subţiri, moi. Flori 5-mere dispuse în cime laxe.
Seminţe nelucioase, reniforme, îndesuit rugoase. Înfloreşte în lunile iunie-iulie.
Este prezentă pe stânci calcaroase. Specie calcifilă endemică pentru Dobrogea şi Munţii Măcin. Specie prezentă numai în Dobrogea şi Bulgaria.

Amenințări: extinderea carierelor şi deschiderea de noi cariere pentru exploatarea calcarului, extinderea zonelor de construit (extinderea zonelor urbane şi rurale), extinderea reţelei rutiere prin realizare de drumuri de acces şi şosele.

4. ***Centaurea jankae***

Specieperenă, rizom îngroşat, lung. Planta (în afară de inflorescenţă) acoperită cu peri creţi, mai târziu caduci, apoi glabrescentă. Tulpini solitare sau mai multe, înalte de 30 -100 (120) cm, muchiate, brăzdate, simple cu ramuri erecte lungi de circa 16-21 cm. Frunze bazale şi tulpinale inferioare lung peţiolate, lungi de 10-25 cm, cu peţioli lungi de 7-15 cm, alungit ovate, dublu penat sectate, cele tulpinale mijlocii simplu penat sectate, cele tulpinale superioare, precum şi cele rameale foarte rudimentare, Flori pubescente, cele marginale puţin radiante şi glabre. Înfloreşte în lunile iunie-iulie. Este prezentă pe coaste aride, pietroase, uneori în semănături.

Relict glaciar pentru România, este prezentă numai în Dobrogea.

Amenințări: desţelenirea terenurilor de pe coastele aride şi pietroase din Dobrogea, utilizarea în exces a irigaţiilor, fertilizatorilor, pesticidelor, în semănături, extinderea suprafeţei terenurilor agricole sau a zonelor de construit (extinderea zonelor urbane şi rurale), trecerea unor zone umede din extravilan în intravilan, extragerea pietrişului din zonele unde vegetează specia.

5. ***Himantoglossum caprinum*** **– ouăle popii**

În 2006 un studiu susţine că de fapt la noi este prezentă orhideea curea caprină pentru ca în 2012 mai mulţi autori maghiari să identifice plantele din sud-estul Europei ca aparţinând în întregime unei specii noi, pe care o denumesc orhideea lui Janka, după numele unui naturalist transilvănean din secolul XIX. Acesta este numele botanic valid la ora actuală. Orhideea curea, înaltă de 50-80 cm, este o plantă ce iese în evidenţă imediat din cauza labelului (petalei inferioare) numeroaselor flori exagerat de lung şi îngust (de unde şi denumirea), purpuriu cu alb, cu pete roşii. Specia apare în populaţii mici şi izolate, răspândite pe tot teritoriul ţării de la câmpie până în munţii de altitudine joasă, mai ales în pajiştile de substrat calcaros bine conservate, cu populaţii mari de orhidee (6210*). Deşi pe parcursul a 150 de ani s-au semnalat câteva zeci de locaţii pe teritoriul României unde specia a fost menţionată, puţine dintre acestea au fost regăsite în ultimii 20 de ani.

6. ***Iris aphylla*** **ssp.** ***hungarica*** **- iris**

Specie perenă, plantă mică sau mijlocie, înaltă de 20-30 cm, rizom lung de 18-22 mm. Frunze de lungimea tulpinii, adesea foarte arcuite, late de 2-3 cm, după înflorire alungite cu 5-6 nervuri mai mult sau mai puţin evidente. Flori albastre, mai mult sau mai puţin nutante. Înfloreşte în lunile aprilie-mai.

Apare în pajişti şi tufărişuri, în locuri pietroase însorite din regiunea de dealuri până în subalpină.Specie sporadică întâlnită de la zona pădurilor de stejar la subetajul fagului la cel boreal(al molidului), prezentă în pajişti însorite. Specie mezofilă, heliofilă prezentă pe substrat oligotrof până la mezotrof, din punct de vedere al pH suportă un pH slab până la moderat acid. Specie continental-europeană.

Populaţiile de*Iris aphylla* ssp. *hungarica,* acoperind pajişti, tufărişuri şi locuri pietroase însorite pot fi afectate de următoarele activităţi: decopertarea vegetaţiei în scopul exploatării rocilor din substrat; trasarea şi realizarea unor noi drumuri de acces practicabile de către autoturisme normale; construcţia de noi cabane şi dezvoltarea unei infrastructurii turistice (anexe, pârtii, etc.); colectarea cu rizomi de către populaţie, florile fiind foarte estetice şi cu înflorire timpurie, supra-păşunatul sau reducerea păşunatului până la dispariţie conducând în final la transformarea pajiştilor care nu mai oferă condiţii optime de vegetaţie pentru specie.

7. ***Potentilla emilii-popii*** **- Buruiană cu cinci degete**

Plantă perenă, cu axa bazală cu 1-3 tulpini florifere şi adesea cu fascicule de frunze sterile la bază. Tulpini înalte de 15-35 cm, rigid arcuit erecte, cu peri albi, foarte lungi. Frunzele fasciculelor sterile mai mult sau mai puţin lung peţiolate, de obicei 5-, rar 7-foliolate, cu foliolele lanceolate sau alungit lanceolate, cu 5-7 dinţi pe fiecare parte. Frunze tulpinale 5-foliolate, asemănătoare celor bazale. Frunze superioare 5-foliolate, până la ternate, cu 1-3 dinţi terminali. Inflorescenţă îngrămădit cimos corimboasă. Petale palid galbene, aproape egale sau mai lungi decât sepalele. Înfloreşte în luna iunie.

Apare în locuri aride, ierboase, la margini de păduri, pe soluri calcaroase.

Populaţiile de*Potentilla emilii-popii,* fiind prezentă în locuri aride, ierboase, la margini de păduri, pe soluri calcaroase pot fi afectate de organizarea unor parchete de exploatare forestieră, diferite modernizări de drumuri forestiere; trasarea şi realizarea unor noi drumuri de acces practicabile de către TAF-uri; decopertarea vegetaţiei pentru diferite construcţii sau exploatarea calcarului din substrat; lucrări hidrotehnice care să ridice nivelul pânzei freatice şi să schimbe umiditatea în sol, etc.

A. **<u>SPECIILE DE PLANTE DE INTERES NAȚIONAL</u> –** (menționate în Lista Roșie Națională elaborată de Oltean et al., 1994 și care constituie obiectivele de conservare din rezervațiile naturale din Podișul Nord Dobrogean)

1. ***Achillea clypeolata*** **– coada șoricelului**

Tulpina ajunge la 45 cm, este neramificată, iar frunzele divizate (bipenat-sectate) au până la 20 cm lungime și 2-3 cm lățime. Corimbul compact, cu calatidii ovate ce au flori galbene. Înflorește în iunie – iulie. Frunze plane, penat secate, dispers glandulos punctate, cele bazale cu dinți ascuțiți. Prin florile langulare galbene poate fi confundată cu *A. coarctata.*

Plantă termofilă, heliofilă, de soluri uscate, neutre, în pajiști xerofile, la limita nord-estică a arealului său de distribuție.

Este afectată de reducerea suprafețelor stepice din Dobrogea prin desțelenire. Uneori este parazitată de ciuperci

2. ***Achillea ochroleuca*** **– codița șoricelului**

Are până la 25 cm. Frunze penat-secate, plane. Ligule galbene. Formează hibrizi.

Plantă perenă heliofilă, calcicolă, de pajiști xerofile, stâncoase.

Element dobrogean-pontic-continental.

Este afectată de restrângerea habitatelor stepice.

3. ***Agropyron cristatum ssp. brandzae*** **- pir**

Plantă perenă, pruinoasă, cu baza bulbiform îngroșată. Tulpină compactă și fin scabră sub spic și noduri. Frunze bazale elicoidale.

Heliofilă, saxicolă, ultraxerofilă, calcifilă, termofilă, pe soluri uscate, neutre, sărace în azot.

Este afectată de pierderea locurilor specific. Plantele identificate în afara locurilor specific sunt parazitate de ciuperci.

4. ***Allium guttatum*** **– usturoi sălbatic**

Bulb de 2-3 cm, tulpina de 60-100 cm, flori albe, toate filamentele staminelor simple, ovar și capsulă la bază cu gropițe nectarifere.

Perenă, pe zone stâncoase, heliofilă.

5. *Allium flavum ssp. tauricum* – ai sălbatic

Bulb de 2-3 cm, tulpina de 60-100 cm, flori portocalii, roz sau crem, toate filamentele staminelor simple, ovar și capsulă la bază cu gropițe nectarifere.
Perenă, pe zone stâncoase, heliofilă.

6. *Allium saxatile* – usturoi sălbatic

Din bulbii de 0,7-1,5 cm diametru, de obicei grupați, se dezvoltă tulpini înalte de 20-50 cm, drepte, solide, netede, acoperite în treimea inferioară cu tecile frunzelor. Frunzele sunt perifice, înguste, lungi de 15-20 cm. Inflorescența este globuloasă, densă, cu multe flori de culoare roz-alb cu dungi mai întunecate. Înflorește în iunie-septembrie.
Specie ponto-balcanică, perenă, heliofilă, rezistentă la secetă, crește pe stâncării și pante pietroase.

7. *Anacamptis pyramidalis* – bujor orhidee

Ajunge in medie 10-25 cm înălțime, cu un maxim de 60 de centimetri. Tulpina este erectă și neramificată. Frunzele bazale sunt liniar-lanceolate cu venation paralele, de până la 25 cm lungime, cele cauline sunt mai scurte și abia vizibile pe tulpină. Aranjamentul de flori hermafrodite într-o formă compactă piramidal este characteristic orhideelor. Culoarea florii variază de la roz la violet, sau mai rar alb, iar parfumul este descris ca fiind "Foxy". La partea din spate a florii există un pinten tubular de aproximativ 1,5 cm lungime. Perioada de înflorire se întinde din aprilie până în iulie.

Heliofilă, preferă solurile argiloase, dar poate exista și pe soluri alcaline, frecventă în pajiștile xerice.

***8. Arenaria rigida* - studenița**

Plantă perenă, de 7-40 cm, glabră, rigidă, Frunze bazale erecte. Inflorescența paniculiformă, flori 8-18, petale de 6-10 mm, de la alb la roșu, semințe aripate.
Heliofilă, saxicolă, mezzo-xerotermă, în zona colinară, pe soluri uscate, se șisturile verzi.
Se află la limita vestică a arealului și este afectată de suprapășunat și ruderalizarea habitatelor.

9. *Asparagus verticillatus* – sparanghel sălbatic

Tulpină ondulată, până la 80cm, striat papiloasă. Flori neamestecate cu cladodiile. Fruct roșu de 4,5-7 mm.
Plantă perenă, heliofilă, termofilă, pe soluri sărace în azot.

10. *Asphodeline lutea* – sulița regelui

Rădăcini groase, planta relative înaltă, de până la 80cm, neramificată, des foliată. Flori galbene în racem terminal. Bractee cuspidate, capsule globoase. Formează pâlcuri și fructifică abundant. Plantă xerofilă, calcicolă, pe coaste petroase și în pajiști xerice. Plantă ornamentală.
Este afectată de suprapășunat, reducerea habitatului și paraziți (în special dacă este cultivată).

11. *Astragalus corniculatus* – unghia găii Leguminoasă
cu fruct aproape cilindric, păros, abia curbat.
Plantă perenă, heliofilă, termofilă, calcicolă, de soluri uscate, loessoide, neutre, sărace în azot, meliferă și fixatoare.
Populații restrânse, la limita sudică a arealului.

12. *Astragalus ponticus* – unghia găii

Plantă lignificată la bază, de până la 40 cm. Flori violete, fruct oblong, ascendent păros.

Plantă perenă, heliofilă, termofilă, de soluri uscate, neutre, sărace în azot. Este ornamentală, meliferă, furajeră și fixatoare de rupturi loessoide.
Populații restrânse, la limita de vest a arealului de distribuție, uneori parazitată.

13. ***Astragalus glaucus***
Semi-arbust, până la 30 cm, ramuri mari anuale de 15-20 cm lungime. Frunze imparipenate, cu 3-6 perechi de frunze eliptice. Racem dens, cu 10-20 de flori. Caliciu pubescent, corola de la albicios la crem galben. Este prezentă în pajiști xerofile,

14. ***Asyneuma anthericoides***
Tulpină glabră, ramificată, sub 40 cm. Frunze liniar-oblanceolate în rozetă, distanțat dințate. Flori albastre cu pediceli de 1-4 mm.
Plantă heliofilă, calcicolă, pe pajiști xerofile stâncoase. Plantă ornamental și meliferă.
Populații reduse, aflate la limita de nord-est a arealului, planta este uneori parazitată.

15. ***Centaurea kanitziana*** **-**
Până la 40 cm. Frunze penat-secate. Flori rozee. Prezintă hibrizi.
Plantă bianuală, heliofilă, termofilă, pe soluri uscate, în pajiști xerofile. Plantă meliferă, decorative.
Populație restrânsă, afactată de reducerea habitatului și paraziți.

16. ***Cephalanthera rubra*** **- căpșunica**
Orhidee ce are între 15 și 60 cm înălțime, tulpină zveltă, de multe ori ondulată. Frunze verzi-gri, lungi și înguste. Inflorescența este laxă și poate avea până la 17 de flori, dar cel mai frecvent între 7 și 10. Florile au o nuanță delicată de roz. Înflorește între mai-iulie.
Plantă heliofilă, termofilă, în locuri însorite de la marginea pădurilor, drumurilor, pajiști.

17. ***Corydalis solida ssp. slivenensis*** **- brebenel**
Tulpina are între 7-20 cm, corola purpurie, rar albă.
Plantă ombrofilă, pe coaste pietroase, soluri cu conținut moderat de azot. Plantă ornamentală și medicinală (părțile subterane conțin bulbocapnina, cu proprietăţi depresive asupra sistemului nervos).

18. ***Crocus chrysanthus*** **– brândușa aurie**
Frunze late de 1-1,25 mm, slab ciliate. Flori 1-3, aurii, palid galbene. Antere obișnuit galbene, rar purpurii. Stigmat portocaliu. Unele exemplare cu flori albe din populațiile dobrogene ar putea fi atribuite specie *C. biflorus.*
Plantă perenă, heliofilă, termofilă, pe soluri moderat umede, neutre, sărace în azot, în pajiști xerofile, locuri stâncoase. Foarte decorative, în special primăvara devreme, în lipsa altor specii. Plantă meliferă și poliniferă.
Este afectată de pășunat și colectarea cu bulb, deoarece dispersarea semințelor este greoaie și perioada de maturare lungă.

19. ***Crocus flavus*** **– brândușa galbenă**
Are aceleași caracteristici cu *Crocus chrysanthus*, doar că are frunzele late de 2,5-4 mm, glabre și tunici care se desfac în fibre verticale.

20. ***Dianthus nardiformis*** **- garofiță**

Plantă sub 10 cm, cespitoasă. Flori solitare, cu petale roz, dentate, barbulate. Se deosebește de alte garofițe prin florile solitare și frunzele foarte înguste.
Plantă perenă, heliofilă, termofilă, ultraxerofilă, saxicolă, calcicolă, de soluri uscate, neutre, sărace în azot.
Are importanță ornamentală.
Este afectată de exploatările de calcar din habitatul său specific.

21. *Echinops ruthenicus* -

Plantă cu tulpina arahnoid-tomentoasă, fără peri glandulari.
Plantă perenă, heliofilă, termofilă, xerofilă, de soluri uscate, neutre, sărace în azot. Are importanță pentru genofondul dobrogean, foarte greu de identificat.
Se află la limita nord-estică a arealului și este afectată de reducerea habitatelor stepice prin desțelenire.

22. *Festuca callieri* - păiuș

Plante permanent verzi ce cresc sub formă ierburi perene erbacee cu smocuri, cu o gamă de înălțime de 1→20 cm.

23. *Fritillaria orientalis* – laleaua pestriță

Plantă perenă de 15-20 cm înălțime, ce crește și se înmulțește prin bulbi cărnoși formați de fiecare generație. Are nevoie de locuri necirculate, cu umiditate crescută. Floare în formă de clopot, purpurie spre mov cu aspect catifelat, de obicei mai multe flori pe un lujer.
Este foarte rară, întâlnindu-se din silvostepă până în etajul fagului, prin rariști de pădure sau pe coaste înierbate, nu neapărat umede, chiar pietroase, cel mai adesea calcaroase.

24. *Gagea bulbifera*

Plană mică, sub 20 cm, cu bulb solitary. Frunze filiforme, dispuse uniform în lungul tulpinii. Flori 1-3, cu nuanțe de galben.
Plantă perenă, heliofilă, termofilă, xerofilă, de soluri uscate, neutre, sărace în azot, obișnuit în fisuri de stânci calcaroase. Este ornamentală, meliferă și poliniferă.
Se află la limita vestică a arealului de distribuție, având un biotope restrâns, afectată de exploatările de calcar din habitatul specific.

25. *Gagea szovitsii*

Are aceleași caracteristici cu *G. bulbifera*, doar că are frunze bazale și sub inflorescență.

26. *Galium verticillatum*

Plantă mică, sub 20 cm, slab păroasă. Frunze oblongi, câte 4-6 în verticil, reflecte la înflorire.
Inflorescența parțială uniflră. Corola crem, de 1-1,5 mm în diametru. Fruct des setos. Plantă anuală, în pajiști xerofile și pe coline pietroase, calcicolă. Foarte rară.
Este afectată de pășunatul intensiv cu ovine, uneori este parazitată.

27. *Galanthus plicatus* – ghiocelul cu frunze îndoite

Frunze cu margini recurbate în mugure. Flori solitare, odorante. Se poate recunoaște ușor după frunze.
Plantă perenă, ombrofilă, mezofilă, vernală, caracteristică pădurilor de foioase din nordul Dobrogei. Ar putea fi folosită în scopuri medicinale. Foarte rară la noi.
Se află la limita de sud-vest a arealului European și este afectată de culegerea cu bulbi pentru comercializare.

28. *Globularia bisnagarica*

Plantă cu înălțimea de până la 30 cm. Frunze rozulare, semipervirente, petiolate, iar cele tulpinale lanceolate, sessile. Petale bilabiate, cerulee (albastru profund).

Plantă perenă, heliofilă, termofilă, în zone colinare, pe terenuri pietroase, xerice. Plantă decorativă și medicinală, cu efecte purgative.

Este afectată de suprapășunat și ruderalizarea vegetației xerofile, restrângerea suprafețelor cu vegetație stepică.

29. *Goniolimon collinum*

Tulpină scapiformă, înaltă de 10-25 cm, unghiulară și îngust aripată. Frunze liniar spatulate, glabre, ciliate, gradat îngustate într-un pețiol lung. Inflorescența scorpioid-corimboasă, corola alburie.

Plantă perenă termofilă, heliofilă, xerofilă, calcifilă, pe soluri puternic uscate, neutre, sărace în azot mineral, în pajiști xerofile sau pe stâncării. Plantă ornamentală (și ca imortele) și foarte rară.

Are un areal restrâns, cu populații foarte reduse, fiind afectate de orice limitare a habitatelor specific.

30. *Gymnospermium altaicum* – talpa leului

Plantă mica, având înălțimea sub 20 cm. Tulpina are o frunză bazală lung pețiolată și una tulpinală subsesilă. Frunze ternate, cu lobi terminali palmați. Flori galbene cu 6 petale și 6 stamine. Poate fi confundată ușor cu *Cordyalis* care are cel puțin două frunze tulpinale.

Plantă perenă rizomatoasă, termofilă, pe soluri carbonatice și argiloase, xerofile, sub protecția stâncilor și tufelor. Gazdă pentru o ciupercă endemic în România. Plantă decorative, dar și medicinală conținând alcaloizi și tanin.

Este la limita vestică a arealului de distribuție a specie, fiind afectată și de pășunatul pe stâncării și tăierile de pădure.

31. ***Himantoglossum hircinum***sinonimă cu ***Himantoglossum caprinum***

Încadrare taxonomică discutabilă ce va trebui clarificată prin studiile de teren.

32. *Koelaria lobate*

Baza bulboasă. Frunze glauce, cele bazale convolute. Panicul spiciform scurt, sub 2,5 cm, dens.

Plantă perenă cespitoasă (în pâlcuri), heliofilă, ultraxerofilă, calcifilă, termofilă, pe soluri uscate, neutre.

Specie pionieră, fixatoare a terenurilor pietroase din Dobrogea. Furajeră mediocră.

Este afectată de pierderea de habitate specific, rar parazitată de ciuperca *Glomerella tucumanensis.*

***33. Lactuca viminea* - lactuca**

Plantă cu flori galbene, achena și rostrul concolore, tulpina dens glanduloasă la bază.

Plantă perenă de semiumbră, mezzo-termofilă, pe soluri moderat umede, neutre, cu azot mineral, în tufărișuri și păduri.

Populații extrem de sărace.

34. Lathyrus pannonicus

Tulpini nearipate, frunze fără cârcei, cu o pereche de foliole. Corola albastru-violetă.

Plantă perenă de semiumbră, în zona colinară, pe sol brun de pădure podzolit.

Populații sărace, produce un număr mic de semințe.

35. ***Limodorum abortivum*** **–**

Plantă erbacee rizomatoasă ce crește până la 85 cm, cu o inflorescență laxă de 10-20 de flori violet produse din aprilie până în iunie. Frunzele sunt reduse la solzi și, deși conține pigmenți fotosintetici, acestea sunt insuficiente pentru a susține nutriția plantei adulte care se crede că se bazează în întregime pe o relație mycoheterotrofică sau parazitare cu fungi, în principal din familia Russulaceae. Semințele sunt printre cele mai mari produse de orhidee și se dezvoltă foarte lent, rămânând în întregime sub pământ timp de 8-10 ani înainte de înflorire.

Habitatele specifice sunt luminișurile din pădurile de stejar.

36. ***Lunaria annua ssp. pachyrhiza*** **– arginții lui Iuda**

Înălțimea plantei variază, probabil în funcție de sol, de la 30-70 cm până la 1 m. Există varietăți cu flori albe sau roz. Fructele sunt niște silisule latisepte, ce seamănă cu niște bănuți la început de culoare verde, iar apoi devin transparenți. Între aceste foi se află semințele ce conțin uleiuri folosite în industria farmaceutică – tratarea slerozei multiple invalidante. Este întâlnită în luminișuri și margini de pădure.

37. ***Mercurialis ovata*** **– brei**

Plantă anuală dioică, de 20-60 cm înălțime, cu rădăcină pivotantă. Tulpina ramificată începând de la bază, cu ramuri opuse două câte două și subțiri. Frunzele sunt lanceolate și lipsite de peri. Florile mascule verzi sunt unite în glomerule distanțate, iar cele female sunt unite câte două pe un pedunctil aproape sesil. Folosită în industria farmaceutică (diretice și purgative).

38. ***Minuartia adenotricha*** **-**

Plantă scundă, sub 10 cm, glanduloasă. Frunze late de 0,2mm. Petale albe ce depășesc puțin sepalele. Sepalele și pedicelii sunt glandular pubescente.

Plantă perenă, saxicolă, heliofilă, termofilă, pe terenuri uscate, neutre, sărace în azot, pe pajiști xerofile, coline calcaroase. Subendemit rar, prezentă doar în Dobrogea și Crimeea. Are habitate specific reduse și este parazitată de ciuperci.

39. ***Muscari neglectum*** **– zambilă moțată**

Planta crește până la 20 cm înălțime. Florile sale de culoare albă până la violet închis sunt grupate sub formă de spic în vârful tulpinii. Spre deosebire de zambilele obișnuite, acestea au o formă interesantă de clopoțel. Preferă solurile bine drenate cu pH neutru, stâncării. Plantă ornamentală.

40. ***Myrrhoides nodosa***

Prezintă rădăcină pivotantă, adesea modificată. Tulpina are internoduri lungi. Florile albe sunt grupate în inflorescențe numite umbele. Fructul poate fi o diachenă sau o dicariopsă. Conține uleiuri eterice.

41. ***Nectaroscordum siculum ssp. bulgaricum***

Plantă perenă robustă, cu frunze bazale și o tulpină de până la 1,2m în înălțime, cu o inflorescență umbeliformă terminală în formă de clopot în nuanțe de crem, roz și verzi. La sfârșitul verii se formează păstăi erecte cu semințe.

42. ***Neottia nidus-avis*** **– trânji**

Este o plantă perenă, saprofită (adică se hrănește cu resturi de plante aflate în descompunere). Face parte din familia orhideelor, fiind, de fapt, o orhidee de pădure. Fiind o plantă saprofită, crește pe solul bogat în putregaiuri al pădurilor, mai ales al pădurilor de foioase. Datorită modului său de hrănire, rădăcinile sunt

cărnoase, dezvoltate, încâlcite. Nu are clorofilă. Florile au culoare închisă, brună și miros a miere de pădure. Planta înflorește în lunile mai, iunie și iulie. Fructul este o capsulă. În medicina populară românească, buruiana de trânji este cunoscută ca un important remediu în tratarea hemoroizilor.

43. *Ononis pusilla* – osul iepurelui

Înaltă de până la 25 cm. Frunze trifoliolate, petiolate. Flori sessile, în spice laxe. Corola galbenă, cu standard glabru, egală cu caliciul. Semințe mărunt tuberculate.

Plantă perenă, heliofilă, termofilă, xerofilă, calcifilă, pe soluri uscate, neutre, sărace în azot, pe pajiști xerofile. Este ornamental, decorative, meliferă și furajeră. Populații restrânse, parazitată de ciuperca *Uromyces ononidis.*

***44. Orchis morio* – untul vacii**

Are înălțimea de 20-45 cm. Tuberculi întregi, ovoizi. Frunze plane. Label roz purpuriu.

Plantă perenă, heliofilă, în zona de dealuri, pe soluri uscate, neutre. Plantă rară și decorativă.

Populații sărace, deoarece se înmulțește greu, ca toate orhidaceele, rizosfera fiind foarte sensibilă. Tuberculii au proprietăți mitice.

45. *Ornithogalum amphibolum* – lușcă ambiguă

Bulbi cu solzi liberi. Frunze cu dungă alba adaxial. Pediceli fructiferi ascendenți sau patenți, nedilatați la bază. Tepale albe, cu dungă verde abaxial.

Plantă heliofilă, subxerofilă, calcifilă, pe coline pietroase sau loeossoide. Este endemică în Europa, arealul său fiind situate doar în zona nord-vestică a Mării Negre. Plantă ornamentală și meliferă.

Datorită arealului restrâns, orice factor poate deveni limitative. Uneori este parazitată de ciuperca *Puccinia liliacearum.*

46. Ornithogalum sibthorpii

Bulb fără bulbili, cu scvame neconcrescute. Frunze 4-9 canaliculate. Pediceli în post-anteză reflexi. Petale albe cu dungă verde abaxial, oblong-lanceolate.

Plantă heliofilă, subxerofilă, calcifilă. Este endemică în Europa, arealul său fiind situate doar în zona sud-vestică a Mării Negre. Plantă ornamentală și meliferă. Foarte puțin studiată.

***47. Paeonia peregrina* – bujorul românesc**

Bujorul românesc are frunzele sectate, însă foliolele, deşi divizate sunt destul de late. Floarea este mare, purpurie, cu staminenumeroase, având filamentele roz şi anterele galbene. Se întâlnește doar în sud-estul României.

***48. Paeonia tenuifolia* – bujorul de stepă**

Plantă de 20-40 cm, cu tuberculi radicali alungiți. Frunze divizate în numeroase segmente liniare, mai înguste de 5 mm, pe față glabre, pe dos pubescente. Flori roșii, de 6-8 cm diametru. Semințe negre, lucioase. Plantă perenă, xerofilă, în pajiști stepice, calcaroase. Plantă decorative, vernală și medicinală, uneori cultivate în grădini..

Este la limita de est a arealului, cu populații sărace, afectată de desțelenirea pajiștilor, ruderalizarea habitatelor, păşunat și culegere excesivă.

49. *Paliurus spina-christi* – păliur

Arbust spinos de origine mediteraneană, de până la 3m, des ramificat. Frunzele sunt alterne, aproape distice, scurt peţiolate, eliptice, la bază rotunjite, trunchite sau brusc îngustate, pe margini întregi sau foarte mărunt crenat serate, pe faţă închis verzi, lucitoare, dos mai palide, cu nervuri arcuite ce pornesc de la baza laminei. Florile sunt hermafrodite, de tipul 5, mici galbene verzui, în dihazii aşezate în raceme axilare. Fructul este uscat, subglobulos comprimat, brun gălbui, cu exocarp pielos şi sămbure lemnos, de jur împrejur aripat, cu o aripă orientată, circulară, brună sau brun-roşcată ondulată radiar nervată, de 2-3 cm la diametru. Semințele sunt câte una în fiecare lojă, obovate, comprimate.
Din lemnul său greu, dur și elastic se faccozi de unelte.

50. ***Paronychia cephalotes***
Procumbentă sau ascendentă, de 5-15 cm. Frunze de 3-5 mm, îngust eliptice.
Plantă saxicolă, heliofilă, termofilă, calcifilă, pe soluri uscate, neutre, sărace în azot, în zona colinară.
Foarte rară, ornamentală.

51. Pimpinella tragium ssp. lithophila
Plantă perenă, de până la 60 (-100) cm înălțime, pubescentă sau încreţit-tomentosă, rareori glabrescentă. Inflorescență tip umbelă cu 5-15 (20) raze inegale, dens sau slab pubescente. Umbelula cu 10-20 flori albe, uneori rozalii; petale de până la 1 mm lungime, păroase pe suprafața dorsală. Fructe de 2-3 mm lungime, ovoidale, tomentoase dens, firele de păr scurt. Înflorește în iunie-august. Este din același gen cu anasonul.

52. Piptatherum virescens
Înălțimea de până la 100 cm. Frunze late până la 9 mm. Ligule acute, lungi până la 10 mm. Spiculețe lungi de 8-9 mm.
Plantă perenă cespitoasă, heliofilă, termofilă rară.
Se află la limita de nod-vest a arealului, cu populații sărace și foarte puține.

53. ***Platanthera chlorantha***
Orhidee perenă de înălțime medie. Frunzele sale sunt largi, strălucitoare și eliptice, cu o pereche mare la bază. Florile sunt alb-verzui, cu parfum de vanilie. Buza florii este lungă, îngustă și nedivizată. Înflorește din iunie până în iulie, sau chiar mai devreme. Planta se găsește în păduri, spații deschise și pășuni, inclusiv pe calcare.
Specie endemic pentru Europa.

54. ***Rosa turcica*** **– măceș**
Arbust de până la 2-3 m înălţime, cu ramuri arcuite, cu ghimpi puternici. Frunzele sunt imparipenat compuse, de regulă cu 7 foliole, lungi de 2-4 cm, ovate sau eliptice. Florile sunt roze sau albe. Fructul fals, multiplu, de formă elipsoidală, de 1,5 – 2 cm, roşu, cu numeroase achene păroase. Specie indigenă cu largă răspândire. Se întâlneşte de regulă la margini de pădure sau arborete rărite. Are valoare ornamentală sau ca specie amelioratoare de sol. Fructele sunt bogate în vitamina C şi din ele se prepară gemuri şi siropuri.

55. ***Rumex tuberosus*** **- ștevie**
Plantă glabră sau papiloasă, până la 80 cm, cu rădăcini tuberizate, fusiforme. Frunze hastat-sagitate.
Inflorescență densă, din raceme repetat ramificate.
Plantă perenă, heliofilă, calcifilă, din zona colinară și de șes, pe soluri neutre, uscate, sărace în azot mineral., în pajiști xerofile.

Plantă rară dioică, la limita de vest a arealului de distribuție, cu populații sărace, adesea parazitată.

56. *Salvia aethiopis* - șerlai

Tulpină de până la 80 cm. Tulpina și frunzele lânos-păroase. Flori albe.
Plantă perenă, heliofilă, calcifilă, din zona colinară și de șes, pe soluri neutre, uscate, sărace în azot mineral., în pajiști xerofile.

57. *Satureja caerulea*

Subarbust de până la 25 cm, cu rădăcină profundă. Tulpina păroasă împrejur. Frunze liniare, ciliate, acute. Flor roz, de 7-10 mm.
Plantă heliofilă, termofilă, ultraxerofilă, calcifilă, pe soluri uscate, neutre, pe coline, în pajiști xerice pietroase, stâncării. Plantă decorativă, meliferă și fixatoare.
Are populații restrânse, fiind afectată de orice diminuare a habitatului.

58. *Scorzonera mollis*

Tulpini de 5-30 cm, rizom vertical cu tubercul globulos subteran. Ramuri cu un singur antodiu. Flori cu ligule galbene, roșii pe dos.
Plantă perenă, heliofilă, xerofilă, în zona colinară de stepă și silvostepă, dealuri calcaroase, puternic însorite, pe soluri uscate, cernoziomuri carbonatice. Plantă decorative și rară.
Populații extrem de reduse, aflându-se la limita vestică a arealului de sitribuție, afectate de ruderalizare și pășunatul cu oi.

59. *Scutellaria orientalis*

Rizom subţire, târâtor, ramificat, tulpini erbacee de 10-50 (70) cm, ascendente sau erecte, simple sau ramificate, pe muchii cu peri scurţi, erecţi şi curbaţi în jos. Uneori glabre de culoare violacee. Frunze alungit ovate sau lat lanceolate, scurt peţiolate, slab serat crenate, uşor discolore datorită părozităţii. Flori la subsioara frunzelor mijlocii şi superioare, formând o inflorescenţă laxă, unilaterală. Corolă albastră violacee, pubescentă. Tetraachene colţurat ovoidale, deschis brune. Înfloreşte VI-IX..
Plantă perenă, higrofită, frecventă din zona stepei până în etajul fagului în pajişti mlăştinoase, malul apelor, zăvoaie, pe lângă bălţi şi lacuri. Plantă decorative și medicinală.

60. *Sempervivum ruthenicum* – urechelniță/urechiușe

Dezvoltă tulpini sulcate, glanduloase, cu o înălțime de 12-35 cm. Frunzele sunt dispuse foarte dens și alternant pe tulpinile foarte scurte, fapt ce dă aparența unei rozete cărnoase. Florile sunt galbene, de formă stelată.
Plantă perenă ce se dezvoltă pe polițele stâncăriilor, unde s-au adunat fragmente de sol aduse de scurgerea torenților sau unde sunt acumulări de praf și pietriș mărunțit. Este o planta pionieră, cu un sistem radicular dezvoltat, care pătrunde printer fisurile rocilor, dar se extinde și la suprafață pentru a folosi umiditatea din stratul superficial de sol. Are rol și în fixarea solului, protejându-l împotriva eroziunii.

61. *Silene compacta* -

Plantă glabră, până la 40 cm. Frunze tulpinale amplexicaule, cele de la baza inflorescenței mai late cu 5 mm. Inflorescență capituliformă. Caliciul cu 10 nervuri și dinți ascuțiți. Petale întregi roz.
Plantă anuală/bianuală, heliofilă, termofilă, pe soluri foarte uscate, saxicolă, posibil calcifobă. Plantă meliferă și ornamentală.
Are habitate specific reduse, rar este parazitată de ciuperca *Ascochyta silenes*.

62. *Spiraea crenata* – cununiță de stâncă

Arbust cu frunze mici, căzătoare, cu ramuri de răspândire în poziție verticală, care creste de obicei la 2-4 m înălțime. Frunze lanceolate. Flori albe, 5-stelate, grupate în umbele de 5-10 ce acoperă frunzele la sfârșitul primăverii (mai-iunie).
Plantă heliofilă, termoflă, pe soluri uscate. Puțin studiată.

63. *Spiraea hypericifolia* –

Arbust cu frunze mici, căzătoare, cu ramuri de răspândire în poziție verticală, care creste de obicei la 3-5m înălțime. Frunze lanceolate. Flori albe, 5-stelate, grupate în umbele de 5-10 ce acoperă frunzele la sfârșitul primăverii (mai-iunie).
Plantă heliofilă, termoflă, pe soluri uscate. Puțin studiată.

64. *Stachys angustifolia* -

Plantă rizomatoasă, glabră, de până la 60 cm. Frunzele din jumătatea inferioară sunt penate, cu lobii mari, restul întregi. Verticile biflore dustanțate. Flori galbene, nuanțate cu roșu, pubescente.
Plantă perenă, heliofilă, termoflă, ultraxerofilă, saxicolă, pe soluri uscate, în pajiști xerice pietroase, stâncării, în Podișul Casmicea crește numai pe șisturile verzi (în stepa ucraineană crește exclusiv pe granit, în Crimeea pe diverse roci, iar în general este considerate calcifilă). Plantă decorative și meliferă.
Este endemit european, la noi cu populații restrânse. Uneori tulpinile sut parazitate cu o specie de *Phoma.*

65. *Tanacetum millefolium* - valentiță

Plantă perenă, heliofilă, termofilă, de soluri foarte uscate, neutre, sărace în azot. Conține principia active utilizate în industria farmaceutică – combatere artrite și migrene. Foarte puțin studiată.

66. *Thymus zygioides* - cimbrișor

Tulpina este culcată sau ascendentă. Frunzele sunt mici, întregi, liniare sau rotund-eliptice, lipsite de stipele, plane. Florile sunt hermafrodite, neregulate, dispuse în verticile, reunite în spic scurt, rar. Caliciul este persisistent, ovat, cu 10-13 nervuri, bilabiat, labiul superor lat, îndepărtat, cu trei dinți, cel inferior cu doi dinți. Corola cu tub cilindric, limbul bilabiat, labiul superior drept, emarginat, aproape plat, patru stamine distante în partea superioară, dintre care două mai lungi și două mai scurte, deseori exerte, rar mai scurte, drepte, iar cele inferioare pot fi concrescute. Fructul este o nucula glabră

Plantă pseudoperenă, heliofilă, termofilă, de soluri foarte uscate, neutre, sărace în azot. Conține ulei eteric, este antibacteriană, fixatoare, decorativă și meliferă.
Toate speciile genului *Thymus* au fost foarte puțin studiate în Dobrogea.

67. *Veratrum nigrum* – stirigoaie neagră

Caracteristic tuturor speciilor ce aparțin genului *Veratrum* este rădăcina rizomatoasă de culoare neagră ce conține veratridine, un alcaloid cu acțiune neurotoxică foarte virulentă (Chiar mai puțin de 1 gram de pulbere de rădăcină uscată de *Veratrum*, provoacă moartea în câteva ore. Amerindienii își înmuiau vârfurile săgeților în sucul extras din rădăcinile unora dintre speciile genului. Dar tot ei amestecau extrasul respectiv, prelevat însă iarna, cu alte plante ce-i atenuau primului efectul toxic, potențându-i-le, totodată, pe cele medicinale (hipotensive). Chinezii folosesc și ei diverse preparate pe bază de veratridină naturală, dar cu o mare doză de risc, nereușind să controleze efectele de exacerbare a toxicității provocate de celelalte

componente vegetale. Pentru uz extern, ca insecticid, decoctul din *Veratrum* a fost folosit în China, dar și în Europa).
Preferă solurile calcaroase din zona stejarului. Foarte puțin studiată la noi în țară.